

HRVATSKI VOJNIK

BROJ | 706

12. TRAVNJA 2024.

CIJENA 1,33 €

15 GODINA
ČLANSTVA REPUBLIKE HRVATSKE U NATO-U

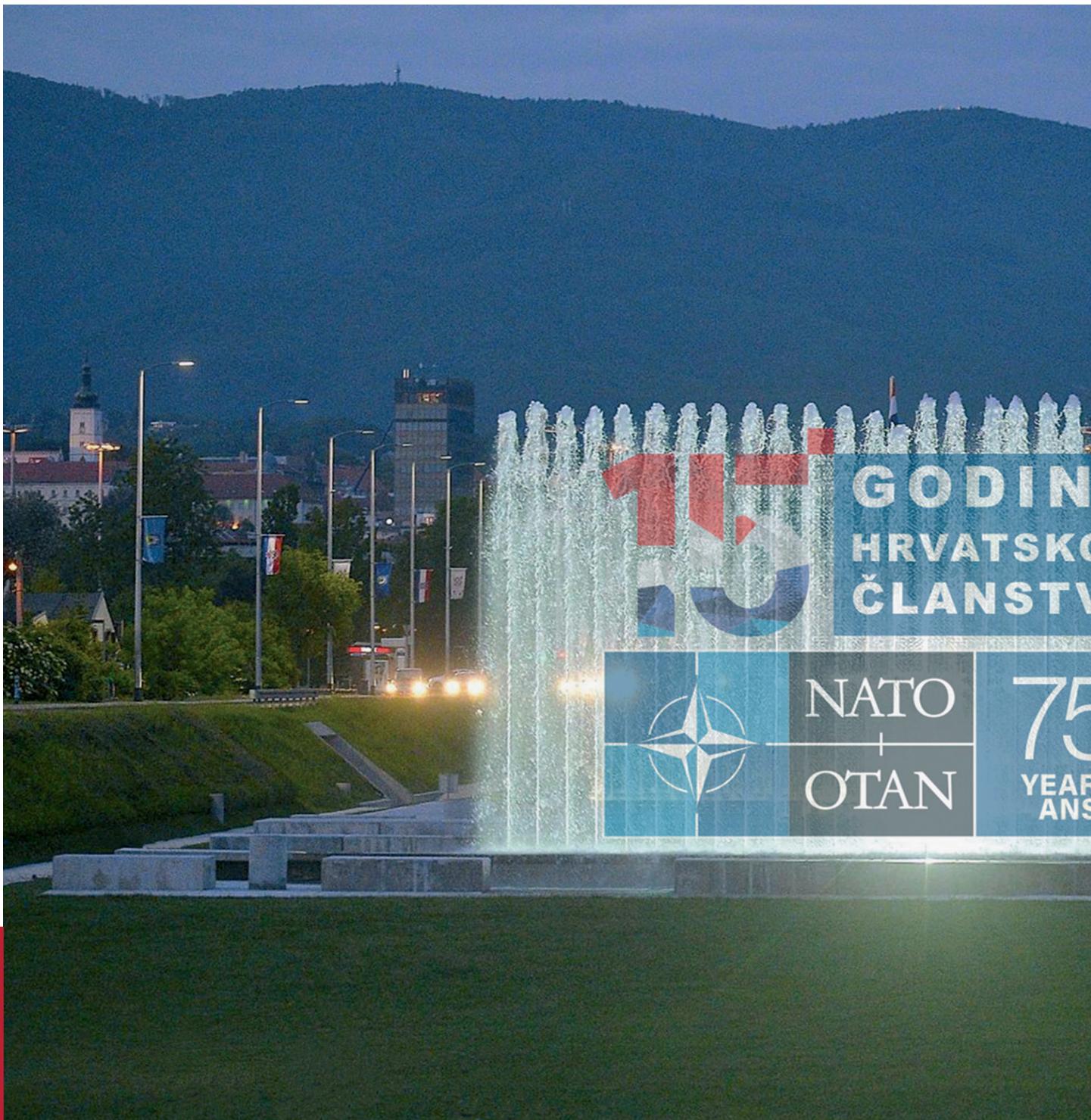
RAZGOVOR
MARIE-DOHA BEŠANCENOT
POMOĆNICA GLAVNOG TAJNIKA NATO-A ZA JAVNU DIPLOMACIJU

RAZGOVOR
DR. SC. MARIO NOBIL
VELEPOSLANIK, STALNI PREDSTAVNIK RH PRI NATO-U

RAZGOVOR
GENERAL-PUKOVNIK BORIS ŠERIĆ
VOJNI PREDSTAVNIK RH PRI NATO-U I EU-U

ISSN 1330 - 500X PRINTED IN CROATIA
0 1 5 2 4

9 7713301500003

Foto: MVEP

SADRŽAJ

- 4 RAZGOVOR**
Marie-Doha BESANCENOT,
pomoćnica glavnog tajnika NATO-a
za javnu diplomaciju
- 8 RH/NATO**
Put do punopravnog članstva
- 14 RH/NATO**
Sudjelovanje u mirovnim misijama i
operacijama NATO-a
- 20 RAZGOVOR**
general-pukovnik Boris ŠERIĆ,
vojni predstavnik RH pri NATO-u i EU-u
- 28 RAZGOVOR**
dr. sc. Mario NOBILO,
veleposlanik, stalni predstavnik RH pri NATO-u
- 32 NATO**
Dizajn koji je premostio desetljeća
- 34 VOJNE VJEŽBE**
Steadfast Defender 24 – najveća NATO-ova vježba
od hladnog rata
- 42 HRVATSKA KOPNENA VOJSKA**
Maksimum gardijskih vještina, sposobnosti i
spremnosti
- 48 HRZ**
S hrvatskim krilima više od 3000 sati u zraku
- 52 PODLISTAK**
Razvoj protuoklopnih vođenih sustava (XI. dio):
Pasivno samonavođenje i budućnost
- 56 GODINA SPORTA**
Olmpijske igre (V. dio):
Holvudske igre u Los Angelesu 1932.
i berlinske 1936. – na kojima je sport
pobjedio mržnju
- 58 ZAPOVJEDNIŠTVO ZA
KIBERNETIČKI PROSTOR**
Semper melior – uvijek bolji
- 62 OBLJETNICA KRVAVOG USKRSA**
Istina koja se ne izgovara brzo umire
- 66 PRIČE O DOMOVINSKOM RATU**
Mrak

RAZGOVOR

MARIE-DOHA BESANCENOT

POMOĆNICA GLAVNOG TAJNIKA NATO-a ZA JAVNU DIPLOMACIJU

TEKST

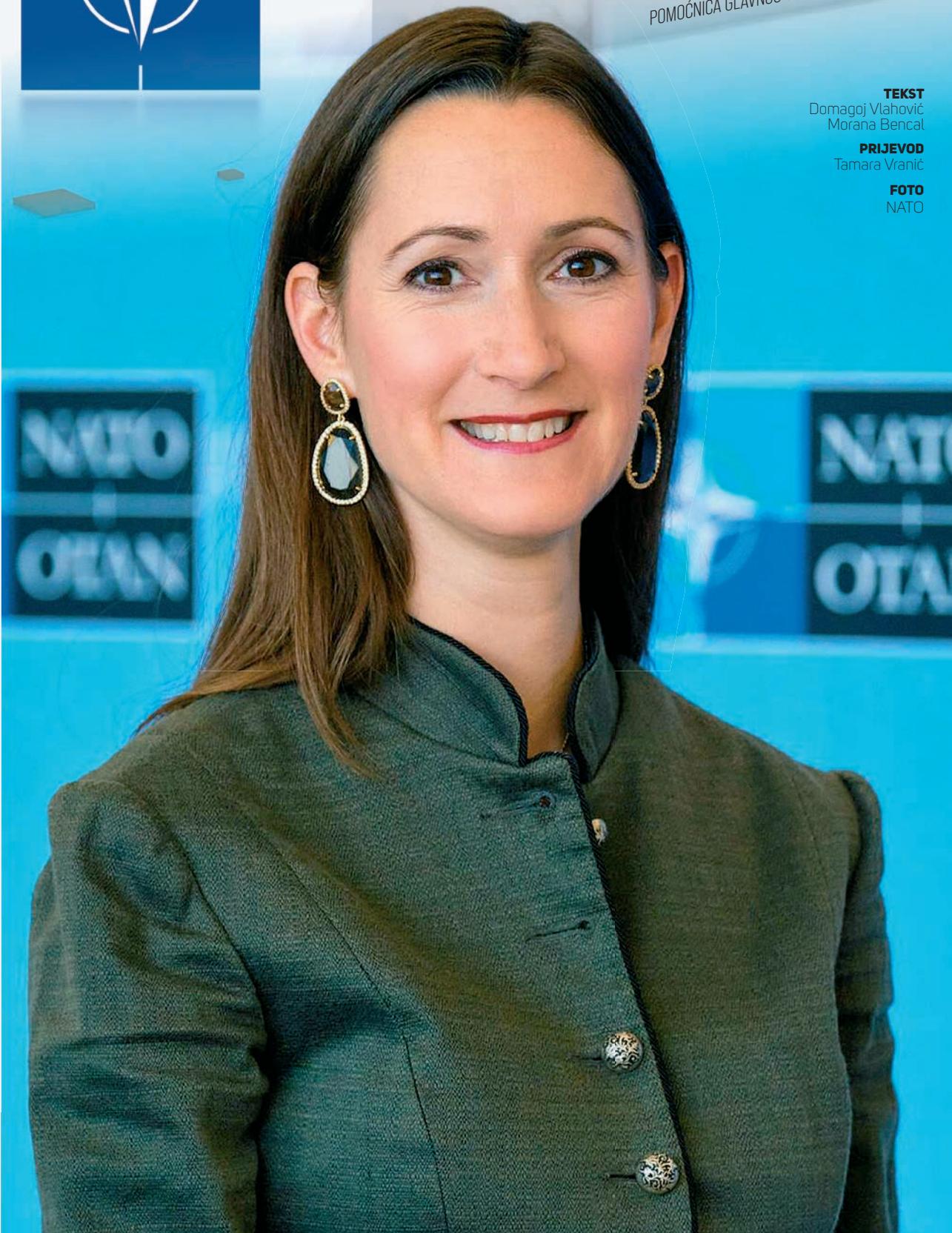
Domagoj Vlahović
Morana Bencal

PRIJEVOD

Tamara Vranić

FOTO

NATO

NATO VAM PRIPADA I MI VAS TREBAMO

"NATO je politički i vojni savez. Oba su elementa iznimno važna i međusobno se ojačavaju. Naše je djelovanje usmjereni na posredovanje u svrhu izbjegavanja sukoba, ali nastojimo biti spremni ako do njih ipak dođe. U tome važnu ulogu ima Sjevernoatlantsko vijeće koje sve odluke donosi konsenzusom. Ništa se ne može poduzeti bez suglasnosti svih članica. To je utkano u DNK Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora", istaknula je Marie-Doha Besancenot

O iznimno zahtjevnoj i složenoj ulozi pomoćnice glavnog tajnika NATO-a za javnu diplomaciju, posebno u svjetlu aktualnih ratnih sukoba, razgovarali smo s Marie-Doha Besancenot. Energična i puna iskustva uhvatila se u koštac s brojnim izazovima želeći razviti svijest o važnosti uloge koju NATO ima.

NA DUŽNOST STE STUPILI PRIJE NEŠTO VIŠE OD ŠEST MJESECI. RECI TE NAM NEŠTO O DOSADAŠNJOJ KARIJERI. JESU LI VAM PRETHODNA ISKUSTVA DALA NASLUTITI KAKO ĆE VAŠ PROFESIONALNI RAZVOJ IĆI OVIM PUTEM? SMATRATE LI OVO IMENOVANJE NAJVEĆIM IZAZOVOM U SVOJOJ KARIJERI?

Da, ovo je jako intenzivno razdoblje. Moram reći da u NATO-u nikad nije dosadno. Uz neprestana putovanja u inozemstvo zbog NATO-ove uključenosti u aktualna zbivanja nije lako balansirati između suradnje s timovima koji provode strategiju i sudjelovanja u djelovanju Saveza, odbora, NAC-ova te u susretima predstavnika ministarstava tijekom kojih 32 države donose zajedničke odluke. Sva su tri područja sjajna i međusobno se nadopunjaju. U ovom su trenutku ulozi iznimno veliki. Smatram se privilegiranom što vodim Odjel za javnu diplomaciju i blisko surađujem sa svim našim stručnim timovima. Ono što me probudio i potaknulo da se vratim u javnu službu bila je ruska invazija na Ukrajinu. Kad sam saznala da je objavljen natječaj za mjesto pomoćnika glavnog tajnika Uprave za javnu diplomaciju pri NATO-u, sve je sjelo na svoje mjesto. U NATO-u sam šest mjeseci i intenzitet ne jenjava. Učim nove stvari i to me ispunjava svježom energijom. Pokreće me i to što se pred nama stalno pojavljuju nove mogućnosti.

KOJE SU GLAVNE ZADAĆE I ODGOVORNOSTI NATO-OVE JAVNE DIPLOMACIJE? KAKO JE DIGITALIZACIJA JAVNE DIPLOMACIJE PROMIJENILA VAŠE NORME, VRIJEDNOSTI I NAČINE NA KOJE OBAVLJATE SVOJU DUŽNOST? BUDUĆI DA PREDSTAVLJATE TRIDESET I DVije ČLANICE SAVEZA, ŠTO SMATRATE GLAVnim IZAZOVIMA U RAZVIJANJU JEDINSTVENE STRATEGIJE JAVNE DIPLOMACIJE I KOMUNIKACIJE?

Naše glavne zadaće vezane su uz ostvarenje prioritetnih ciljeva našeg glavnog tajnika. Trenutačno smo najviše usredotočeni na pripremu samita u Washingtonu. Također, željeli bismo iskoristiti obilježavanje 75. obljetnice NATO-a kako bismo javnost bolje upoznali s djelovanjem Saveza. Što se tiče našeg vanjskog djelovanja prema, uvjerljivim i vjerodostojnim porukama nastojimo doprijeti do ciljanih dijelova javnosti. U tome naši digitalni proizvodi imaju jako važnu ulogu. Kao što možete vidjeti na našoj internetskoj stranici i društvenim mrežama, u timu imamo vrlo kreativne ljudе koji su

predvodnica u digitalnoj komunikaciji. Naše se vrijednosti ne mijenjaju, ali moramo biti inovativni i pronalaziti nove načine da dopremo do ljudi. Interno smo fokusirani na uspostavljanje učinkovitog kontinuiteta između glavnih područja stručnosti u odjelima – od IT analitičara do timova koji surađuju s medijima. Imamo goleme mogućnosti, ali moramo biti disciplinirani i unapređivati suradnju. Samo ćemo tako moći u potpunosti iskoristiti svoje talente, resurse i stručnost suradnika u naše trideset dvije članica.

KAKO JAVNOST DANAS REAGIRA NA DJELOVANJE NATO-A, OSOBITO NAKON RUSKE AGRESIJE NA UKRAJINU? KOJE SU VRIJEDNOSTI SAVEZA SAD POSEBNO ISTAKNUTE? JE LI JAVNOST SYJESNIJA VAŽNOSTI ULOGE NATO-A U OČUVANJU SIGURNOSTI?

Vidimo kako u nekim zemljama nakon ruske invazije na Ukrajinu uvelike raste potpora NATO-u. Prema popisu najpretraživanjih pojмova na Googleu, vidljivo je da je interes za djelovanje NATO-a u velikom porastu. Radimo na tome da javnost dobije vjerdostojne informacije o tome tko smo i kako djelujemo. Mi smo obrambeni savez i posvećeni smo obrani svakog centimetra NATO-ova područja.

RAZGOVOR // MARIE-DOHA BESANCENOT

Povezuju nas zajedničke vrijednosti koje se temelje na slobodi i demokraciji. Živimo u doba dezinformacije i fragmentiranog informacijskog okružja pa istina o NATO-u sve teže dopire do javnosti. Trudimo se točnije predvidjeti događaje u našem informacijskom prostoru kako bismo preduhitrili neprijateljsko i zlonamjerno iznošenje neistina. Sada smo svjesniji sigurnosnih i obrambenih izazova u Savezu pa ćemo se aktivno obraćati svakom segmentu javnosti s relevantnijim porukama, posvećenim problemima s kojima se ljudi suočavaju. Također planiramo provoditi dobro organizirane komunikacijske kampanje. Razvijat ćemo sposobnost prilagođavanja situacijama koje se neprestano mijenjaju.

VI STE CIVIL KOJI OBNAŠA IZNIMNO VAŽNE DUŽNOSTI U NATO-U. MEĐUTIM, JAVNOST I DALJE DOŽIVLJAVA NATO KAO UGLAVNOM VOJNI SAVEZ. S OBZIROM NA PROFESIONALNU STRUČNOST KOJU STE RAZVILI U DIPLOMACIJI I PRIVATNOM SEKTORU, KOLIKO SE VAŠE PRETHODNO RADNO ISKUSTVO RAZLIKUJE OD DJELOVANJA U OKVIRU MEĐUNARODNOG OSOBLJA NATO-Â? TAKOĐER, ZANIMA NAS KAKO VAM VAŠE CJELOKUPNO ISKUSTVO POMAŽE U OBLAŠANJU NOVIH DUŽNOSTI?

Da, ja sam francuski državni službenik s dvadeset godina iskustva rada u vladu i privatnom sektoru. Moram priznati da sam voljela oba svijeta. Prešla sam 2009. godine u ured francuskog premijera te radila kao savjetnik za javne nastupe i komunikacije. Nakon toga, 2012. godine, otišla sam u London u svojstvu atašea za kulturu i preuzeila dužnost u francuskom veleposlanstvu. U privatni sam sektor prešla 2014. godine, kad sam počela raditi kao voditelj ureda glavnog izvršnog direktora. Zatim

sam postala direktor Odjela za odnose s javnošću i društveno odgovorno poslovanje, a nakon toga voditelj Odjela za komunikacije, brand i društveno odgovorno poslovanje.

Zahvaljujući iskustvu koje sam stekla na tim položajima, počela sam s transformacijom timova komunikatora. Odlučili smo poboljšati informiranje, povećati svoj utjecaj i redovito ga procjenjivati te poraditi na popularnosti brenda. Svi ti ciljevi iznimno su važni u javnim službama i međunarodnim organizacijama. To se također odnosi na vojsku jer je privlačenje i prijam u vojnu službu uvijek izazov, a sposobnost buđenja osjećaja svrhe vrlo važno za svaku organizaciju. Drago mi je što nastavljam s dobrim djelovanjem NATO-a pa radim na tome da ostanem na čelu Odjela za tehnologije i digitalne komunikacije jer se stvari tako brzo mijenjaju.

KOLIKO JE PRENOŠENJE PORUKE O NATO-U KAO ORGANIZACIJI KOJA JE MNOGO VIŠE OD VOJNOG SAVEZA VAŽNO ZA POZITIVNU PERCEPCIJU I POVEĆAVANJE POTPORE JAVNOSTI?

NATO je politički i vojni savez. Oba su elementa iznimno važna i međusobno se ojačavaju. Naše je djelovanje usmjereno na posredovanje u svrhu izbjegavanja sukoba, ali nastojimo biti

Uvjeverljivim i vjerodostojnim porukama nastojimo doprijeti do ciljanih dijelova javnosti. U tome naši digitalni proizvodi imaju jako važnu ulogu. Kao što možete vidjeti na našoj internetskoj stranici i društvenim mrežama, u timu imamo vrlo kreativne ljude koji su predvodnica u digitalnoj komunikaciji

spremni ako do njih ipak dođe. U tome važnu ulogu ima Sjevernoatlantsko vijeće koje sve odluke donosi konsenzusom. Ništa se ne može poduzeti bez suglasnosti svih članica. To je utkano u DNK Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora. Svakodnevno surađujemo s vojnim kolegama. Veza između vojnih i političkih elemenata ključna je za osiguranje kolektivne obrane i zadržavanje potpore građana kojima služimo.

KOLINDA GRABAR-KITAROVIĆ BILA JE PRVA ŽENA U POVIJESTI NATO-Α KOJA JE OBNAŠALA DUŽNOSTI POMOĆNICE GLAVNOG TAJNIKA. KAKVO JE ZNAČENJE IMAO NJEZIN MANDAT? KAKO NATO U DANAŠNJE VRIJEME PROMIČE RODNU RAVNOPRAVNOST, OSNAŽIVANJE ŽENA TE NJIHOVO SUDJELOVANJE U AKTIVNOSTIMA SAVEZA?

Bilo mi je veliko zadovoljstvo upoznati je na prošlom samitu NATO-a u Vilniusu. Danas kročim stopama mnogih žena koje su utrle put svojim nasljednicama. Nakon Kolinde Grabar-Kitarović, imali smo priliku svjedočiti uspjesima Baibe Braže i Oane Lungescu. Njih je na mjestu nove glasnogovornice NATO-a naslijedila Farah Dakhllallah, također vrlo sposobna čelnica. Viši čelnici u NATO-u moraju biti

Živimo u doba dezinformacije i fragmentiranog informacijskog okružja pa istina o NATO-u sve teže dopire do javnosti. Trudimo se točnije predviđjeti događaje u našem informacijskom prostoru kako bismo preduhitrići neprijateljsko i zlonamjerno iznošenje neistina

primjer novim naraštajima te promicati prave vrijednosti i načine ponašanja. Vjerujem da ljudi mogu biti snažni i sposobni vođe, a istodobno iskazivati suošćeće i brigu za druge. Naravno, zaposlenice u NATO-u moraju biti spremne na rad u okružju u kojem dominiraju muškarci. Barem za sada. U PDD-u imamo vrlo uravnotežen tim. Naša raznolikost potiče nas da donosimo ispravne uloge i služimo javnosti. Zalažemo se za veću zastupljenost žena te promičemo mir i sigurnost.

UZMEMO LI U OBZIR BUDUĆNOST NATO-Α I PREDNOSTI KOJE ČLANSTVO U SAVEZU DONOSI HRVATSKOJ I OSTATLIM ZEMLJAMA, ŠTO BISTE ŽELJELI PORUČITI JAVNOSTI, POSEBNO MLĀĐOJ POPULACIJI?

Vaš je veleposlanik vrlo aktivan među veleposlanicima članica. Hrvatska, poput ostalih članica, ove godine obilježava posebnu obljetnicu. NATO će proslaviti 75 godina postojanja, a Hrvatska 15 godina članstva u NATO-u.

Ulaskom u Savez, Hrvatska mu je donijela svježu snagu i sposobnosti. Znam da je NATO zahvalan za sve čime vaša zemlja pridonosi njegovu djelovanju. Valja podsjetiti kako vaš odnos sa Savezom datira od 2009. godine. Primjerice, Hrvatska je slala svoje snage u NATO-ovu operaciju ISAF u Afganistanu i prije nego što je postala članica. Ona jasno prepoznaje izazove s kojima se suočavamo, uključujući one na zapadnom Balkanu, posebice problem upletanja i dezinformiranja. Želimo i dalje pružati potporu ranjivim NATO-ovim partnerima u regiji, poput Bosne i Hercegovine, a u tome ključnu važnost ima prisutnost pouzdanog i razumnog saveznika kao što je Hrvatska. Mladi u Hrvatskoj postaju sve svjesniji vašeg sudjelovanja u NATO-ovim aktivnostima i operacijama. Ideja povezivanja s istomišljenicima u svrhu bolje zaštite vlastitih sloboda i suvereniteta bila je glavni razlog vašeg ulaska u NATO prije 15 godina. Ti su razlozi danas još važniji jer Rusija nastavlja s bezobzirnim ratom u Ukrajini. Znamo da nastoji posijati nestabilnost i proširiti svoj utjecaj širom Europe. Stoga nam je potreban glas mladog naraštaja i svježa perspektiva jer se želimo prilagođavati novim utjecajima i situacijama. Potičem vas da se povežete s nama online, sudjelujete na godišnjem NATO-ovu samitu mlađih te razmislite o stažiranju i radnim mjestima koja vas čekaju. NATO vam pripada i mi vas trebamo.

RH/NATO

PUT DO PUNOPRAVNOG ČLANSTVA

"Sloboda, jednakost, nacionalna ravnopravnost, mirovorstvo, socijalna pravda, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavina prava i demokratski višestranački sustav najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske," stoji u članku 3. prvog Ustava Republike Hrvatske, tzv. božićnog Ustava, koji je Sabor izglasao 22. prosinca 1990. Taj je članak već u samim počecima suvremene Hrvatske pokazao da su euroatlantske integracije, tj. udruživanje i savezništvo sa zemljama koje dijele jednake najviše vrijednosti, logičan put za mladu Hrvatsku. Domovinski rat nije bio samo borba za opstanak, slobodu i neovisnost nego

Republika Hrvatska još je tijekom Domovinskog rata, u proljeće 1994., izrazila interes za uključivanje u Partnerstvo za mir, program praktične bilateralne suradnje između pojedinih partnerskih zemalja i NATO-a. Za zemlje koje apliciraju za članstvo, PzM je prvi od dva važna pristupna koraka; drugi je Akcijski plan za članstvo. Formalna je zamolba upućena u ožujku 1996., ali dokument o uspostavljanju partnerstva i ulazak u Euroatlantsko partnersko vijeće Hrvatska je potpisala tek 25. svibnja 2000.

PRIPREMIO
Željko Stipanović

i borba za te vrijednosti. Međutim, rat i njegove posljedice usporili su pristupanje Hrvatske Europskoj uniji (EU) i Sjevernoatlantskom savezu (NATO). Završetkom Domovinskog rata Hrvatska je službeno definirala pristup tim dvjema organizacijama kao prioritetne vanjskopolitičke ciljeve. Njihovi su visoki standardi tražili prilagodbu mnogih važnih segmenata hrvatskog društva i države, uključujući i obrambeno-sigurnosni sustav.

PRVA DVA PRISTUPNA KORAKA

Organizacija Sjevernoatlantskog ugovora (North Atlantic Treaty Organization – NATO) vojni je savez suverenih država čija je glavna zadaća čuvati slobodu i sigurnost članica vojnim i političkim sredstvima. Osnovan 1949., do propasti komunističkih sustava na istoku Europe i raspada istočnog bloka okupljenog oko nekadašnjeg SSSR-a bio je glavni sigurnosni oslonac demokratskih zapadnih zemalja tijekom hladnog rata. Savez je potom, transformirajući se i slijedeći politiku proširenja, počeo primati nove članice s istoka Europe. Danas NATO nije samo obrambeni nego i političko-gospodarski savez zemalja razvijenih demokracija i gospodarstava s razvijenim vojnim sposobnostima. Preko njega članice dobivaju sigurnost putem sustava kolektivne sigurnosti, a vlastite interese štite zahvaljujući načelu konsenzusa kojim se donose sve ključne odluke. Osobitu pozornost, uz čuvanje granica i teritorijalnog suvereniteta,

Podizanje hrvatske zastave ispred
sjedišta Sjevernoatlantskog saveza
u Bruxellesu, 7. travnja 2009.

RH/NATO

ta članica, Savez pridaje zaštiti od suvremenih sigurnosnih izazova kao što su terorizam, etnički sukobi, preprodaja oružja za masovno uništenje, cyber napadi, prirodne katastrofe...

Slijedeći spomenute vrednote za koje se opredijelila 1990., Republika Hrvatska još je tijekom Domovinskog rata, u proljeće 1994., izrazila interes za uključivanje u Partnerstvo za mir (engl. Partnership for Peace – PfP), program praktične bilateralne suradnje između pojedinih partnerskih zemalja i NATO-a. Za zemlje koje apliciraju za članstvo, PfP je prvi od dva važna pristupna koraka; drugi je Akcijski plan za članstvo (Membership Action Plan – MAP). Formalna je zamolba upućena u ožujku 1996., ali dokument o uspostavljanju partnerstva i ulazak u Euroatlantsko partnersko vijeće (Euro-Atlantic Partnership Council – EAPC), Hrvatska je potpisala tek 25. svibnja 2000.

Što se tiče Oružanih snaga RH, odnosno Hrvatske vojske, praktična je prilagodba NATO-ovim standardima faktički počela s rujnom 1994., kad su u Hrvatskoj počeli raditi stručnjaci iz MPRI-ja (Military Professional Resources Inc.). Ta je privatna američka tvrtka u skladu sa zahtjevima suvremene vojne nastave i NATO-ovim standardima obučavala časnike i dočasnike HV-a za tranzicijsko razdoblje. Ubzro nakon Domovinskog rata, sa skidanjem embarga na uvoz naoružanja, Oružane snage RH počele su intenzivnije nabavljati i zapadnu vojnu opremu, što je važan segment njihova usklađivanja s tim standardima. Za taj se smjer opredijelila i hrvatska obrambena industrija kao glavni oprematelj OSRH. Krajem devedesetih GS OSRH i zapovjedništva postrojbi preustrojavaju se u skladu s NATO-om.

Bitan je formalni okvir transformacije OSRH nakon ulaska u Partnerstvo za mir dao Proces planiranja i račlambe (Planning and Review Process – PARP), koji je za Hrvatsku počeo u listopadu 2000. godine. Vlada RH predala je tad NATO-u odgovor na Upitnik o cijelokupnoj PfP interoperabilnosti (Survey of Overall PfP Interoperability). U PARP-u su ključni

Partnerski ciljevi (Partnership Goals) koji se u velikoj mjeri odnose na postizanje interoperabilnosti OSRH sa snagama članica NATO-a. Ti su ciljevi nakon ulaska Hrvatske u NATO postali Ciljevi snaga (Capability Targets).

NATO je u veljači 2001. prihvatio prvi hrvatski Individualni partnerski program (Individual Partnership Programme – IPP) za 2001. s popisom PfP aktivnosti u kojima Hrvatska želi sudjelovati sa Savezom. U tom su programu, vezano uz aktivnosti u transformaciji, bila istaknuta područja zapovijedanja, nadzora i komunikacije; civilne zaštite; demokratskog nadzora OSRH; vojnih vježbi; obrambenog planiranja; obrambenog proračuna; obrambene politike te učenja engleskog jezika. Usporedno s transformacijom išlo je i smanjenje broja pripadnika OSRH, kojem su preduvjet dali strateški dokumenti: Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske i Strategija obrane Republike Hrvatske, koje je Hrvatski sabor donio u ožujku 2002.

POZIVNICA U ČLANSTVO

Hrvatska je u svibnju 2002. pozvana u Akcijski plan za članstvo (MAP). Riječ je o NATO-ovu programu savjetovanja, pomoći i praktične potpore prilagođenom specifičnim potrebama zemlje koja se želi pridružiti Savezu. Iako ne podrazumijeva da će zemlja biti zaista primljena, sigurno je bio važan poticaj za Hrvatsku. U okviru MAP-a aspirantice potvrđuju godišnje nacionalne programe (Annual National Programme – ANP) priprema za eventualno buduće članstvo, što uključuje političke, gospodarske, obrambene, resursne, sigurnosne i pravne aspekte. NATO-ova ekspertna tijela

Screenshot: Arhiva Odjela multimedijalnih sadržaja

Republika Hrvatska punopravna je članica najmoćnijeg vojno-političkog saveza postala 1. travnja 2009. u Washingtonu, kad je u ime RH tadašnja veleposlanica u SAD-u Kolinda Grabar-Kitarović u State Departmentu položila nacionalni instrument ratifikacije Sjevernoatlantskog ugovora

Foto: Tomislav Brandt

Svojevrsna je promocija naše zemlje kao nove članice NATO-a održana na samitu Saveza u Strasbourg i Kehlu 4. travnja 2009.

na sastancima i radionicama aspirantica daju političke i tehničke savjete, a svake se godine održavaju sastanci aspirantica sa svim članicama na razini Sjevernoatlantskog vijeća na kojima se prezentira i razmatra napredak pojedine aspirantice. Prvi je ANP 2002./2003. Vlada RH usvojila u listopadu 2002. i time krenula u prvi ciklus MAP-a. Drugi je (za 2003./2004.) predala u veljači 2003., treći (2004./2005.) u listopadu 2004., četvrti (2005./2006.) u rujnu 2005., peti (2006./2007.) u rujnu 2006., šesti (2007./2008.) u rujnu 2007., a sedmi, zadnji, u rujnu 2008. U povodu završetka PARP ciklusa u siječnju 2008., istaknut je zaključak NATO-ovih stručnjaka kako je Hrvatska iz perspektive obrambenog sustava spremna za članstvo. Velik je udjel u toj spremnosti imalo sudjelovanje pripadnika OSRH u međunarodnim operacijama, posebno ISAF-u u Afganistanu. Sudjelovanjem u NATO-ovim vojnim operacijama Hrvatskoj raste ugled u svijetu, ispunjava pritom svoje međunarodne odgovornosti u stabilizaciji opasnih kriznih žarišta iz kojih se prelijeva nestabilnost, razvija sposobne i učinkovite Oružane snage u skladu sa savezničkim te prenosi stečena znanja. Jednak je slučaj sa sudjelovanjem na međunarodnim vojnim vježbama, od kojih su neke bile organizirane na području Hrvatske. Uspješne su reforme na svim poljima dovele do toga da je na NATO-ovu samitu u Bukureštu od 2. do 4. travnja 2008. Savez uputio formalnu pozivnicu Republići Hrvatskoj da postane punopravna članica.

Što se tiče Oružanih snaga RH, odnosno Hrvatske vojske, praktična je prilagodba NATO-ovim standardima faktički počela s rujnom 1994.

PUNOPRAVNO ČLANSTVO

Uslijedilo je 9. srpnja te godine u Bruxellesu potpisivanje Protokola o proširenju Sjevernoatlantskog ugovora na Republiku Hrvatsku. Time je ujedno počeo i postupak ratifikacije Protokola u nacionalnim parlamentima članica NATO-a. Republika Hrvatska punopravna je članica najmoćnijeg vojno-političkog saveza postala 1. travnja 2009. u Washingtonu, kad je u ime RH tadašnja veleposlanica u SAD-u Kolinda Grabar-Kitarović u State Departmentu položila nacionalni instrument ratifikacije Sjevernoatlantskog ugovora. Svojevrsna je promocija naše zemlje kao nove članice NATO-a održana na samitu Saveza u Strasbourg i Kehlu 4. travnja 2009. Hrvatsku je kao novu punopravnu članicu čekao bitan korak: završetak integracije u Savez koji je zahtijevao, osim uloženih, i daljnje značajne napore i prilagodbe u svim područjima rada u obrambenom sustavu. Puna se integracija postiže kad se ustroj i funkciranje obrambenog sustava usklade i upgrade u NATO-ov sustav na svim razinama, a izobrazba i obuka postanu potpuno kompatibilne s NATO-om. Nadalje, Hrvatska je počela sudjelovanje u NATO-ovu sustavu obrambenog planiranja, u kojem su Ciljevi snaga i njihova implementacija najvažniji dio jer se njima dugoročno utvrđuje doprinos koji Hrvatska može dati Savezu svojim obrambenim sposobnostima. U 2008. usvojen paket od 50 partnerskih ciljeva na čije se ostvarenje Republika Hrvatska obvezala tijekom idućih deset godina, pretvoren je u paket Ciljeva snaga koji dugoročno usmjerava razvoj sposobnosti Oružanih snaga.

PUNA INTEGRACIJA U SAVEZ – NAJBRŽA U POVIJESTI

Republika Hrvatska kao nova članica i Oružane snage RH integraciju u NATO završile su najbrže u povijesti, što je potvrđeno 25. listopada 2012. Načelnik GS-a OSRH general-pukovnik Drago Lovrić i zamjenik zapovjednika Savezničkog zapovjedništva za tran-

RH/NATO

sformaciju (Allied Command Transformation – ACT) poljski general zbora Mieczysław Bieniek u Zagrebu su svečano potpisali Deklaraciju o završetku integracijskog procesa OSRH u NATO-ove strukture. Republika Hrvatska od svojeg se ulaska u punopravno članstvo NATO saveza kontinuirano potvrđuje kao predana i pouzdana članica. Aktivno sudjelujući u raspravama među saveznicama u

sjedištu NATO-a u Bruxellesu, kao i u svim odlukama koje one ondje donose konsenzusom, Hrvatska daje i vlastiti izravan doprinos provedbi NATO-ovih aktivnosti, a time i ostvarenju zajedničkih zadaća i ciljeva koje stoje pred Savezom. Od trenutka pristupanja Savezu, Hrvatska sudjeluje u svim njegovim najvažnijim aktivnostima. Prije svega, potrebno je istaknuti savezničke operacije i misije u Afganistanu, na Kosovu, u Iraku, na Sredozemlju i u Libiji. Dajući doprinos operacijama i misijama Saveza, Hrvatska ispunjava svoje međunarodne obveze u stabilizaciji kriznih žarišta, razvija sposobnost vlastitih Oružanih snaga te prenosi prethodno steklena znanja. Svjesna kako je njezina odgovornost za vlastito susjedstvo ulaskom u NATO dodatno porasla, Hrvatska se u okviru NATO-a afirmirala kao jedan od najsnažnijih zagovaratelja njegova dalnjeg proširenja na prostor jugoistoka Europe. Poseban naglasak stavljen je i na temu žena, mira i sigurnosti u kontekstu provedbe Rezolucije 1325 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda na razini Saveza.

Foto: OSRH

Načelnik GS-a OSRH general-pukovnik Drago Lovrić (desno) i zamjenik zapovjednika Savezničkog zapovjedništva za transformaciju poljski general zbora Mieczysław Bieniek 25. listopada 2012. svečano su potpisali Deklaraciju o završetku integracijskog procesa OSRH u NATO-ove strukture

Hrvatske su postrojbe sudjelujuće u vojnim strukturama NATO-a dale doprinos ciljevima Saveza. Sudjelovale su u NATO-ovim Snagama za brzi odgovor (NATO Response Force – NRF) – visokospremnim i tehnički naprednim multinacionalnim snagama koje čine kopnene, zračne, pomorske i specijalne postrojbe koje se mogu brzo raspoređiti kamo god je potrebno. U početnom je razdoblju Hrvatska sudjelovala s manjim snagama u okviru *baze na snaga za odgovor* (Response Force Pool), a 2013. s vodom za dekontaminaciju iz sastava Bojne NBKO te vodom VP-a iz Pukovnije Vojne policije.

NRF je za OSRH postao kontinuitet, primjerice, 2015. pripravna je bila 3. mehanizirana satnija 1. mb Tigrovi Gardijske motorizirane brigade (GMTBR). U namjenski organiziranim snagama OSRH za tu godinu bila je i desetina za potporu te mobilni medicinski tim, kao i dva časnika za vezu, također iz GMTBR-a, te Nacionalni element potpore iz sastava Zapovjedništva za potporu. Sve su zastupljene hrvatske snage razvijene u skladu s NATO-ovim standardima, a kroz Ciljeve sposobnosti usuglašene sa Savezom. Hrvatske su snage tako krajem 2018. sudjelovale na međunarodnoj vojnoj vježbi Trident Juncture 18, koja je provedena u cilju provjere interoperabilnosti međunarodnih snaga u združenom djelovanju i NATO-ovih sposobnosti povrata suvereniteta saveznice nakon oružane agresije te projecije i potvrde NATO-ovih Snaga za odgovor 2019 (Response Force 2019 – NRF19). Na vježbi je sudjelovalo 30 pripadnika OSRH zajedno s ukupno 50 000 pripadnika oružanih snaga 31 zemlje. Godinu kasnije vojna vježba Odlučan odgovor 19 potvrdila je borbenu spremnost Zapovjedništva specijalnih snaga za sudjelovanje u e-NRF 2020, kao i uspješnu implementaciju NATO-ovih Ciljeva sposobnosti specijalnih snaga.

Foto: Tomislav Brandt

Krajem ožujka 2014. prva je hrvatska postrojba postala dio strukture NATO-ovih snaga. Bio je to Nacionalni razmjestivi komunikacijski modul (DCM). Fotografija je sa svečanosti primopredaje zastave

PRVA HRVATSKA POSTROJBA DIO STRUKTURE NATO-OVIH SNAGA

Krajem ožujka 2014. prva je hrvatska postrojba postala dio strukture NATO-ovih snaga. Bio je to Nacionalni razmjestivi komunikacijski modul (DCM), specijalistička postrojba veze (razine satnije) koja čini okosnicu NATO-ova operativnog komunikacijskog sustava za zapovijedanje tijekom operacija Saveza. Zadaća mu je bila osigurati komunikacije operativnog zapovjednog mjeseta prema strateškom zapovjedniku te prema neposredno podređenim zapovjednicima u operaciji pod vodstvom Saveza. Hrvatski DCM tako je ustrojen u Hrvatskoj kopnenoj vojsci, u 2. bojni Pukovnije veze. Kao odgovor na pogoršano sigurnosno stanje u neposrednom susjedstvu uz same granice Saveza, tijekom NATO-ova samita u Varšavi u srpnju 2016. saveznice su usvojile niz odluka u cilju jačanja odvraćanja te obrane Saveza. Konkretna implementacija jačanja prednje prisutnosti provedena je kroz razmeštanje ukupno četiri borbene grupe savezničkih snaga u zemljama u istočnom dijelu Saveza – Litvi, Latviji, Estoniji i Poljskoj.

Ukratko, Republika Hrvatska, prošavši dug i zahtjevan put do punopravnog članstva, danas je etablirana, odgovorna i pouzdana članica NATO-a, koja je svoje mjesto u najmoćnijem vojnom savezu uvelike zaslужila zahvaljujući pripadnicima OSRH. Što više, danas je naša zemlja važan čimbenik sigurnosti u jugoistočnoj Europi i ima vodeću ulogu u približavanju tog područja modernoj ujedinjenoj Europi i transatlantskoj obitelji.

RH/NATO

Koliko je mir dragocjen i koliko ga treba cijeniti Hrvatska je osjetila tijekom Domovinskog rata kad je i sama bila primateljica mirovnih snaga i trebala pomoći međunarodne zajednice u uspostavi i očuvanju mira na svojem teritoriju. Stoga i ne čudi da se već onda opredijelila za sudjelovanje u globalnim svjetskim mirovnim procesima

SUDJELOVANJE U MIROVNIM MISIJAMA I OPERACIJAMA NATO-A

Republika Hrvatska sudjelovala je u NATO-ovoju operaciji ISAF u Afganistanu od 2003. pa sve do njezina završetka 2014. godine. Dokazala se kao pouzdan partner drugim zemljama u njihovim nastojanjima uspostave mira u Afganistanu te je još jednom potvrdila predanost u uspostavljanju i održavanju mira gdje god je to u svijetu potrebno. Sudjelovanje u operaciji u Afganistanu znatno je pridonijelo razvijanju interoperabilnosti Oružanih snaga RH za zajedničko djelovanje sa snagama članica NATO-a. Usto, bitno je ojačalo politički i vojni kreditibilitet Hrvatske kod članica NATO-a. Međunarodna mirovna operacija u Afga-

PRIPREMIO
Željko Stipanović

nistanu uspostavljena je u skladu sa zaključcima Bonske konferencije u prosincu 2001. Osnovni je cilj bio spriječiti da ta zemlja ponovno postane utočište za teroriste te pružiti sigurnost i osigurati bolju budućnost afganistanskom narodu. Operacija ISAF, kao dio ukupnog nastojanja međunarodne zajednice u skladu s mandatom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, od samog je početka bila angažirana na stvaranju uvjeta u kojima će afganistske vlasti moći izvršavati svoje ovlasti na teritoriju cijele zemlje. NATO je formalno preuzeo zapovjedništvo nad ISAF-om 2003., otkad počinje i hrvatski angažman u toj operaciji.

OD OPERACIJE ISAF DO ODLUČNE POTPORE

Prvi hrvatski kontingent od 50 pripadnika, među kojima su 44 bila pripadnici Vojne policije, upućen je u Afganistan 28. veljače 2003. Od samog su početka naši vojni policijski uspješno djelovali unutar Multinacionalne satnije VP-a Ka-

Foto: Filip Klen

bulske multinacionalne brigade, a svaka je rotacija imala i vodič sa službenim psima za detekciju droge ili eksploziva ili zaštitno-tragačkim psima. Zanimljiv je podatak da je jedino Hrvatska u to vrijeme imala pse tragače u Kabulu. Svojevrsno je prvo priznanje za profesionalno sudjelovanje pripadnika OSRH u operaciji ISAF stiglo 2005. godine, kad je pukovnik Tihomir Zebec uz dužnost zapovjednika 5. HRVCON-a bio imenovan zapovjednikom Multinacionalne satnije VP-a (MNMP Coy) u Kabulu te savjetnikom zapovjednika brigade u Kabulu za uporabu VP-a. Broj pripadnika OSRH kao i dužnosti koje su obnašali povećavali su se iz godine u godinu. Tako je osim vojnih policajaca, stožernih časnika i dočasnika koji su radili u Zapovjedništvu operacije, u Afganistan 2005. upućen i prvi medicinski tim. Oružane snage RH ubrzo u Afganistan upućuju i Mobilni promatrački tim za vezu (Mobile Liaison Observation Team – MLOT). Kao operativni dio vojne komponente PRT-a bio je iznimno pokretan te vršio ophodnje po naseljima u području odgovornosti i u radu usko surađivao s lokalnim stanovništvom.

Pripadnici 9. hrvatskog kontingenta u misiji Odlučna potpora u kampu Marmal u Mazar-e-Sharifu na sjeveru Afganistana, 4. prosinca 2018.

Foto: Irena Firt

Hrvatski se doprinos u ISAF-u posebno povećao od 2006., kad je, među ostalim, u Afganistan prvi put upućen naš OMLT tim (Operational Mentor and Liaison Team), namjenski organizirana postrojba koja je bila odgovorna u prvom redu za obuku, uvježbavanje i mentorstvo postrojbi Afganistanske nacionalne armije (Afghan National Army – ANA). Pripadnici OSRH počeli su tako dosta rano sudjelovati u obuci i mentoriranju pripadnika ANA-e, odnosno pomaganju ANA-i u njezinu ustrojavanju i jačanju operativnih sposobnosti, jednoj od najcjenjenijih, ali i najzahtjevnijih operativnih zadaća međunarodnih snaga u Afganistanu. Nakon pješačkog uslijedilo je i slanje drugih OMLT-a, među ostalim, garnisonskog OMLT-a, tima instruktora za ANA-inu Školu logistike (ANA CSS School), policijskog, zrakoplovnog mentorskog tima... Od svibnja 2011. projekt vođenja Škole VP-a kao vodećoj naciji povjeren je Hrvatskoj. Riječ je o jednoj od desetak granskih i specijalističkih obučnih institucija u Afganistanu ustrojenih u sklopu NATO-ove obučne misije sa svrhom izravne potpore u obuci Afganistanskih nacionalnih snaga sigurnosti (Afghan

RH/NATO

National Security Forces – ANSF). Najviši autoriteti NATO-a upravo su tu školu i hrvatski savjetnički tim u njoj često isticali kao primjer izvrsnog rada koji je pridonio da Afganistska nacionalna armija ustroji vojnu policiju koju prije toga u pravom smislu riječi nije imala.

Doprinos hrvatskih snaga povećavao se i u brojčanom smislu te je između 2007. i 2011. u skladu s odlukama Hrvatskog sabora broj naših pripadnika angažiranih u operaciji sa 150 povećan na 350. Veliko je povjerenje Oružanim snagama RH iskazano i slanjem multinacionalnog operativnog mentorskog tima za borbenu potporu (CS OMLT) sastavljenog od pripadnika HKoV-a i Nacionalne garde Minnesota u kojem je Hrvatska bila vodeća nacija. Obuka se provodila u Hrvatskoj, a bila je to velika potvrda da Hrvati u Afganistanu izvrsno rade. Rotacija snaga odvijala se svakih šest mjeseci, a odlazak pripadnika OSRH u operaciju ISAF, kao i u sve druge međunarodne misije i operacije, bio je dragovoljan. Cijelo su to vrijeme obučni standardi podizani na sve višu razinu. U obuku su ugrađena iskustva prethodnih kontingenata, a necenjeniva su bila iskustva pripadnika OSRH iz Domovinskog rata. Obuka se provodila u uvjetima što sličnijim onima u području operacije. Novi je velik iskorak u obuci bila zajednička obuka svih sastavnica HRVCON-a na vježbama Hrvatski ponos.

Hrvatska je nakon 11 godina sudjelovanja u operaciji ISAF dobila 2014. prvi put priliku postaviti svoju pripadnicu na generalsko mjesto. Čast je pripala brigadnoj generalici Gordani Garašić, koja je u operaciji ISAF obnašala dužnost savjetnika zapovjednika za rodna pitanja.

Završetkom operacije ISAF u prosincu 2014., članice NATO-a s partnerskim su zemljama nastavile pridonositi u Afganistanu sudjelovanjem u misiji potpore miru Odlučna potpora, koja je uspostavljena 1. siječnja 2015. Dvadeset četvrti HRVCON koji je tad bio u Afganistanu postao je 1. HRVCON nove misije.

Riječ je bila o NATO-ovoj neborbenoj misiji za obuku, pomoć i savjetovanje afganistanskih snaga sigurnosti i obrane te institucija, a njezin pravni okvir osiguran je posebnim Sporazumom između NATO-a i Afganistana (Status of Forces Agreement – SOFA), potpisanim u rujnu 2014. u Kabulu.

Misija Odlučna potpora odobrena je Rezolucijom 2189 Vijeća sigurnosti UN-a. Fokus hrvatskih kontingenata u toj misiji više je bio usmjeren na savjetovanje i obuku, a u manjem se opsegu bavio i zaštitom savjetničkih timova i, po potrebi, svojeg kampa. Pripadnici HRVCON-a u misiji Odlučna potpora bili su raspoređeni u dvije zone odgovornosti – u Zapovjedništvo za obuku, nadzor i pomoć (Train, Advise, Assist Command – TAAC), i to u TAAC-u Capital u Kabulu te u TAAC-u Sjever (TAAC-N) u Mazar-e-Sharifu, gdje je bila smještena i glavnina snaga HRVCON-a.

Sredinom rujna 2020., povratkom pripadnika 12. hrvatskog kontingenta u misiji potpore miru Odlučna potpora u Hrvatsku, završeno je sudjelovanje naše zemlje u toj misiji.

Skupnik Josip Briški, pripadnik 10. HRVCON-a u NATO-ovoj misiji potpore miru Odlučna potpora, preminuo je 24. srpnja 2019. od teških ozljeda zadobivenih tijekom napada na vozilo OSRH u Kabulu. Dvojica pripadnika OSRH u tom su napadu ranjena. Skupnik Briški prvi je smrtno stradali hrvatski vojnik u oružanim sukobima otkako je Hrvatska počela sudjelovanje u mirovnim misijama i operacijama.

OPERACIJA KFOR NA KOSOVU

Pripadnici OSRH od 2009. sudjeluju i u operaciji KFOR na Kosovu. Operacija je uspostavljena Rezolucijom 1244 Vijeća sigurnosti UN-a u lipnju 1999. sa zadaćom potpore izgradnji i održavanju

Foto: Mladen Čubanović

Skupnik Josip Briški, pripadnik 10. HRVCON-a u NATO-ovoj misiji potpore miru Odlučna potpora, preminuo je 24. srpnja 2019. od teških ozljeda zadobivenih tijekom napada na vozilo OSRH u Kabulu

Od 2017. do 2024. godine u NATO-ovim aktivnostima multinacionalnih borbenih skupina u Poljskoj, Litvi, Mađarskoj i Bugarskoj sudjelovalo je 1677 pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske.

**Ključna sredstva
OSRH u operaciji
KFOR su
višenamjenski
helikopteri**

stabilnosti i mira na Kosovu, u kojem će biti moguće pronaći održiva politička rješenja. Osim toga, KFOR pomaže izgradnji Kosovskih snaga sigurnosti kao profesionalne, dobrovoljne i multietničke snage. Posebna se pozornost posvećuje zaštiti manjina i kulturne baštine.

U operaciji KFOR trenutačno sudjeluje 28 zemalja. Oružane snage RH počele su sudjelovanje u srpnju 2009. u skladu s Odlukom Hrvatskog sabora o upućivanju prvog HRVCON-a s 20 pripadnika i dva transportna helikoptera Mi-17Sh. Osnovna je zadaća HRVCON-a bila prijevoz snaga KFOR-a, tereta i VIP osoba. Pripadnici HRVCON-a bili su smješteni u američkoj bazi "Bondsteel", Uroševac/Ferizai, a nalazili su se pod izravnim zapovijedanjem zapovjednika KFOR-a. Oružane snage RH sudjeluju i sa stožernim osobljem koje se nalazi u Zapovjedništvu KFOR-a u kampu "Film City" u Prištini. Rotacije prvih šest kontingenata trajale su do tri mjeseca, a potom do pet mjeseci.

Završetkom izgradnje i primopredajom helikopterske baze na vojnem dijelu prištinske zračne luke stvoreni su uvjeti za premeštanje sastavnica hrvatskog kontingenta iz kampa "Bondsteel" u zračnu luku.

Odlukom Hrvatskog sabora o sudjelovanju Oružanih snaga Republike Hrvatske u operaciji potpore miru KFOR na Kosovu upućuje se u 2023. i 2024. godini do 160 pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske s do dva helikoptera Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, uz mogućnost rotacije. U operaciji KFOR na Kosovu trenutačno se nalazi 40. HRVCON.

eFPB USA POLJSKA

NATO je zbog pogoršanja sigurnosne situacije na svojim istočnim granicama donio na samitu u Varšavi u srpnju 2016. niz odluka o jačanju svojih obrambenih sposobnosti s ciljem podizanja sigurnosti građana u tim zemljama. Tako je donesena i odluka o implementaciji koncepta ojačane prednje prisutnosti, odnosno o razmještanju četiriju borbenih multinacionalnih skupina savezničkih snaga na područje Litve, Latvije, Estonije te Poljske. Vodstvo i zapovijedanje povjereno je Kanadi (multinacionalne snage raspoređene u Latviji), SR Njemačkoj (snage razmještene u Litvi), Ujedinjenom Kraljevstvu (snage u Estoniji) te Sjedinjenim Američkim Državama (snage razmještene u Poljskoj).

Republika Hrvatska uputila je prvi kontingent u Poljsku u listopadu 2017., potvrdivši tako svoja stajališta o važnosti razvoja zajedničkih obrambenih aktivnosti u okviru NATO-a, kao i spremnost da u njima sudjeluje i pridonosi temeljnim vrijednostima Saveza.

Zadaće Borbene grupe u Poljskoj odnose se na razvoj borbene spremnosti i jačanje interoperabilnosti kroz obuku i vježbe, kontinuirano poboljšavanje planova uporabe i obrambeno planiranje, te integriranje u poljske obrambene planove. Uz pripadnike hrvatskih Oružanih snaga, u Borbenoj grupi sudjeluju oružane snage SAD-a, Ujedinjenog Kraljevstva i Rumunjske, a spomenuta grupa ojačava 15. mehaniziranu brigadu oružanih snaga Republike Poljske, zemlje domaćina. Pripadnici 11. HRVCON-a bili su prvi kontingent koji je u Poljsku otišao s moć-

nim topničkim sredstvima PzH 2000, a prethodnih deset kontingenata u svojem su sastavu koristili SVLR Vulkan M-92. Pripadnici 13. HRVCON-a koji se trenutačno nalaze u Poljskoj idućih četiri sedam mjeseci, koliko traje njihova misija, biti razmješteni u vojarni u blizini grada Orzysz i u NATO-ovu Zapovjedništvu multinacionalnog korpusa Sjeveroistok u Szczecinu.

ePBG DEU LITVA

Tijekom NATO-ova samita u Varšavi u srpnju 2016. članice su usvojile niz odluka kako bi ojačale odvraćanje i obranu Saveza. Jasno opredijeljena za aktivan doprinos kolektivnoj obrani i temeljnim vrijednostima Sjevernoatlantskog saveza, Republika Hrvatska sudjelovanje u NATO-ovoj aktivnosti ojačane prednje prisutnosti u Litvi započela je u prosincu 2017. kad je u područje aktivnosti na šest mjeseci upućen 1. HRVCON od ukupno 188 pripadnika OSRH. Drugi hrvatski kontingent sa 188 pripadnika sudjelovao je u ovoj aktivnosti od siječnja do srpnja 2020.

Pripadnici hrvatskog kontingenta provodili su zadaće obuke i vježbi radi postizanja spremnosti za brzi razmještaj u sastavu borbene grupe pod vodstvom Njemačke, a sudjelovali su i na različitim obučnim, vježbovnim, sportskim i protokolarnim aktivnostima potvrđujući pritom zajedništvo članica te snažne transatlantske veze. Uz pripadnike OSRH, pod vodstvom SR Njemačke, u Litvi su sudjelovali i pripadnici oružanih snaga Nizozemske, Norveške, Belgije, Luksemburga, Francuske te zemlje domaćina.

U NATO-ovoj aktivnosti ojačane prednje prisutnosti u Republiku Litvu u okviru 3. HRVCON-a upućeno je 180 pripadnika Hrvatske vojske (od kojih je 13 pripadnika) koji su tijekom sedam mjeseci bili sastavnica multinacionalne Borbene grupe pod vodstvom SR Njemačke. Glavnu snagu 3. HRVCON-a činili su pripadnici Mechanizirane satnije 2. mehanizirane bojne Gromovi s borbenim oklopnim vozilima Patria.

SEA GUARDIAN

NATO je na samitu u Varšavi u lipnju 2016. najavio transformaciju svoje dotadašnje misije koja se provodila

RH/NATO

na području Sredozemlja, Active Endeavour, u NATO-ovu operaciju potpore miru Sea Guardian. Operacija je osmišljena i realizirana kao mogućnost unapređenja pomorske situacijske informiranosti, razvoja regionalne pomorske sigurnosti, borbe protiv terorizma, osiguravanja slobode plovidbe, izvršavanja zadaća nužnog pomorskog presretanja, doprinosa borbi protiv proliferacije oružja za masovno uništenje, zaštite ključne infrastrukture, razvoja sposobnosti ratnih mornarica partnerskih zemalja na Sredozemlju.

Pripadnici Oružanih snaga RH – 1. hrvatski kontingen u operaciju Sea Guardian uključio se 3. rujna 2018. Činila su ga 33 pripadnika Oružanih snaga među kojima je bila i jedna žena, te brod Hrvatske ratne mornarice – raketna topovnjača RTOP-41 Vukovar. Bilo je to prvi put da brod Hrvatske ratne mornarice sudjeluje u NATO-ovoj operaciji na Sredozemlju te time pridonosi ulozi Hrvatske u

Raketna topovnjača Dubrovnik s trideset i dvoje članova posade 2021. godine činila je četvrti hrvatski kontingen koji je sudjelovao u NATO-ovoj vođenoj operaciji Sea Guardian

savezničkim naporima u ostvarenju sigurnosti na moru. Posada i brodski sustavi bili su također provjereni do krajnjih granica u hidrometeorološkim uvjetima i okruženju središnjeg i južnog Sredozemlja. U operaciji Sea Guardian brod Hrvatske ratne mornarice bio je angažiran 22 dana, pokrivajući prostor od oko 180 te prosječno širok 100 nautičkih milja, omeđen zapadnom obalom Sicilije, obalom Tunisa i Maltom. Za to vrijeme prepolvio je više od 4000 nautičkih milja. U skladu s mandatom operacije, pripadnici hrvatskog kontingenta provodili su neborbene zadaće s težištem na stvaranju cjelovite pomorske situacijske slike, identifikaciju i praćenje plovila koja su potencijalna prijetnja te su pridonosili uočljivosti snaga na moru radi odvraćanja mogućih ugroza i potpore NATO-ovu strateškom komuniciranju.

Operacija Sea Guardian, te pripadnici Oružanih snaga RH kao dio okupljenih NATO-ovih snaga, znatno su unaprijedili sigurnost na Sredozemlju te su zajednički osigurali usklađeno angažiranje ljudskih i materijalnih resursa članica Europske unije i NATO-a u dostizanju zajedničkih sigurnosnih ciljeva.

Hrvatski sabor donio je 15. prosinca 2023. Odluku o sudjelovanju Oružanih snaga Republike Hrvatske u operacijama potpore miru Sea Guardian u Sredozemlju temeljem koje je u 2024. godini omogućeno slanje do 35 pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske i brod Hrvatske ratne mornarice, uz mogućnost rotacije.

NATO-ova MISIJA IRAK

Na NATO-ovu samitu u Bruxellesu 2018. na zahtjev iračke vlade i u suradnji s Globalnom koalicijom za borbu protiv ISIL-a čelnici članica Saveza uspostavili su novu neborbenu, obučnu misiju nazvanu NATO-ova misija Irak (NMI). U misiji je angažirano nekoliko stotina NATO-ovih instruktora u nadogradnji obuke i naporima u izgradnji sposobnosti koje su dostignute kroz NATO-ovu inicijativu obuke i izgradnje kapaciteta za Irak od 2017. (NATO Training and Capacity Building Iraq – NTCB-I).

U skladu s Odlukom Hrvatskog sabora od 31. listopada 2018., 1. hrvatski kontingen, sastavljen od sedam pripadnika OSRH –

Pripadnik 3. hrvatskog kontingenta NATO-ove aktivnosti ojačane prednje prisutnosti u Litvi tijekom vježbe na zemljištu Iron Wolf, svibanj 2023.

Foto: A. Brkić / OSRH

četiri časnika i tri dočasnika, upućen je u prosincu 2018. u NATO-ovu neborbenu misiju koja provodi obuku i aktivnosti izgradnje kapaciteta Iračkih snaga sigurnosti. Šest pripadnika OSRH upućeno je na rok od sedam mjeseci, a jedan na 13 mjeseci. U sastavu je kontingenta i jedna dočasnica. Hrvatski časnici i dočasnici u NATO-ovojoj misiji u Iraku obnašaju dužnosti savjetnika, obučavatelja i mentora te potporne dužnosti. Hrvatska sudjelovanjem u misiji pridonosi naprima međunarodne zajednice u izgradnji stabilnosti Iraka, jačajući sposobnosti iračkih institucija i sigurnosnih snaga u postizanju srednjoročne i dugoročne stabilizacije i sigurnosti.

Hrvatski sabor donio je 15. prosinca 2023. Odluku o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u misiji potpore miru NATO-ove misije u Iraku kojom se u 2024. godini omogućuje upućivanje do deset pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, uz mogućnost rotacije.

eVA BG HUN

Na sastanku NATO-ovih ministara obrane u veljači 2022. u Bruxellesu, utvrđeno je kako se sigurnosna situacija na istoku Europe dodatno pogoršala, što je jedna od najozbiljnijih prijetnji europskoj sigurnosti proteklih desetljeća. Pritom su sve NATO-ove članice, uključujući i Republiku Hrvatsku, jednoglasno izrazile punu potporu nastavku diplomatskih npora u nastojanjima mirnog i nenasilnog razrješenja sigurnosne situacije, kao i pravo svake države da sama odlučuje o svojim sigurnosnim aranžmanima te je jednoglasno izražen stav da je NATO spreman obraniti sve svoje članice od bilo kakve prijetnje. Na tom sastanku ministri su predložili daljnje jačanje savezničkog postava odvraćanja i obrane kako bi se osiguralo provođenje kolektivne obrane euroatlantskog područja. To je uključilo i uspostavu dodatnih NATO-ovih borbenih skupina u središnjoj i jugoistočnoj Evropi odnosno u Mađarskoj, Slovačkoj, Rumunjskoj i Bugarskoj pod nazivom aktivnosti ojačane budnosti (enhanced Vigilance Activities - eVA), čime se izražava spremnost zaštite i obrane Saveza.

Predloženo je da OSRH deklarira svoje snage u borbenu grupu koja se ustrojava u Mađarskoj. Angažiranje OSRH što bliže Hrvatskoj pogodno je zbog niza razloga, od kojih treba istaknuti one logističke naravi. Predloženo je da za potrebe ustrojavanja nove grupe eVA BG HUN OSRH deklarira postrojbe s ukupno 60 pripadnika. Hrvatski sabor donio je Odluku o sudjelovanju pripadnika OSRH u eVA BG 13. ožujka 2022., a prvi hrvatski kontingenat upućen je u misiju u Mađarsku u srpnju, a čine ga vod Vojne policije, Tim specijalnih snaga, Tim za uklanjanje eksplozivnih naprava, Medicinski tim, Taktički tim za civilno-vojnu suradnju - CIMIC, Nacionalni element potpore te stožerno osoblje.

Hrvatski sabor donio je 15. prosinca 2023. Odluku u sudjelovanju Oružanih snaga Republike Hrvatske u sklopu aktivnosti ojačane budnosti NATO-a u Mađarskoj

temeljem koje su u Mađarsku u 2024. godini upućuje do 200 pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, uz mogućnost rotacije.

Svečani ispraćaj 4. hrvatskog kontingenta (HRVCÖN) u NATO-ovu aktivnost ojačane budnosti (eVA – enhanced Vigilance Activities) koji je trenutačno u Mađarskoj održan je 12. veljače 2024.

AKTIVNOST OJAČANE BUDNOSTI NATO-a U BUGARSKOJ

U sklopu nove aktivnosti ojačane budnosti u Republici Bugarskoj, uspostavljenoj nakon ruske agresije na Ukrajinu, saborskog odlukom za 2024. godinu bit će angažirano do deset pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske. Trenutačno se u borbenoj grupi nalazi 1. kontingenat Hrvatske vojske s četiri pripadnika.

Stalna NATO-ova skupina protuminskih snaga 2 (Standing NATO Mine Countermeasures Group – SNMCMG2)

Stalna skupina protuminskih snaga dodijeljena je NATO-ovu Zapovjedništvu za pomorske operacije za provedbu širokog spektra zadaća, od sudjelovanja u vojnim vježbama do provedbe operacija.

Skupina pridonosi sposobnosti Saveza u provedbi operacija minskih protumjera u mirnodopskom razdoblju i u krizama i sukobima.

RH od 2021. godine sudjeluje u Stalnoj NATO-ovojoj skupini protuminskih snaga 2 koja je zadužena za područje Mediterana i Crnog mora. Hrvatsko sudjelovanje odnosi se na upućivanje četveročlanih timova protuminskih ronitelja HRM-a koji se ukrcavaju na brodove talijanske ratne mornarice te s talijanskim kolegama pridonose svim zadaćama koje skupina obavlja. Prema saborskog odluci za 2023. i 2024. OSRH će sudjelovati s do pet pripadnika uz mogućnost rotacije. Do sada je u ovoj aktivnosti sudjelovalo 36 pripadnika Hrvatske ratne mornarice.

Pripadnici 11. hrvatskog kontingenta NATO-ove ojačane prednje prisutnosti u Republici Poljskoj (eFP – enhanced Forward Presence) u ožujku 2023. na bojnom gađanju samohodnim haubicama PzH 2000

Foto: OSRH / M. Miholjac

RAZGOVOR

GENERAL-PUKOVNIK

BORIS ŠERIĆ

VOJNI PREDSTAVNIK RH PRI NATO-u I EU-u

TEKST
Domagoj VlahovićFOTO
Stalno predstavništvo
RH; NATO

IMAMO JASNO DEFINIRANE CILJEVE I PRIORITETE

Vojni predstavnik je predstavnik načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske u Vojnom odboru NATO-a i u Vojnom odboru EU-a. Glavni je vojni savjetnik stalnom predstavniku pri NATO-u o vojnim pitanjima vezanim uz NATO te stalnom predstavniku u EU-u o vojnim pitanjima vezanim uz EU. Surađuje sa strukturama NATO-a i EU-a i njihovim zapovjedništvima te koordinira s nacionalnim vojnim predstavnicima Republike Hrvatske u Savezničkom zapovjedništvu za operacije i Savezničkom zapovjedništvu za transformacije

POVOD RAZGOVORU JE 15. OBLJETNICA PUNOPRAVNOG ČLANSTVA REPUBLIKE HRVATSKE U NATO-U. SJEĆATE LI SE VREMENA KAD SE HRVATSKA VOJSKA PRILAGOĐAVALA STANDARDIMA NATO-A? KOLIKO JE TO RAZDOBLJE BILO ZAHTJEVNO ZA VAS ČASNICE?

Nakon završetka Domovinskog rata Republika Hrvatska već je 1996. godine definirala članstvo u NATO-u kao jedan od prioritetnih vanjskopolitičkih strateških ciljeva te je u skladu s tim predala zahtjev za pristupanje progra-

mu Partnerstvo za mir. Republika Hrvatska 2001. godine postala je članica NATO-ova programa Partnerstvo za mir. Upravo kroz taj program započela je transformacija, prilagodba i usvajanje NATO-ovih standarda u Oružanim snagama. Jedna od temeljnih obveza Republike Hrvatske u procesu priступanja Savezu bio je preustroj i prilagodba Oružanih snaga i cijelokupnog sustava obrane NATO-ovim standardima. Kad govorimo o NATO-ovim standardima, želim istaknuti kako su oni namijenjeni jačanju interoperabilnosti među članicama NATO-a, u doktrini i takтикama, tehnikama i procedurama, a i tehničkoj interoperabilnosti koja je povezana s komunikacijskom opremom

i protokolima, tehničkim karakteristikama oružnih sustava, streljiva, pogonskog goriva i sl. Proces je bio vrlo zahtjevan ne samo za časnike, već i za cijele Oružane snage i Republiku Hrvatsku te je zahtijevao sveobuhvatan i sustavan pristup. Mi časnici s iskustvom iz Domovinskog rata aktivno smo sudjelovali u reformi Oružanih snaga za članstvo u NATO-u i stvorili prepostavke za razvoj modernih Oružanih snaga spremnih za provedbu misija i zadaća koje stalno unapređujemo i razvijamo.

MOŽETE LI USPOREDITI HRVATSKU VOJSKU DANAS S ONOM PRIJE 15 GODINA?

Kad promatramo proteklo razdoblje onda je jasno da su napravljeni veliki pomaci u personalnom i dijelu koji se odnosi na opremanje suvremenijim borbenim sustavima i platformama. Vojnici, dočasnici i časnici predano rade u domovini i inozemstvu kroz međunarodne misije, operacije, druge aktivnosti i zadaće

RAZGOVOR // GENERAL-PUKOVNIK BORIS ŠERIĆ

veznicima i partnerima. Naši vojnici, dočasnici i časnici svjesni su svojih vrijednosti i ravnopravni su u usporedbi sa svojim kolegama iz drugih država. Svi skupa trebamo biti ponosni na činjenicu da smo dio jednog od najuspješnijih i najdugotrajnijih Saveza u povijesti.

U EUROPI VEĆ DVije GODINE VLADA NOVA SIGURNOSNA SITUACIJA, ZNAČI LI TO I DA JE ULOGA VOJNOG PREDSTAVNIŠTVA REPUBLIKE HRVATSKE PRI NATO-U I EU-U POSTALA VAŽNIJA ZA NAŠU ZEMLJU?

Uloga Vojnog predstavništva Republike Hrvatske pri NATO-u i EU-u važna je jer predstavlja Republiku Hrvatsku u vojnim pitanjima i interesima koja se odnose na djelokrug NATO-a i EU-a i zastupa nacionalne interese pri čemu moramo naglasiti da se odluke donose konsenzusom. U odnosu na novu realnost nakon ruske agresije na Ukrajinu i velikih promjena sigurnosnog okruženja u Europi, u okviru NATO-a nastavili smo pridonositi aktivnostima usmjerenim na prilagodbu savezničkog postava odvraćanja i obrane u skladu sa Strateškim konceptom i drugim relevantnim dokumentima. Na razini EU-a prije dvije godine donezen je Strateški kompas kao ključni dokument kojim su dane smjernice za razvoj sigurnosnih i obrambenih alata u okviru Zajedničke sigurnosne i obrambene politike EU-a. Pogoršana sigurnosna situacija na istoku Europe i potencijalno prelijevanje nesigurnosti na druge regije dodatno je naglasilo važnost kontinuiranog ulaganja u obrambene sposobnosti. U zadnje dvije godine povećana je dinamika i eksponencijalan rast obveza i poslova na kojima se radi za potrebe Saveza i EU-a, koji zahtijevaju i prilagodbu na nacionalnoj razini. To se posebno ogleda na potrebu pravodobnog prenošenja informacija prema Zagrebu i dobivanje potrebnih smjernica za zastupanje nacionalnih interesa prilikom donošenja odluka i izrade ključnih dokumenata.

U veljači ove godine tijekom NATO-ova sastanka ministara obrane, pridružili smo se inicijativi Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske NATO Multinational Procurement Initiative za zajedničku nabavu određenih kategorija sposobnosti odnosno za zajedničku nabavu streljiva i raketa

Bivša predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović obnašala je visoku dužnost u NATO-u kao pomoćnica glavnog tajnika za javnu diplomaciju

NA DUŽNOSTI STE GOTOVO PET MJESECI, KOJE BISTE ZADAĆE ISTAKNULI KAO KLJUČNE I NAJAVAHTJEVNIJE?

Ključne i najvahtjevniye zadaće svakako su prilagodba, usklađivanje i implementacija donesenih planova i odluka na razini NATO-a i EU-a s nacionalnim procedurama i planovima te suradnja i koordinacija aktivnosti s drugim saveznicima, zapovjedništvoima i tijelima NATO-a i EU-a. S obzirom na to da se odluke donose konsenzusom za sve relevantne dokumente, izazov je u njih implementirati u potpunosti naše interese, što iziskuje dodatnu koordinaciju s predstavnicima članica i radnih tijela odgovornih za njihovu izradu. Kao država s relativno malim OS-om trebamo iskoristiti sve prednosti članstva u NATO-u i EU-u koje su vezane za razvoj obrambenih sposobnosti. U današnjim uvjetima ovisnosti o kapacitetima obrambene industrije treba iskoristiti, više nego ikad, definiranje nacionalnih interesa i razinu ambicije te sudjelovati u zajedničkim projektima opremanja i modernizacije OSRH. Zajednički pristup prema obrambenoj industriji, posebno za članice koje imaju relativno manje zahtjeve, daje sigurnost za realizaciju takvih projekata i povoljnija finansijska izdvajanja.

KOLIKO JE FUNKCIJA VOJNOG PREDSTAVNIKA VOJNIČKA, A KOLIKO DIPLOMATSKA?

Funkcija vojnog predstavnika kombinacija je tih funkcija. U vojsci postoji propisana crta vođenja i zapovijedanja i ono što svatko od nas nosi sa sobom, a to je naše prethodno iskustvo iz Domovinskog rata, međunarodnih misija, operacija i zadaća, izobrazbe i prethodnog rada na različitim dužnostima u Oružanim snagama. Diplomatska se dimenzija ponajprije ogleda kroz svakodnevni rad u međunarodnom civilno-vojnem okruženju na visokoj strategijskoj razini, kao i prigoda predstavljanja i zastupanja nacionalnih interesa te promocije Republike Hrvatske i njezinih Oružanih snaga. Temeljna je zadaća vojnog predstavnika predstavljati Oružane snage Republike Hrvatske pri NATO-u i EU-u i sa svojim timom obavljati stručne poslove vezane uz sudjelovanje u radu odbora, radnih skupina i drugih stalnih i privremenih tijela NATO-a i EU-a iz vojnog područja. Vojni predstavnik je predstavnik načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske u Vojnom odboru NATO-a i u Vojnom odboru EU-a. Glavni je vojni savjetnik stalnom predstavniku pri NATO-u o vojnim pitanjima vezanim uz NATO te stalnom predstavniku u EU-u o vojnim pitanjima vezanim uz EU. Surađuje sa strukturama NATO-a i EU-a i njihovim zapovjedništvoima te koordinira s nacionalnim vojnim predstavnicima Republike Hrvatske u Savezničkom zapovjedništvu za operacije i Savezničkom zapovjedništvu za transformacije. Jasno je da je dužnost vojnog predstavnika kombinacija vojno-diplomatskih aktivnosti i zadaća.

KAKVA JE INTERAKCIJA S TIMOM S KOJIM RADITE, PONAJVIŠE S VAŠIM ZAMJENICIMA? KOJE SU KLJUČNE KOMPETENCIJE I KVALITETE ZA DOČASNIKE I ČASNIKE KOJI ŽELE RADITI U VOJNOM PREDSTAVNIŠTVU?

Mogu istaknuti da imam iznimno iskusne zamjenike, a isto tako kompletan tim u Vojnom predstavništvu. Uz zadovoljavanje formalnih uvjeta propisanih za pojedine dužnosti važno je prethodno iskustvo, predanost stalnom usavršavanju, ali i poznavanje nacionalnih potreba i potreba Oružanih snaga kako bi se sudjelovanjem u radu radnih skupina u specifičnim područjima predstavile naše Oružane snage na najbolji način te usmjeravala rasprava u skladu s nacionalnim interesima i potrebama, ali i prepoznale i iskoristile

prilike u međunarodnim okvirima radi unapređenja Oružanih snaga Republike Hrvatske. S obzirom na ulogu i strukturu vojnog predstavništva, rad u Vojnom predstavništvu dinamičan je i istodobno rad u takvom okruženju motivira nas za daljnji napredak i usavršavanje, ali traži i dosta odricanja. Raditi u Vojnom predstavništvu i predstavljati Republiku Hrvatsku i njezin OS odgovornost je i obveza, ali i čast.

BAVITE SE AKTIVNOSTIMA VEZANIM UZ NATO, ALI I ZA EU? KOLIKO SE TE AKTIVNOSTI PREKLAPAJU, A POSEBNO U KONTEKSTU AKTUALNE SIGURNOSNE SITUACIJE?

NATO i EU po svojoj su prirodi različite organizacije, ali imaju i sličnosti koje ih posebno definiraju. U zadnje vrijeme EU sve veći naglasak daje na razvoj obrambenih sposobnosti uključujući i vojnu dimenziju. Također, ne smijemo zaboraviti da su 23 članice EU-a ujedno i članice NATO-a. Važno je da kroz obje možemo razvijati obrambene sposobnosti i pridonijeti međunarodnoj sigurnosti, ali i sigurnosti Republike Hrvatske i njezinih građana. Zadnjih nekoliko godina intenzivirao se rad na unapređenju obrambenih inicijativa u okvirima NATO-a i EU-a, a razumljivo, dodatno se ubrzao od veljače 2022. kad se Europa ponovno suočila s vrlo ozbiljnim sigurnosnim izazovima s kakvima je i Republika Hrvatska bila suočena početkom 1990-ih. Ruska agresija na Ukrajinu i pružanje potpore članicama NATO-a i EU-a ukrajinski identificirala je nedostatke s kojima smo svi zbog nedovoljnog ulaganja u obranu zadnjih desetljeća suočeni. Kako bi se ti nedostaci adekvatno adresirali, poput primjerice industrijskih kapaciteta proizvodnje streljiva, u okvirima NATO-a i EU-a pokrenute su različite inicijative kojima bi se dodatno potaknula suradnja i dao jasan signal industriji o potrebama oružanih snaga. Moramo u što većoj mjeri

RAZGOVOR // GENERAL-PUKOVNIK BORIS ŠERIĆ

KAKVA JE PERCEPCIJA DOPRINOSA HRVATSKE VOJSKE NATO-U I EU-U?

Iako smo mala saveznica te s obzirom na naše mogućnosti, ostvarujemo zavidan doprinos misijama, operacijama i drugim aktivnostima kojima se nastoji pridonijeti međunarodnoj sigurnosti. Vezano za NATO, sudjelujemo u obje NATO-ove operacije (Sea Guardian i KFOR), misiji u Iraku, sudjelujemo u četiri od osam borbenih skupina na istočnom krilu NATO-a, te pridonosimo zajedničkim snagama odvraćanja i obrane, NATO-ovoj zapovjednoj strukturi (popuna pozicija u zapovjednoj strukturi, DCM...) i NATO-ovoj strukturi snaga (MND-C) te u radu NATO-ova središta izvrsnosti. U sklopu EU-a sudjelujemo u dvije operacije (ATALANTA i IRINI), u borbenim skupinama EU-a te kroz popunu određenog broja pozicija u EU-ovim vojnim strukturama. Republika Hrvatska tako vjerodostojno pokazuje da je zemlja na koju se saveznice i ostale članice EU-a mogu pouzdati. Isto tako, treba imati na umu da Hrvatska zagovara stav kako je NATO temelj kolektivne sigurnosti u Europi te jedinstvenog postava snaga što znači da doprinos koji ostvarujemo u okviru jedne organizacije služi i aktivnostima koje se provode u okviru druge. Uvjeren sam kako će nam projekti nabave i unapređenja sposobnosti Oružanih snaga Republike Hrvatske omogućiti da u budućnosti dodatno osnažimo naš doprinos.

osigurati sinergiju i komplementarnost napora koji se poduzimaju u NATO-u i EU-u. Primjerice, u tom segmentu okosnica nam je NATO-ov proces obrambenog planiranja koji služi kao okvir za harmonizaciju nacionalnog planiranja i potreba Saveza, dok s druge strane nastojimo iskoristiti finansijske i legislativne okvire koji nam stope na raspolažanju kroz EU. Vezano za aktualnu sigurnosnu situaciju, intenzivirana je suradnja i koordinacija aktivnosti koje su prije svega usmjerene na pomoć i potporu Ukrajini, ali i na stvaranje preduvjeta za realizaciju projekata kao što su osiguranje vojne pokretljivosti i poticanje zajedničkog pristupa članica prema obrambenim industrijskim kapacitetima.

KOLIKO ČESTO SUDJELUJETE NA SASTANCIMA VOJNOG ODBORA NATO-A? KOJE SU NAJČEŠĆE TEME?

Sastanci Vojnog odbora NATO-a i EU-a provode se redovito na tjednoj bazi u skladu s rasporedom glavnih sastanaka i događaja za obje organizacije, s tim da tijekom jednog tjedna NATO organizira dva sastanka, a EU jedan sastanak Vojnog odbora što ne mora biti pravilo. Teme o kojima se raspravlja povezane su s operacijama, misijama i aktivnostima NATO-a, projektima, inicijativama i drugim pitanjima od zajedničkog interesa. Na sastancima vojnih odbora u obje organizacije, na godišnjoj razini u više navrata sudjeluje i načelnik Glavnog stožera. Sigurno je da zbog trenutačne situacije i ruske agresije na Ukrajinu, sigurnost i zaštita cjelokupnog teritorija Saveza te razvoj potrebnih sposobnosti dominiraju među temama o kojima se raspravlja posebno u NATO-u, ali svakako treba istaknuti i važnost suradnje s partnerima. U EU-u je trenutačno prioritetna tema potpora Ukrajini, osiguranje uvjeta vojno-industrijske baze za povećanjem proizvodnih kapaciteta, razvoj vojnih sposobnosti sukladno odrednicama zacrtanim u Strateškom kompasu i provedba misija i operacija u potpori Zajedničke sigurnosne i obrambene politike EU-a.

Foto: NATO

Republika Hrvatska, kao predana NATO-ova saveznica, aktivno radi na dostizanju tražene smjernice od 2 % te na zadržavanju visokog postotnog izdvajanja za opremanje i modernizaciju

JESU LI KOLEGE IZ BRUXELLESA KOJI SU PRIPADNICI STRANIH ORUŽA- NIH SNAGA I DANAS ZAINTERESIRANI ZA RATNO ISKUSTVO HRVATSKE VOJSKE?

Ratno iskustvo stećeno u Domovinskom ratu jedan je od ključnih i pozitivnih elemenata koji naši saveznici iznimno cijene i s uvažavanjem apostrofiraju. Naravno da su se pripadnici Hrvatske vojske i uz iskustva iz Domovinskog rata, dokazali u različitim vježbama i obučnim događajima s našim saveznicima, a posebno kroz zajednička sudjelovanja u misijama i operacijama potpore miru u inozemstvu. Hrvatska vojska po brojčanoj veličini spada u red zemalja s manjim brojem vojnika, međutim, aktivni smo u sudjelovanju u NATO-ovim misijama, operacijama potpore miru i drugim aktivnostima, kao i u sudjelovanju u međunarodnim UN-ovim i EU-ovim aktivnostima. U tim operacijama hrvatski vojnik prenosi svoja iskustva i znanja kolegama iz savezničkih zemalja, ali i stječe nova znanja i sposobnosti koje povećavaju i našu interoperabilnost sa saveznicima i ta stećena iskustva iz misija i operacija prenose i ugrađuju u svoje postrojbe po povratku u domovinu.

JESU LI PRIPADNICI ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE DOVOLJ- NO ZASTUPLJENI U NATO-OVIM STRUKTURAMA I ZAPOVJEĐNIŠTVIMA? MOŽEMO LI TU BITI AMBICIOZNIJI?

Postoje određene procedure i ključevi po kojima se saveznicama dodjeljuju određene pozicije u NATO-ovo strukturi snaga i zapovjedništвima. Želim istaknuti da možemo biti zadovoljni zastupljenоšću pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske. NATO je u određenom procesu prilagodbe kako bi na naručnikovitiji način odgovorio na sigurnosne izazove, zbog čega i Glavni stožer Oružanih snaga Republike Hrvatske u suradnji s Ministarstvom obrane konstantno provodi analize o pozicijama koje trenutačno popunjavamo i koje bismo u skladu s našim i savezničkim potrebama mogli popunjavati u bližoj i daljoj budućnosti. Moramo biti svjesni da se odabir pozicija provodi u koordinaciji s našim saveznicima i drugim članicama, bilo EU-a ili NATO-a. Tu isto tako treba imati na umu i naše mogućnosti da dugoročno ispunimo zahtjeve i naravno našu nacionalnu razinu ambicije. Htio bih također istaknuti i važnost kontinuiranog praćenja promjena koje se događaju u sklopu obje organizacije. Stećena iskustva potrebno je aktivno

primjenjivati na nacionalnoj razini i postupno podizati razinu ambicije te nastojati odabrati pozicije u strukturama NATO-a i EU-a koje su od interesa za Republiku Hrvatsku i kako bi pripadnici po povratku s tih dužnosti donijele u sustav novu energiju, zamah i iskustvo.

FINSKA I ŠVEDSKA ODNEĐAVNO SU NOVE ČLANICE NATO-A. JESTE LI VEĆ IMALI KONTAKTE S NJIHOVIM VOJNIM PREDSTAVNICIMA? MOŽE- MO LI SADA INTENZIVIRATI I BILA- TERALNU VOJNU SURADNJU?

Republika Hrvatska zagovara politiku otvorenih vrata temeljenu na zajedničkim vrijednostima i u cilju jačanja sigurnosti transatlantskog prostora. Kraljevina Švedska i Republika Finska zemlje su zavidnih obrambenih kapaciteta i sposobnosti te njihovo članstvo u NATO-u svakako pridonosi jačanju ukupnih savezničkih obrambenih sposobnosti. Kontakte sa švedskim i finskim vojnim predstavnicima, već sam uspostavio na vojnim odborima NATO-a i EU-a. Obje članice i prije punopravnog članstva u NATO-u imale su mogućnost sudjelovati na sastancima Vojnog odbora, naravno bez mogućnosti sudjelovanja u donošenju odluka. I do sada smo imali bilateralnu voj-

RAZGOVOR // GENERAL-PUKOVNIK BORIS ŠERIĆ

nu suradnju s Kraljevinom Švedskom i Republikom Finskom, i premda je ovo pitanje više za obrambenu politiku, uvjeren sam da se punopravnim članstvom u NATO-u omogućuje širi razvoj suradnje. Posebno se to odnosi na činjenicu da obje zemlje kontinuirano održavaju pristup uključivanja cjelokupnog društva u obranu zemlje od kojih ostale članice mogu puno toga naučiti. Također, ne smijemo zaboraviti ni činjenicu da je riječ o dvije visokotehnološki razvijene zemlje.

KAKVA NAS BUDUĆNOST ČEKA ŠTO SE TIČE PROJEKATA OPREMANJA I MODERNIZACIJE TE ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA, A KOJI BI MOGLI BITI REALIZIRANI VIŠENACIONALNO, NA RAZINI NATO-A I EU-Α? HOĆE LI TU BITI VIŠE POZITIVNIH POMAKA?

Zbog sigurnosne situacije izazvane ruskom agresijom na Ukrajinu, NATO i EU poduzimaju značajne korake i inicijative kako bi se ubrzao i olakšao proces razvoja novih sposobnosti, proizvodnje, nabave, opremanja i modernizacije za ukupno povećanje obrambenih kapaciteta i sposobnosti članica. Kako bi se potaknulo ulaganje u zajednički razvoj i nabavu ključnih obrambenih sposobnosti članica EU-a, Europska obrambena agencija (European Defence Agency – EDA) predložila je pokretanje projekata te su sklopljeni projektni dogovori za tri kategorije obrambenih proizvoda: za zajedničku nabavu stre-

Ratno iskustvo stećeno u Domovinskom ratu jedan je od ključnih i pozitivnih elemenata koji naši saveznici iznimno cijene i s uvažavanjem apostrofiraju. Naravno da su se pripadnici Hrvatske vojske i uz iskustva iz Domovinskog rata, dokazali u različitim vježbama i obučnim dogadjajima s našim saveznicima, a posebno kroz zajednička sudjelovanja u misijama i operacijama potpore miru u inozemstvu.

Ijiva, opreme vojnika i NBKO opreme, za što je interes iskazala i Republika Hrvatska. Uspješno smo realizirali jedan takav projekt zajedničke nabave streljiva kalibra 155 mm tijekom 2023. godine. Takav su pristup iznimno pozitivno ocijenile i ostale članice, jer okupnjavanjem količina između saveznica dajemo jasan signal industriji što pridonosi skraćenju vremena isporuke i snižavanju ukupne cijene nabave. Vođeni istim principima za suradnju, u veljači ove godine tijekom NATO-ova sastanka ministara obrane, pridružili smo se inicijativi Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske NATO Multinational Procurement Initiative za zajedničku nabavu određenih kategorija sposobnosti odnosno za zajedničku nabavu streljiva i raketa. U kontekstu narušene sigurnosne situacije koja je istaknula važnost podizanja spremnosti, učinkovitosti i daljnog razvoja obrambenih sposobnosti, kao i ulaganja u zajednički razvoj i nabavu ključnih obrambenih sposobnosti, Republika Hrvatska aktivno sudjeluje u procesima vezanim za poticanje zajedničke nabave i unapredjenja kapaciteta obrambene industrije poput NATO-ova Akcijskog plana obrambene proizvodnje i EU-ove strategije obrambene industrije. Vidljivo je da je puno toga napravljeno u pogledu investicija u razvoj i modernizaciju obrambenih sposobnosti, ali taj proces moramo nastaviti i u idućem razdoblju. Jasno su definirani prioriteti i sposobnosti koje moramo razvijati u idućih desetak godina i svakako moramo biti svjesni činjenice ubrzanog razvoja tehnologije posebno IT, umjetne inteligencije i potrebe ulaganja u istraživanje i razvoj.

SUDJELOVALI STE U OPERACIJI ISAF I U MISIJI UNMOGIP. KOLIKO SU VAM TA ISKUSTVA POMOGLA U KARIJERI I SADAŠNJOJ DUŽNOSTI?

Od 2007. do 2008. godine sudjelovao sam u tada mirovnoj misiji Ujedinjenih naroda u Republici Indiji i Islamskoj Republici Pakistan (UNMOGIP) te sam od kolovoza 2009. do ožujka 2010. bio sudionik misije ISAF u Afganistanu. Tada sam stekao određeno iskustvo koje mi i danas pomaže na trenutačnoj dužnosti. Želim istaknuti i iskustvo koje sam stekao školovanjem na National Defense University u Sjedinjenim Američkim Državama koje mi je iznimno koristilo u razumijevanju globalnog sigurnosnog konteksta i strategije upravljanja resursima. Obnašanje dužnosti u međunarodnim operacijama i misijama pridonosi stjecanju novih znanja i iskustava koja su neprocjenjiva u profesionalnoj karijeri svake vojne osobe. Radom u međunarodnom okruženju, koje je često krizno, stječemo iskustvo rada s pripadnicima oružanih snaga drugih zemalja, uči nas toleranciji, novim običajima i kulturama, ali i ubrzanim procesu donošenja odluka. Sudjelovanje u takvim međunarodnim aktivnostima treba poticati, posebno kod mladih časnika i dočasnika jer se stećena znanja i iskustva pretvaraju u vještine koje su kasnije nužne u razvoju karijere i obnašanje dužnosti u domovini i u međunarodnom okruženju.

VOJNO PREDSTAVNIŠTVO PRI NATO-u i EU-u

Vojno predstavništvo predstavlja Oružane snage Republike Hrvatske pri NATO-u i EU-u i obavlja stručne poslove vezane uz sudjelovanje u radu odbora i praćenje odbora, radnih grupa i drugih stalnih i privremenih tijela NATO-a i EU-a iz područja vojnih pitanja. Vojno predstavništvo Republike Hrvatske pri NATO-u i EU-u formirano je kao sastavni dio Stalnog predstavništva Republike Hrvatske pri NATO-u. Na čelu Vojnog predstavništva nalazi se vojni predstavnik, koji je predstavnik načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske u Vojnom odboru NATO-a i u Vojnom odboru EU-a. Vojni predstavnik za svoj rad odgovara ministru obrane i načelniku Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske, a ujedno je i glavni vojni savjetnik veleposlaniku - stalnom predstavniku pri NATO-u u vojnim pitanjima vezano za NATO te veleposlaniku u EU-u u vojnim pitanjima vezano za EU. U svakodnevnom radu vojni predstavnik surađuje sa strukturama NATO-a i EU-a i njihovim podređenim zapovjedništvima te koordinira s nacionalnim vojnim predstavnicima Republike Hrvatske u Savezničkom zapovjedništvu za operacije (Mons, Belgija) i Savezničkom zapovjedništvu za transformacije (Norfolk, Sjedinjene Američke Države).

Djelatnici Vojnog predstavništva aktivno sudjeluju u procesu izrade dokumenata i donošenja odluka na strateškoj razini te u radu odbora, radnih skupina i drugih tijela, zastupajući pritom interese Republike Hrvatske i njezinih Oružanih snaga.

Ustroj Vojnog predstavništva: vojni predstavnik, Ured vojnog predstavnika, Odjel za NATO te Odjel za EU.

Kratki pregled razvoja Vojnog predstavništva:

- Vojno predstavništvo uspostavljeno je 2001. godine u sastavu Misije Republike Hrvatske pri NATO-u, a nakon pristupanja RH NATO-ovu programu Partnerstvo za mir (NATO Partnership for Peace)
- Vojno predstavništvo širi se 2004. godine i popunjava dodatnim osobljem
- Dobivanjem pozivnice za punopravno članstvo u NATO (samit u Bukureštu 2008. godine), Vojno predstavništvo započinje naporan rad u procesu ulaska u članstvo i potpune integracije u NATO.
- početkom 2013. godine, a neposredno prije ulaska RH u EU, Vojno predstavništvo dodatno se proširuje i poprima sadašnju strukturu.

Vojni predstavnici RH:

- brigadni general Josip Petrović (2001. - 2003.)
- general-pukovnik Darko Grdić (2003. - 2007.)
- general-pukovnik Drago Lovrić (2007. - 2011.)
- general-pukovnik Mirko Šundov (2011. - 2014.)
- general-bojnik Mate Paden (2015. - 2017.)
- kontraadmiral Predrag Stipanović (2018. - 2021.)
- general-pukovnik Boris Šerić (2023. -)

Foto: NATO

RAZGOVOR
dr. sc.
MARIO NOBILO

VELEPOSLANIK,
STALNI PREDSTAVNIK
RH PRI NATO-U

TEKST
Domagoj Vlahović
Željko Stipanović

FOTO
MVEP

NATO JE
SIGURNA KUĆA

"U zadnjih gotovo sedam godina, otkako sam u NATO-u, metodologija i prioriteti NATO-a u značajnoj su se mjeri promjenili. Od NATO-a koji je u posthladnoratovskom vremenu tražio svoj smisao - s fokusom na misije izvan područja NATO-a, borbu protiv terorizma, projekciju stabilnosti kroz obučavanje oružanih snaga i suradnju s drugim državama - zbog rata u Ukrajini NATO je враћen na tvorničke postavke", ističe veleposlanik Mario Nobile

Prigodom dviju velikih obljetnica, 15 godina od ulaska RH u NATO te obilježavanja 75. obljetnice postojanja Saveza, iskoristili smo prigodu te razgovarali s veleposlanikom Mariom Nobilom, stalnim predstavnikom RH pri NATO-u. Veleposlanik Nobile na toj je dužnosti gotovo sedam godina te je stoga jedan od najrelevantnijih sugovornika kad govorimo o transformaciji i razvoju NATO saveza, ali i o novim globalnim izazovima pred kojima se on trenutačno nalazi.

U KREIRANJE HRVATSKE VANJSKE POLITIKE UKLJUČENI STE OD SAMIH POČETAKA STVARANJA HRVATSKE DRŽAVE. PRVO KAO GLASNOGOVORNIK I SAVJETNIK ZA VANJSKU POLITIKU PRVOG HRVATSKOG PREDSJEDNIKA DR. FRANJE TUĐMANA, A POTOM KAO VELEPOSLANIK NA NIZU VAŽNIH FUNKCIJA. ULAZAK U NATO VEĆ JE TADA BILA STRATEŠKA ODREDNICA REPUBLIKE HRVATSKE. SJЕĆATE LI SE NEKIH RIJEČI PRVOG HRVATSKOG PREDSJEDNIKA O TOM CILJU?

Iako je predsjednik Franjo Tuđman nažalost umro deset godina prije ulaska Hrvatske u NATO, bio je velik atlantist jer je od proglašenja

"Treba i spomenuti da trenutačno obnašam ulogu dekana NATO-a što Hrvatskoj daje veću vidljivost. Funkcija dekana nije samo protokolarna nego i operativna"

neovisnosti smatrao da je mjesto Hrvatske u NATO-u i EU-u. Stalno je naglašavao europsku i zapadnu civilizacijsku pripadnost Hrvatske te razlike u političkim kulturama naroda na prostoru bivše države utemeljenih u povijesnim pripadnostima istočnoj ili zapadnoj polutci europske politike. Te su razlike vidljive i danas kao i u devedesetima. Hrvatska se sama izborila za svoje mjesto u društvu zapadnih demokracija i to na težak način. Bili smo neželjeno dijete međunarodne zajednice, okrivljeni da smo srušili bivšu državu. To bi bilo jednakо kao da optužite ženu žrtvu obiteljskog nasilja da je time što je otišla u sigurnu kuću razorila brak. Danas je NATO za nas sigurna kuća.

KAKO SU PROTEKLE PRIPREME I PUT HRVATSKE PREMA ČLANSTVU U NATO-u. KOJA SU VAŠA NAJDUBLJA SJEĆANJA IZ RAZDOBLJA PREGOVORA I PROCESA PRISTUPANJU?

U vrijeme ulaska RH u NATO bio sam ravnatelj multilateralne u Ministarstvu vanjskih poslova i vodio međuresorni Savjet za NATO koji je koordinirao pripreme Hrvatske za NATO. Riječ je doista o dugotrajanom i složenom procesu. Kao i mnoge druge kandidatkinje za ulazak u Savez, prvo smo bili u Partnerstvu za mir. Kroz to partnerstvo transformirali smo naše Oružane snage i politički sustav standardima i vrijednostima NATO-a kako bismo bili kompatibilni sa Savezom. Dakle, bio je to proces u kojem smo trebali prilagoditi naše politike i zakone određenim demokratskim standardima da bi poslijе nastupila tehnička faza naše veće interoperabilnosti s NATO-ovim sustavom kroz zajedničke vojne i druge vježbe, sudjelovanja u misijama i operacijama, povezivanju zaposjednih sustava itd. Danas

RAZGOVOR // dr. sc. MARIO NOBILO

kad napuštamo vojnu tehniku istočnog i jugoslavenskog podrijetla s kojom smo pobijedili u ratu, u intenzivnoj smo fazi dubinske tehnološke kompatibilnosti s naprednim zapadnim vojnim sustavima NATO-a. Modernizacijom hrvatskih Oružanih snaga, kroz nabavu oklopnih vozila Bradley, helikoptera Kiowa i Black Hawk, aviona Rafale, francuskih raketa protuzračne obrane i slično, postajemo sve usklađeniji s tehničkim standardima NATO-a. Taj proces stalno traje i vrijedi za sve, a posebno za novije članice Saveza.

KAKO BISTE PROKOMENTIRALI TADAŠNJIU BRZU INTEGRACIJU HRVATSKE VOJSKE U STRUKTURE NATO-A NAKON PRISTUPANJA U PUNOPRAVNO ČLANSTVO SAVEZA?

Hrvatska je vojska ušla u NATO sa svježim i jedinstvenim ratnim iskuštvom iz kojeg su mnogi poslije učili, pa i danas i u ratu u Ukrajini. Hrvatska je u tom pogledu imala velik i značajan doprinos teoriji i praksi djelovanja NATO-a, tim više što se NATO djelomično bio uključio u kasnijim fazama razrješavanja sukoba na Balkanu. Međutim, mi smo u prvim godinama primarno bili fokusirani na usklađivanje našeg političkog sustava, a potom sve više preuzimali izravnu odgovornost sudjelovanjem u vježbama, zapovjednim strukturama, misijama i operacijama. Danas smo prisutni u četiri misije NATO-a, u Litvi, Poljskoj, Madarskoj i na Kosovu.

KAKO JE HRVATSKA BILA SLUŽBENO PREDSTAVLJENA U SJEDIŠTU NATO-A PRIJE NEGOTIVNOŠTE JE POSTALA PUNOPRAVNA ČLANICA?

Partnerstvo za mir bio je proces kroz koji smo mi učili o NATO-u, ali i NATO o nama. U političkom smislu naše pristupanje Savezu moralno je proći ratifikaciju u svim tadašnjim članicama Saveza, kojih je tada bilo manje i taj je proces trajao kraće nego što traje danas, obično bi završavao unutar godine dana. Po završetku procesa ratifikacije u Hrvatskom saboru i članicama Saveza, formalno pristupanje Savezu obilježeno je svečanom ceremonijom u Bruxellesu, u starom sjedištu NATO-a te istodobno u Zagrebu.

KAKO JE DANAS HRVATSKA KAO ČLANICA POZICIONIRANA UNUTAR NATO-A.IMA LI NEKU POSEBNU ULOGU PO KOJOJ JE KARAKTERISTIČNA?

Hrvatska nije zemlja koja se samo fokusirala na svoju neposrednu sigurnost, iako nam glavne ugroze i dalje prijete iz nestabilnog zapadnog Balkana koji nije sasvim prošao katarzu devedesetih. Solidarni smo s drugim saveznicama koje su više izloženi prijetnjama s Istočnog terorizma. Ruska bi pobjeda u Ukrajini sigurno ohrabrla slične ambicije oblikovane u tezi o srpskom svetu i na zapadnom Balkanu.

Zato snažno politički i vojno podržavamo borbu za slobodu Ukrajina, kao što su oni pomagali nama kada smo bili pod vojnim embargom i u izolaciji. Sudjelovali smo i u Afganistanu i brojnim antiterorističkim operacijama koje je vodio NATO. Vodimo računa o jedinstvu i solidarnosti u Savezu i globalnim ugrozama, ali uvelike smo svjesni da naša neposredna opasnost dolazi iz nestabilnog susjedstva pa je naša glavna tema bavljenja u NATO-u ipak zapadni Balkan. Treba i spomenuti da trenutačno obnašam ulogu dekana NATO-a što Hrvatskoj daje veću vidljivost. Funkcija dekana nije samo protokolarna nego i operativna. NATO je međuvladin Savez 32 države gdje se sve odluke donose konsenzusom, stoga dekan NATO-a koordinira saveznice u traženju političkog konsenzusa, izbora novog glavnog tajnika, operativnih odluka i sl.

MOŽETE LI NAM NAVESTI NEKE DETALJE O RADU SJEVERNOATLANTSKEG VIJEĆA?

U zadnjih gotovo sedam godina metodologija i prioriteti NATO-a u značajnoj su se mjeri promijenili. NATO savez koji je u posthlagoratovskom vremenu tražio novi smisao s fokusom na misije izvan područja samog NATO-a, borbu protiv teror-

"Hrvatsko predstavništvo pri NATO-u koje vodim sastavljeno je od predstavnika različitih resora, ali djeluje kao jedinstveno predstavništvo"

"Od nekad povremenih sastanaka NAC-a, sad se dnevno sastajemo na različitim razinama kako bismo razmatrali politike i konkretnе akcije NATO-a prema kriznim žarištima i prijetnjama"

rizma, projekciju stabilnosti u svijetu kroz obučavanje oružanih snaga zbog rata u Ukrajini, vraćen je na *tvorničke postavke*. Danas smo ponovno u hladnoratovskoj podjeli Istok - Zapad. No svijet se u međuvremenu toliko globalizirao, umrežio i tehnološki napredovao, da NATO ne može biti samo geografski određen obranom unutar sjevernoatlantskog područja već se mora nositi i s ugrozama koje dolaze iz šireg globalnog okruženja. Pritom mislim na sve vrste terorizma, hibridnog ratovanja, pomorsku sigurnost, sigurnost podmorskih kablova i satelita, informatički terorizam. Metodologija i fokus rada NATO-a zato se temeljito promjenio i intenzivirao. Od nekad povremenih sastanaka NAC-a, sad se dnevno sastajemo na različitim razinama kako bismo razmatrali politike i konkretnе akcije NATO-a prema kriznim žarištima i prijetnjama. Od samita u Vilniusu NATO prolazi temeljite reforme kako bi odgovorio na spomenute prijetnje sigurnosti. Dakle, puno se toga promjenilo, NATO je u međuvremenu postao dublji, jedinstveniji i prošireniji. U tim uvjetima ove godine slavimo 15 godina hrvatskog članstva i 75 godina postojanja najvećeg i najjačeg vojnog saveza u povijesti.

KOJE SU SE KLJUČNE PROMJENE U NATO-u DOGODILE UOČI OTVORENE RUSKE AGRE-SIJE NA UKRAJINU U ODNOSU NA DANAS?

Unatoč nadi da su ratovi na zapadnom Balkanu devedesetih bili posljednji u Europi i da smo naučili neke lekcije, svjedoci smo vrućih i žestokih ratova ne samo na europskom prostoru, već još više i izvan

nje s širim posljedicama. Nije se samo svijet uvelike promijenio, promjenio se i naš pristup međunarodnoj sigurnosti. Uz razvoj novih tehnologija, pokušavamo prije svega ojačati partnerstvo s onim klubom zemalja koje pripadaju našem vrijednosnom sustavu, dijele naše sigurnosne interese. Riječ je o okupljanju demokracija nasuprot autokracija kako bi obranili međunarodni poredak, interes globalne sigurnosti i vladavinu prava. NATO ostaje regionalni vojni savez, ali i usmjeren na sprečavanje ugroza koje nam dolaze iz drugih prostora.

KAKO IZGLEDA VJŠA INTERAKCIJA S DJELATNICIMA VOJNOG PREDSTAVNIŠTVA?

Hrvatsko predstavništvo pri NATO-u koje vodim sastavljen je od predstavnika različitih resora, ali djeluje kao jedinstveno predstavništvo. U mojoj mandatu promjenila su se tri vojna predstavnika i sa svima je suradnja bila jako dobra, što je iznimno važno. Naravno, svatko od nas radi posao u svojoj domeni, ali jedinstven smo tim. To je pravo mjesto gdje se može mnogo naučiti o vojnoj i općoj diplomaciji te o međunarodnim odnosima.

U PRIGODI OBILJEŽAVANJA NE SAMO 15. OBLJETNICE ULASKA RH U NATO, NEGO I 75. OBLJETNICE SAVEZA IMATE LI KAKVU PORUKU ILI ČESTITKU ZA KRAJ?

Čestitke svakako: svim našim građanima, a posebno pripadnicima hrvatskih Oružanih snaga i diplomatima u brojnim NATO-ovim misijama i zapovjedništvima te hrvatskim pripadnicima koje rade u centralnim NATO-ovim strukturama i agencijama NATO-a. Kao što sam već rekao, put Hrvatske u članstvo NATO-a i EU-a nije bio nimalo jednostavan. Nekim je zemljama put u euroatlantske integracije bio miran i prirođan. Hrvatski put međunarodne integracije bio je iznimno težak, a na tom smo putu morali zadovoljiti puno više kriterija, pobijediti u ratu, dokazati se. Hrvatska je pokazala nevjerojatnu vitalnost i sposobnost da se, unatoč svemu, obrani i izgradi u modernu i prosperitetnu demokraciju. Moram pritom istaknuti važnost NATO-a za sigurnost Hrvatske, ali i potrebu da smo i sami dovoljno snažni da odvraćamo i pobijedimo u slučaju potrebe kao i u Domovinskom ratu. Zato je naš razlog za ponos i slavlje dvostruk.

NATO-ova zastava i amblem dizajnirani su i postali službeni prije više od sedamdeset godina. Osim efektnim i dopadljivim, pokazali su se i trajnim dizajnerskim rješenjem, jer izgledaju moderno i prema današnjim kriterijima

NATO je utemeljen prije 75 godina. Međutim, predstavnici 12 zemalja koji su 4. travnja 1949. u Washingtonu potpisali Sjevernoatlantski pakt nisu razmišljali o znakovlju koje bi predstavljalo Savez. Od 1951. godine, s NATO-om se uglavnom povezivala zastava SHAPE-a, tj. Vrhovnog stožera savezničkih snaga u Europi (Supreme Headquarters Allied Powers Europe). U dizajnu te zelene zastave navodno je sudjelovao i prvi vrhovni zapovjednik savezničkih snaga u Europi, američki general i kasniji predsjednik Dwight Eisenhower (1890. – 1969.). Aktualna je i danas, u njezinu središtu su zlatna kružnica i dva mača, a ispod njih latinski natpis *Vigilia Pretium Libertatis* (Budnost je cijena slobode). Od 20. do 25. veljače 1952. u Lisabonu je održan sastanak Sjevernoatlantskog vijeća. Predsjedavao mu je kanadski državni tajnik (ministar) za vanjske poslove Lester B. Pearson (1897. – 1972.), a ostat će povjesno upamćen po tome

TEKST
Domagoj Vlahović

DIZAJN KOJI JE

što su mu prvi put nazočili predstavnici Grčke i Turske. Te su dvije zemlje samo nekoliko dana prije postale punopravne članice NATO-a u prvom od mnogih proširenja Saveza.

ODLUKA VIJEĆA

Lester Pearson bio je čovjek duboko svjestan važnosti simbolike. Od 1963. do 1968. obnašat će dužnost predsjednika kanadske vlade, i upravo tijekom njegova mandata velika sjevernoamerička zemlja usvojiti će svoju posebnu državnu zastavu i himnu. Uoči sastanka u Lisabonu, namjeravao je predložiti nacrt dizajna amblema koji bi predstavljao cijeli NATO. Međutim, shvatio je da je riječ o prevelikoj stvari da bi bila riješena isključivo njegovom inicijativom, pa je u zadnji čas odlučio da se tome posveti cijelo Vijeće. U kolovozu 1952. ono je odlu-

Foto: NATO

Neki od brojnih prijedloga za amblem NATO-a

PREMOSTIO DESETLJEĆA

Među predloženim amblemima iz 1952. i 1953. godine bio je i ovaj: srebrni štit s 14 zvijezda koje su simbolizirale tadašnje članice

čilo da će emblem biti zadaća novoformirane NATO-ove radne skupine za informacijsku politiku. Nakon izvjesnog vremena, radna je skupina preporučila Vijeću da bi NATO trebao imati svoju zastavu, a unutar nje emblem.

U raspravama o dizajniranju emblema dominirale su dvije temeljne postavke: morao je biti prihvativ svim članicama i odražavati vrijednosti Saveza. Razmatrano je više prijedloga, jedan od njih bio je srebrni štit koji je simbolizirao zaštitu i obranu, a unutar njega bilo je 14 zvijezda (tadašnji broj članica) i dvije plave vrpce koje su predstavljale Atlantik. Iako zanimljiv, baš kao i svi drugi taj je prijedlog bio odbačen. Već tada, dužnosnici i dizajneri bili su svjesni da će se takvo rješenje morati mijenjati svaki put kad NATO-u pristupi nova članica. S vremenom, Sjevernoatlantsko vijeće definiralo je i smjernice za emblem koji će se moći rabiti i na zastavi. Njegov dizajn trebao je biti izravan i jednostavan, a morao je prikazivati da su članice ujedinjene zahvaljujući zajedničkim tradicijama i idealima. Na kraju, emblem je morao naglašavati i mirovnu svrhu Sjevernoatlantskog pakta. Do rješenja se nije došlo jednostavno, bilo je potrebno više od godinu dana.

GOVORU NEMA TRAGA

Sjevernoatlantsko vijeće 14. je listopada 1953. "odočilo zastavu za NATO, dizajn u kojem je bijeli i plavi kom-

Foto: NATO

"Četverokraka zvijezda predstavlja kompas koji nas drži na pravom putu", rekao je prvi glavni tajnik NATO-a lord Ismay

Foto: NATO

Foto: US Army

Prije no što je predstavljena službena zastava koju poznajemo i danas, NATO je uglavnom predstavljala zastava Vrhovnog stožera savezničkih snaga u Europi (SHAPE) u čijem je dizajniranju sudjelovao i general Dwight Eisenhower (sasvim desno)

pas na tamnoplavoj pozadini". Vijest je dva tjedna poslije službeno objavio prvi i tadašnji glavni tajnik NATO-a, britanski lord Hastings Lionel Ismay (1887. – 1965.). Usput je objasnio i simboliku, navodeći da "četverokraka zvijezda predstavlja kompas koji nas drži na pravom putu, putu mira, a krug predstavlja jedinstvo koje zajedno veže 14 zemalja NATO-a". Plava boja zastave, naravno, predstavlja Atlantski ocean. Da bi se izbor s kojim su se složile sve tadašnje članice dostojno obilježio, 9. studenog 1953. u Parizu je bila organizirana prigodna svečanost. Nažalost, današnji NATO-ovi izvori kažu da nema tragova bilo kakvom zapisu govora koji je bio održan tom prigodom. Naravno, o znaku je bilo i negativnih mišljenja. Neki su pogrešno vjerovali da emblem NATO-a simbolizira *zastarjeli vojni instrument*. To mišljenje bila je pogreška, a simboli niti danas nisu zastarjeli. Naprotiv, NATO-ov znak i zastava danas ne predstavljaju 14, nego čak 32 zemlje. I zaista se mogu nazvati efektnim i dopadljivim dizajnerskim rješenjem. I to trajnim rješenjem, jer nakon više od 70 godina izgledaju moderno i prema današnjim kriterijima. A koliko je znak atraktivan dovoljno govori činjenica da su za njegovo korištenje bile zainteresirane i neke privatne tvrtke. Naravno, uvijek su bile odbijene.

VOJNE VJEŽBE

STEADFAST NAJVĒĆA NATO-OVA

Na lokacijama širom Europe u tijeku je višemjesečni obučno-vježbovni ciklus kojim Sjevernoatlantski savez pokazuje svoje sposobnosti, ali i vjerodostojnost, jedinstvo i odlučnost

Steadfast Defender 24 (STDE24) zapravo je serija nacionalnih i multinacionalnih vojnih vježbi "uživo" (LIVEX). Scenarij joj se svodi na članak 5., tj. situaciju u kojoj je napad na jednu članicu napad na cijeli NATO. Dakle, ona je demonstracija jedinstva Saveza i odlučnosti da se obrani svaki pedalj teritorija NATO-a. Provodi se u svim domenama ratovanja, na više geografskih lokacija u području odgovornosti vrhovnog savezničkog zapovjednika za Europu (Supreme Allied Commander Europe – SACEUR). I u nju su uključena praktički sva glavna središta i zapovjedništva vojne komponente Sjevernoatlantskog saveza. Vježba će se poklopiti s proslavom 75. obljetnice utemeljenja NATO-a. Koliko je velika? Neki kažu da je najveća NATO-ova od kraja hladnog rata. Po broju uključenog osoblja, to je istina. Sudjeluje oko 90 000 pripadnika vojnog osoblja iz sve 32 članice Saveza, dakle, i iz nedavno pridružene Švedske. Za usporedbu, "hladnoratovski"

TEKST
Ivan Galović

Reforger 1988. imao je 125 000 sudionika, a Trident Juncture 2018, koji je dosad držao "primat" nakon hladnog rata, njih 50 000 (opširnije v. tekst NATO-ova vježba desetljeća, HV br. 565). Što se tiče borbene tehnike, najbrojniju će imati kopnene snage. Tu je više od 1100 borbenih vozila: 166 tenkova, 533 borbena vozila pješaštva i 417 oklopnih transporterata. Zračne snage imat će više od 80 borbenih aviona F-35 Lightning II, F/A-18 Hornet, F-15 Eagle i Harrier, baš kao i helikoptere te droneve. U mornaričkim snagama bit će više od 50 plovila uključujući nosače zrakoplova, razarače, fregate i korvete. Vježba će se provoditi u Estoniji, Finskoj, Grčkoj, Mađarskoj, Latviji, Litvi, Norveškoj, Njemačkoj, Poljskoj, Rumunjskoj, Slovačkoj, Švedskoj i Ujedinjenoj Kraljevini.

POGLED NA SIGURNOSNU SITUACIJU

NATO organizira glavne vježbe poput Steadfast Defendera svake treće godine. Ovogodišnja je prvi veliki test obrambenih planova Saveza odobrenih na prošlogodišnjem samitu u Vilniusu u Litvi. Dakle, događaji u scenariju "potaknuti su fiktivnim napadom protiv Saveza koji je pokrenuo gotovo ravnopran protivnik". Iz službenih struktura Saveza ističu da vježbe NATO-a nisu usmjerene protiv niti jedne zemlje. Ali i da u nepredvidivom sigurnosnom okruženju NATO treba biti spreman odvratiti sve prijetnje i obraniti sve saveznice. Rusija je u veljači 2022. pokrenula najveći rat u Europi od Drugog svjetskog rata, otvoreno napavši susjednu Ukrajinu. No,

DEFENDER 24

VJEŽBA OD HLADNOG RATA

Ilustracija: NATO

NATO je počeo ojačavati svoje sustave obrane i odvraćanja još 2014., kad je okupiran Donbas i Rusija je anektirala ukrajinski Krim. Iako je Steadfast Defender planiran godinama, vježba uključuje obrambene planove temeljene na današnjoj sigurnosnoj situaciji u Europi. Sjevernoatlantski savez pozorno promatra rat u Ukrajini kako bi povećao svoju razinu spremnosti i poboljšao svoje sustave obuke, sposobnosti i inovacije.

Ciklus vježbi Steadfast Defender službeno je započeo 24. siječnja 2024. i trajat će do 31. svibnja, dok će vježbe u potpori trajati sve do srpnja. Raspored obuhvaća desetak većih vježbi. S obzirom na svu kompleksnost, različiti izvori navode različite termine vježbi. Neki, primjerice, u vježbu uključuju termine transporta opreme, a neki ne. U svakom slučaju, stvarni početak bio je 22. siječnja, kad je desantni brod Američke ratne mornarice USS Gunston Hall klase Whidbey Island isplovio iz američke mornaričke baze u Norfolku, Virginia. Bilo je to prvo taktičko kretanje na vježbi. Provedba ciklusa planirana je u dva velika dijela. Prvi je već završen, trajao je do 15. ožujka. Prije svega, bio je fokusiran na pomorsku domenu i odnosio se na "transatlantsko po-

Službeni amblem vježbe
Steadfast Defender

jačanje snaga u Europi". Dakle, cilj je bio utvrditi mogu li Sjedinjene Američke Države i Kanada raspoređiti brojne vojnike i opremu u kontinentalnu Europu u svrhu uspostave obrane. Prvi je dio uključivao pomorske vježbe i obuku te vježbe amfibijskih napada na sjevernom Atlantiku i arktičkim morima. Za njegovu organizaciju i provedbu bilo je nadležno Zapovjedništvo združenih snaga Norfolk.

U drugom velikom dijelu, koji je počeo 12. veljače te traje i danas, fokus je na više vježbi u više domena širom Europe – uvež- bavanju i demonstraciji NATO-ovih, multinacionalnih i nacionalnih vojnih sposobnosti. Taj dio testirat će brzo raspoređivanje postrojbi i opreme preko granica unutar Saveza. Svrha je pokazati da je NATO spreman provoditi i održavati složene višedomenske i intergranske operacije tijekom nekoliko mjeseci, na tisućama kilometara udaljenosti, od krajnjeg sjevera do srednje i istočne Europe, te u svim vremenskim uvjetima i svim okolišima.

FOKUS NA MORU

Dakle, nakon američko-kanadskog pomorskog raspoređivanja prema Europi (prva vježba prvog dijela), sredinom veljače

VOJNE VJEŽBE

slijedila je druga vježba prvog dijela, MARCOM LIVEX. Bila je to pomorska vježba kojom se testirala sposobnost NATO-a da zaštići ključne pomorske komunikacijske linije (tj. primarne pomorske rute) koje omogućuju transatlantsko pojačanje snaga. Provodila se uglavnom uz obalu Španjolske, na području u kojem djeluje NATO-ova stajaca mornarička grupa 1 (Standing NATO Maritime Group – SNMG1).

Treća vježba prvog dijela, Joint Warrior, započela je 24. veljače, a završila 3. ožujka pod vodstvom Ujedinjene Kraljevine, u vodama oko Velike Britanije. Testirao se širok raspon borbenih sposobnosti, s naglaskom na pomorske aktivnosti i manevre, no uključivala je i kopnene te zračne operacije. Bilo je predviđeno da sudjeluje britanski nosač zrakoplova HMS Queen Elizabeth, ali u zadnji čas ga je zbog tehničkih problema zamijenio drugi brod iz klase – HMS Prince of Wales. Vježba je uključivala više od 20 000 vojnika, 30 brodova, četiri podmornice i više zrakoplova koji su vršili pomorske ophodnje i transport postrojbi. Zemlje sudionice bile su: Kanada, Danska, Francuska, Njemačka, Nizozemska, Norveška, Španjolska, Poljska, Ujedinjena Kraljevina i SAD. Većina mornaričkih snaga poslije je sudjelovala u četvrtoj i zadnjoj vježbi prvog dijela, Nordic Response, koja je trajala od 5. do 14. ožujka. Cilj vježbe provedene u Norveškoj bio je povećati sposobnost saveznica da se suoči sa sigurnosnim izazovima na dalekom

Švedski marinac (desno) s talijanskim kolegama u sjevernoj Norveškoj na integracijskom uvođenju učici vježbe Nordic Response 24. Tijekom Steadfast Defendera, Švedanin je postao pripadnik vojske punopravne članice NATO-a

sjeveru u teškim vremenskim i klimatskim uvjetima. Vježba se oslanjala na nasljeđe Cold Responsea, vježbe koja se od 2006. provodila svake druge godine u sjevernoj Norveškoj. Nakon što su NATO-u pristupile Finska i Švedska (potonja 7. ožujka, doslovno tijekom vježbe), Norvežani i saveznice proširili su vježbu i preimenovali je u Nordic Response, uz zadaću povećanja spremnosti sjevernog krila NATO-a. Na vježbi je sudjelovalo više od 20 000 vojnika, 50 brodova i 110 zrakoplova iz 13 zemalja (Belgija, Kanada, Danska, Finska, Francuska, Njemačka, Italija, Nizozemska, Norveška, Španjolska, Švedska, Ujedinjena Kraljevina i SAD). Posebno velike bile su aktivnosti na moru s različitim amfibijskim

Foto: NATO

brodovima, podmornicama, fregatama, korvetama, nosačima zrakoplova.

PREKLAPANJA TERMINA

Po datumima početaka i završetaka vježbi, vidljivo je da su se dva velika dijela Steadfast Defendera, baš kao i vježbe unutar pojedinog dijela, u nekim razdobljima terminski preklapali. Dakle, velike operacije istodobno su se provodile širom Europe. To posebno vrijedi za drugi dio, za čiju je provedbu odgovorno bilo Združeno savezničko zapovjedništvo Brunssum. Prva vježba drugog dijela, Brilliant Jump, započela je 12., a završila 28. veljače. Na njoj su NATO-ove snage brzog

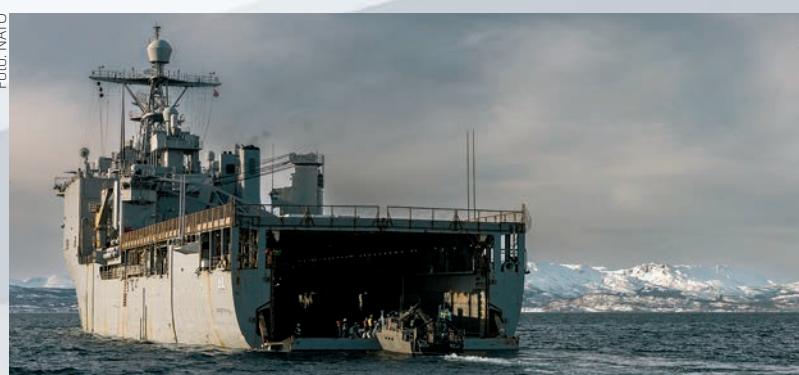
STEADFAST DEFENDER 2024

VJEŽBE PRVOG DIJELA	GLAVNE LOKACIJE PROVEDBE
USA & CAN NOS PREMJEŠTAJ	Norfolk/Virginia, Halifax/Kanada, Atlantski ocean
MARCOM LIVEX	Atlantski ocean, Španjolska
JOINT WARRIOR	Ujedinjena Kraljevina
NORDIC RESPONSE	Norveška
VJEŽBE DRUGOG DIJELA	GLAVNE LOKACIJE PROVEDBE
BRILLIANT JUMP	Njemačka, Poljska
DRAGON 24	Poljska
TROJAN FOOTPRINT 24	Grčka, Rumunjska, Gruzija
CRYSTAL ARROW	Latvija
DEFENDER 24	SABER STRIKE 24
	Češka, Estonija, Finska, Njemačka, Norveška, Poljska, Švedska
	Estonija, Mađarska, Italija, Moldova, Sjeverna Makedonija, Poljska, Rumunjska, Švedska
BRAVE WARRIOR 24	Mađarska
SPRING STORM 24	Estonija
GRAND QUADRIGA	Njemačka, Litva

Napomena: lokacije su podložne promjenama.

IZVOR: SHAPE Public Affairs, 24. siječnja 2024.

odgovora (NATO Response Force – NRF), s naglaskom na snage vrlo visoke spremnosti (Very High Readiness Joint Task Force – VJTF), testirane i uvježbavane u planiranju i provedbi brzog raspoređivanja. Odvijala se u Njemačkoj, ali najvećim dijelom u Poljskoj, na području poligona Drawsko Pomorskie na sjeverozapadu zemlje. Rezultat vježbe prokomentirao je glasnogovornik Zapovjedništva združenih snaga Brunssum njemački brigadir Frank Warda: "Vježba Brilliant Jump pokazala je visoku razinu spremnosti saveznica za brzo raspoređivanje, integraciju i kolektivno odvraćanje te obranu teritorija Saveza. Uvjeren sam da su naše združene snage (VJTF) obučene, vješte i sposobne odgovoriti na bilo kakvu prijetnju u bilo koje vrijeme iz bilo kojeg smjera." To su potvrđile savezničke snage iz Albanije, Poljske, Španjolske, Turske i Ujedinjene Kraljevine, koje čine VJTF. Sudjelovalo

Brzi jurišni čamac CB-90 švedske ratne mornarice s finskim marinцима ulazi u mokru palubu američkog desantnog broda USS Gunston Hall. Isplovljavanje tog broda iz američke baze u Norfolku bilo je prvo taktičko kretanje na vježbi Steadfast Defender 24

VOJNE VJEŽBE

Britanski višenamjenski borbeni avion F-35B Lightning II polijeće s palube nosača zrakoplova HMS Prince of Wales 29. veljače tijekom vježbe Joint Warrior

je oko 3000 vojnika sa 700 vozila. Postrojbe VJTF-a, po završetku vježbe, pridružile su se drugim postrojbama kako bi sudjelovale na novoj vježbi. Sljedeća vježba drugog dijela, Dragon 24, započela je 25. veljače, a završila 14. ožujka. Provedena je pod vodstvom Poljske, a NATO-ove publikacije kažu da je bila središnji događaj drugog dijela. Sudjelovalo je oko 20 000 vojnika i 3500 tehničkih sredstava iz deset zemalja NATO-a, uključujući oko 15 000 poljskih vojnika. Glavna postrojba bila je 11. oklopno-konjanička divizija poljske kopnene vojske, a pridružile su joj se kolege iz Francuske, Njemačke, Italije, Litve, Slovenije, Španjolske, Turske, Ujedinjene Kraljevine i SAD-a. Još jednom istaknuto su ulogu na vježbi imale i NATO-ove snage VJTF, baš kao i postrojbe koje u Poljskoj djeluju u okviru NATO-ove ojačane prednje prisutnosti (eFP). Medijski najatraktivniji događaj bio je prelazak rijeke Visle 4. i 5. ožujka. To je učinilo oko 3500 vojnika, koji su prebacili oko 1000 jedinica vojnih sustava i opreme.

Istdobno dok su konvencionalne postrojbe NATO-a vježbale na istočnom dijelu Saveza, specijalne postrojbe fokusirale su se na svoj dio posla. Vježba Trojan Footprint 24 započela je krajem veljače, a završila sredinom ožujka. Provodila se na području Bugarske, Gruzije, Njemačke, Grčke, Sjeverne Makedonije i Rumunjske. Cilj je bio poboljšanje sposobnosti snaga za specijalne operacije da se suprotstave

Foto: UK MOD / Crown copyright 2024 / LPhot Belinda Alker

Britanski vojnik tijekom izmještanja snaga u Poljskoj uoči vježbe Brilliant Jump

Foto: U.S. European Command / Jackie Faye Burton

širokom rasponu prijetnji. Isto tako, NATO-ovi planeri željeli su povećati integraciju specijalnih snaga s konvencionalnim snagama. Među 2000 sudionika iz 13 zemalja bilo je otprilike 900 Amerikanaca.

Vježba Crystal Arrow provedena je u prvoj polovini ožujka u Latviji. Uglavnom je bila posvećena ocjenjivanju Borbenog grupe NATO-ove ojačane prednje prisutnosti u Latviji te obuci i uvježbavanju nekih latvijskih postrojbi. Sudjelovalo je oko 2000 vojnika iz Albanije, SAD-a, Danske, Češke, Estonije, Italije, Kanade, Crne Gore, Poljske, Slovačke, Slovenije, Španjolske i Njemačke. Vježba je omogućila Borbenoj grupi da potvrdi i provjeri svoje procedure, sustave i taktike, kao multinacionalnih snaga pod jedinstvenom zapovjednom strukturu.

TRI OBJEDINJENE VJEŽBE

Nakon pauze od najintenzivnijih vježbovih događaja, Steadfast Defender 24 nastavlja se intenzivno u travnju i svibnju vježbom Defender 24. Zapravo, pod tim nazivom objedinjena je serija od triju vježbi koja je počela početkom travnja. Defender je inače redovita godišnja serija vježbi koju organizira Zapovjedništvo američkih snaga za Europu (US EUCOM). Uključuje razmještaj kopnenih snaga iz Sje-

Foto: U.S. Army / Sgt. 1st Class Jason Hull

Američki vojnik navodi poljski tenk Leopard preko mosta na vježbi Dragon 24. Prijelaz vodenih prepreka, uključujući rijeku Vislu, bio je jedan od najzahtjevnijih dijelova vježbe

VOJNE VJEŽBE

verne Amerike u zonu odgovornosti US EUCOM-a i organizaciju prihvata, rasporeda, daljnog kretanja i integracije tih snaga zajedno sa snagama NATO saveznica u Europi. Dodatno, ovogodišnji američki Defender uključen je u NATO-ov Steadfast Defender 24, a uključuje vježbe Saber Strike 24, Immediate Response 24 i Swift Response 24.

Vježbu Saber Strike Amerikanci organiziraju svake dvije godine počevši od 2010. Predviđeno je da se ovogodišnja provede tijekom travnja, uglavnom u srednjoj Europi i na Baltiku. Immediate Response dobro je poznat u OSRH, naša vojska u više je navrata sudjelovala na toj vježbi i na hrvatskom tlu. Glavni dio ovogodišnje vježbe tijekom travnja i svibnja bit će u Skandinaviji. Predviđeno je da se oko tisuću pripadnika američkih postrojbi izmjesti iz Norveške u Finsku preko Švedske. Swift Response u svibnju će sadržavati i dinamične zračno-desantne operacije. Tijekom vježbe Snage za brzi odgovor predvođene SAD-om djelovat će na više lokacija, uključujući one u Estoniji i Poljskoj.

U svibnju će biti provedene i dvije manje vježbe s fokusom na dvije zemlje. Brave Warrior 24 mađarska je nacionalna vježba koja se provodi pod pokroviteljstvom NATO-ove multinacionalne Borbene grupe u Mađarskoj. Cilj je obučiti Borbenu grupu u vođenju multinacionalnih formacija, te planiranju i provođenju obrambenih operacija. Spring Storm 24 redovita je i najveća estonska godišnja vojna vježba. Pod vodstvom pješačke divizije Estonskih obrambenih snaga, cilj je uvježbati obrambene zajedničke operacije sa savezničkim postrojbama.

FINALE I VRHUNAC

Grand Quadriga svojevrsno je finale Steadfast Defendera. Glavni je dio vježbe Quadriga, koji će se provoditi u drugoj

Američki tenk Abrams na bojnom gađanju, vježba Dragon 24, poligon Bemowo Piskie

Foto: U.S. Army / Sgt. Cecil Elliott

polovini svibnja. Organizator je Njemačka, a cilj je ojačati njezinu nacionalnu, ali i kolektivnu obranu, kao i odvraćanje i obrambenu poziciju Saveza. Dodatni je cilj poboljšati zapovijedanje i nadzor, spremnost i sposobnosti brzog reagiranja. Baš kao i američki Defender, njemačka Quadriga objedinjuje nekoliko vježbi: Grand North, Grand South, Grand Center i Grand Quadrige. Prema službenim najavama, vježba treba pokazati da je Bundeswehr sposoban dati odlučujući doprinos obrani istočnog krila NATO-a. Predviđeno je i uvježbavanje brzog razmještanja snaga u Norveškoj, Litvi ili Rumunjskoj. Bundeswehr će također pružati potporu i zaštitu oružanim snagama partnera iz NATO-a čije rute raspoređivanja postrojbi i materijala prolaze kroz Njemačku. Prema scenariju, snage Bundeswehra, koje će imati više od 12 000 vojnika, 3000 vozila i 30 zrakoplova, morat će nadvladati ravnopravnog protivnika. Vrhunac će biti Grand Quadrige, u kojoj će 10. oklopna divizija uvježavati raspoređivanje i mehanizirane operacije u Litvi koje bi bile potrebne u obrani istočnog krila NATO-a.

NATO je već 75 godina prije svega obrambeni savez, čija je svrha štititi članice. Kao i prethodne velike vježbe, i Steadfast Defender 24 pokazuje da odvraćanje ostaje ključno za NATO. Savez nije prijetnja niti jednoj zemlji i njegove vježbe nisu usmjereni protiv određene zemlje ili regije. Na vježbi do izražaja dolaze sposobnosti, kao i vjerodostojnost Saveza. Fokus je na stjecanju interoperabilnosti, kako bi snage mogle zajedno djelovati u krizi, bilo gdje na području Saveza. Vježba se koristi i da se provjeri cijeli vojni lanac – od obuke vojnika na taktičkoj razini, do zapovijedanja na strateškoj razini. Vježba testira i sve bitniju sposobnost Saveza za brzo i učinkovito premještanje postrojbi i opreme preko Atlantika i širom Europe. Iako je scenarij izmišljen, ipak je sastavljen tako da pruži vrlo realne naučene lekcije koje će poslužiti kako bi se ojačala cijela vojna komponenta Saveza.

Foto: U.S. Army / Sgt. Alejandra Lucero

**Pripadnik bugarskih specijalnih snaga 13. ožujka na vježbi Trojan Footprint 24
u blizini glavnog grada Sofije**

HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

MAKSIMUM GARDIJSKIH VJEŠTINA, SPOSOBNOSTI I SPREMN

Gardijska mehanizirana brigada željela je dostoјно, ali ne samo simbolično obilježiti 17. obljetnicu ustrojavanja. Na vojnem poligonu "Josip Markić" kod Knina na velikom su se vojničkom natjecanju okupili pripadnici četiriju bojni: Gromova, Pauka, Tigrova i Vukova. U potpori provedbe natjecanja sudjelovali su i pripadnici Zapovjedne satnije, Logističke satnije, Satnije veze, Vojnoobavještajne satnije te Zapovjedništva Brigade.

OSTI

Zadnjih godina u Oružanim snagama RH svjedočimo sve većem broju vojničkih natjecanja. No, moramo priznati da je ono koje je od 25. do 29. ožujka organizirala Gardijska mehanizirana brigada (GMBR) jedno od najkompleksnijih i najzahtjevnijih koje smo vidjeli. Zapovjedništvo i Dočasnički lanac potpore željeli su dostoјno, ali ne samo simbolično obilježiti 17. obljetnicu ustrojavanja Brigade. Željeli su da proslava bude radna, da bude

TEKST
Domagoj Vlahović

FOTO
Tomislav Brandt

zanimljiva, da podigne uvježbanost, sposobnosti i spremnost Brigade, da obuhvati mnoge postrojbe, zadaće i vojne vještine. Konačno, i da podigne koheziju, pa i prijateljstvo među pripadnicima različitih bojni i satnija. I to su i učinili – jednim velikim natjecanjem. “Natjecateljske aktivnosti koje se vežu na vojne sposobnosti itekako pridonose ukupnoj spremnosti i pojedinaca i timova i ustrojbenih cjelina”, rekao nam je zapovjednik GMBR-a brigadir Mirko Stošić. Ambicije su zaista bile velike i tražile su prilične napore i temeljitost pri organizaciji i provedbi. Konkurenčija je bila isključivo ekipna, što govori i službeni naziv: Natjecanje za najspremniju desatinu i posadu BOV Patria 12,7 i M-ATV u GMBR. Dakle,

HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

RIJEČI SUDIONIKA

skupnik **SVEN JAZBEC,**

2. satnija 2. mehanizirane bojne Gromovi

Najteže su nam bile pješačke prepreke. Dručje su nego kod nas u Petrinji, no postigli smo jako dobar rezultat. Odlično je što je natjecanje ovako kompleksno. Nikad nam nije palo na pamet da kažemo da je nečega previše. To je naš posao, mi to volimo, svi smo motivirani i želimo da bude što više takvih dogadanja. Rivalstvo između bojni i satnija, naravno, postoji i želimo pokazati tko je najbolji.

desetnik **MATE CIGIĆ,**

2. satnija 3. mehanizirane bojne Pauci

Okupili smo jako dobar tim, s dečkima koji su psihofizički najspremni i koji su pokazali najveću volju i motivaciju da nastupe na natjecanju. Program je dobro složen, no zahtjevan i izazovan, nimalo različit od onoga što svakodnevno izvršavamo. Spremni smo za ovakve zadaće, uvježbavamo ih, i sad ih samo pokazujemo kroz natjecanje, koje je jedan vid vježbe. Konkurenčija je jaka, ali jaka je i želja za pobjedom, kao i želja da i ovdje sve zadaće izvršimo na najbolji mogući način.

narednik **MARKO ĐURAN,**

2. satnija 1. mehanizirane bojne Tigrovi

Kad smo čuli da idemo na natjecanje, znali smo da je svakotako događanje prilika za podizanje razine znanja, ali i stjecanje praktičnih iskustava, posebno kod bojnih gađanja. U desetini sam zapovjednik vozila. Tu je Patria iz naše satnije iz Petrinje, no ona je kao i ostale, razlika je samo u sitnicama. Dobro je što još jednom možemo provjeriti kako se vozilo ponaša na ovom terenu, koliko smo precizni iz strojnica, kakva je interakcija posade s iskrcajnim dijelom ekipe... Neke se stvari ne mogu vidjeti u vojarni i potrebljeno je otići na teren.

narednik **ŽELJKO ŠOP,**

Zapovjedna satnija Motorizirane bojne Vukovi

Imamo svoj poseban dio natjecanja na razini timova, ali i on je prožet gađanjima i drugim vojničkim disciplinama. Dečki iz Bojne rado su došli u Knin, na natjecanje koje je izazovno, prilika za nova znanja, ali i za druženje s kolegama i sklapanje novih prijateljstava. Na visokoj su razini u svakom pogledu, i vojnički, i po motivaciji. Ukratko – spremno izvršavaju sve zadaće. Je li nam naporno? Nije. Pokazujemo ono što vojnici i moraju pokazati.

postojale su dvije glavne konkurenčije. Prvu, s borbenim oklopnim vozilima Patria kao ključnim sredstvom, činile su desetine (tročlane posade Patria + sedam vojnika tzv. iskrcajnog dijela). Desetine su predstavljale svaku od po tri satnije iz tri mehanizirane bojne GMBR-a (Gromovi, Pauci i Tigrovi). Drugu su konkurenčiju činili timovi i posade s MRAP vozilima M-ATV, koji su predstavljali satnije Motorizirane bojne Vukovi.

U TAKTIČKO-OPERATIVNOM SREDIŠTU

Na jednom su mjestu, vojnom poligonu "Josip Markić" kod Knina, okupljeni predstavnici ustrojstvenih cjelina iz Petrinje, Knina i Gospića. I stigli su s vlastitim vozilima koja operativno koriste. Jer, organizator je želio izbjegći da se ekipe koriste sredstvima koja ne poznaju do najsitnijih detalja te da tako u konkurenčiji mehaniziranih satnija domaćini iz obližnjeg Knina dobiju startnu prednost. Pripadnici Pauka trebali bi, naravno, bolje poznavati poligon od svojih kolega. Na kraju krajeva, njihove su ekipe osvojile dva prva mjesta. Međutim, bilo bi nepoštено reći da im je to donijelo baš ključnu

prednost. Jer, samo natjecanje protegnulo se kroz niz dugih radnih točaka, koje su pred mnoga iskušenja stavile sve desetine (tročlane posade Patria i sedam vojnika tzv. iskrcajnog djela). U svakom slučaju, svi su s jednakom opremom i sredstvima provodili uobičajene vježbe i zadaće. Neke radne točke provodile su same posade vozila Patria, neke su provodili vojnici iskrcajnog dijela, a neke su provodili zajednički. Da podvučemo crtu: gardisti su trebali uložiti maksimum vještina, sposobnosti i psihofizičke spremnosti te sve to uklopiti u sinkroniziran timski rad. Sigurno je da nikomu od njih nije bilo jednostavno.

Nakon što smo stigli na poligon, organizatori su nas prvo uveli u objekt u kojem je smješteno taktičko-ope-

HRVATSKA KOPNENA VOJSKA

rativno središte natjecanja. Prvi dočasnik GMBR-a časnički namjesnik Igor Pavlov koordinator je natjecanja i s ponosom nam objašnjava koliko je npora uloženo u organizaciju. A to je i vidljivo: središte je opremljeno računalima i komunikacijsko-informacijskim sredstvima. Na zidu su dvije projektorske slike. Na jednoj se vide trenutačni rezultati: učinak na svakoj radnoj točki ocjenjuje se određenim brojem bodova, informacije s terena stižu brzo i rezultati se odmah zbrajaju. Na drugoj je slići *prijenos uživo*, slika koju s terena šalje besposadna letjelica. Promatramo je i vidimo da

su vozila Patria i M-ATV poredana u blizini dinarskog vrha Badanj.

PETOMJESEČNE PRIPREME

Pavlov nam pruža podeblji snop papira s elaboratom natjecanja. Prelistavamo ga i vidimo da je svaki segment potpuno razrađen. "Prije smo radili natjecanja razine tima, sad smo na razini desetine. Razina desetine jedna je od glavnih smjernica rada koja je ove godine upućena Dočasničkom lancu potpore. Pripreme, u koje je uključen niz postrojbi Brigade, započeli smo praktički prije pet mjeseci. Čak bih rekao da je natjecanje u neku ruku preslikan manevar snaga u nekoj operaciji", opisuje časnički namjesnik.

Nakon što smo dobili potrebne informacije, uputili smo se pogledati dio natjecanja. Radne točke u punom su smislu riječi bile terenske. Od taktičko-operativnog središta trebalo

---

je četrdesetak minuta vožnje terencem. Vrijeme i nije bilo ugodno, u podnožju velike planine puhao je jugozapadni vjetar prilično hladnom kišom. Čuli smo da je prethodnih dana bilo još i gore. Međutim, gardisti koje smo promatrali vjerojatno su se brzo zagrijali gađanjima iz vatrenih oružja, što iz Patrijine strojnica kalibra 12,7 mm, što iz jurišnih pušaka. I u takvim uvjetima – trebalo je biti koncentriran. Promašaji, naravno, znače i gubitak bodova.

Časnički namjesnik Pavlov istaknuo je da mladi vojnici evidentno imaju visoku motivaciju i želju za radom: "Predstavljaju svoje postrojbe i sebe, pokazuju sve ono što su radili tijekom godine, uspoređuju svoja znanja i sposobnosti s onima koje imaju kolege. Naravno, u sportskom i natjecateljskom duhu, jer svi smo mi jedna postrojba. Na nama koji ih vodimo jest da im dajemo što više vremena i što bolje uvjete za obuku, a onda i natjecanja. Čim natjecanje završi, već planiramo ono za iduću godinu. Planiramo ga podići na još višu razinu. Osim mehaniziranih bojni, te Motorizirane bojne, želimo uključiti i druge sastavnice GMBR-a", govori dočasnik.

TRIJUMF PAUKA

Po rezultatima, natjecanje u konkurenciji mehaniziranih postrojbi bilo je veliko postignuće za Pauke, u duhu slogana postrojbe *In hoc signo vinces* (U ovom ćete znaku pobijediti). Dvije njihove satnije *uskладile* su svoje nazive s poretkom – 1. satnija bila je ukupno prva, a 2. satnija bila je druga. Izvrsno treće mjesto osvojila je 3. satnija Gromova. U konkurenciji motoriziranih timova iz Vukova, 1. mjesto osvojila je 3. satnija. No, kad se pogledaju rezultati svih desetina i timova, dakle, sveopća slika Brigade, pohvale zasluzuju baš svi. "Rezultati koje su pokazali svi naši gardisti itekako me vesele. I to ponajprije zato jer se ne postižu preko noći. Bitno je i da najbolji budu prepoznati kroz stimulativne mjere, kako bi svaki od njih osjetio da je njegov napor vrednovan. Natjecanje je jedan pokazatelj njihova načina života, priprema i odricanja, ali je i pokazatelj rada i obuke u postrojbama. Kroz vojnička i sportska natjecanja gradite duh postrojbe, zajedništvo, čak bih rekao i jedan poseban pristup izvršavanju svakodnevnih zadaća", zaključuje brigadir Stošić.

"Letenje s učenicima nije kao letenje s kolegama. Nastavnik letenja ima veliku odgovornost i u toj ulozi pokazuje sposobnost donošenja odluka. Njegova je odluka zadnja i što god da se dogodi, na njemu je da spriječi štetu na avionu", objašnjava bojnik Krizman

S HRVATSKIM KRILIMA VIŠE OD 3000 SATI U ZRAKU

Osim novim avionima, Hrvatsko ratno zrakoplovstvo može se pohvaliti i svojim pripadnicima koji obogaćuju tu granu. Jedan je od njih bojnik Ivan Krizman, pilot 392. eskadrile aviona HRZ-a. Krajem ožujka ove godine dostigao je 3000 sati naleta i tako postao prvi pripadnik Eskadrile aviona koji je došao do te, dosad neosvojive, brojke. U trenutku pisanja ovog teksta taj broj se povećao s obzirom na bojnikovu angažiranost u letovima za pružanje bliske zračne potpore.

ČVRSTA ODLUKA

Podrijetlom iz Osijeka, gdje je kao 12-godišnjak svjedočio ratnim zbivanjima, bojnik Krizman kaže kako je tijekom Domovinskog rata osjećao potrebu da pomogne svojem narodu, ali bio je premlad da bi mogao bilo što napraviti. "Promatrao sam Zbor

TEKST
Janja Marijanović
Šaravanja

FOTO
HRZ / Darko
Belančić

narodne garde nekoliko stotina metara od moje zgrade i znao sam da želim ići u vojsku ili policiju. Nije bilo treće opcije. Interesirala me takva vrsta oružane institucije, a imao sam i potrebu da vratim nešto što nisam mogao ostvariti '91. godine", govori bojnik. Letenje je oduvijek smatrao egzotičnim i zanimljivim, a u kombinaciji s vojskom to je bila konačna odluka. "Samo letenje bez vojske ne bih nikad prihvatio jer mi je previše statično i nezanimljivo", rekao je. Početkom srednje škole čvrsto je odlučio da će se prijaviti za vojnog pilota, što je i učinio u 4. razredu, te pristupio liječničkom pregledu koji je na kraju i prošao. Usljedio je studij na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, a nakon uspješno položene prve godine 1998. odlazi na seleksijsko letenje u Zemunik Donji. Seleksijsko letenje uključuje nekoliko sati letenja, gdje se s pilotske strane procjenjuje sposobnost kandidata za školovanje i obuku za zvanje vojnog pilota. Bez ikakvog letačkog iskustva, tada još kadet – vojni pilot Krizman uspješno je obavio svoj prvi let na avionu tipa UTVA-75, a potom je sam, bez pratnje u avionu, odradio dva školska kruga u blizini piste. "Imao sam 19 godina kad sam prvi put letio sam u avionu. Bilo je jako izazovno, ali bili smo dobro pripremljeni pa nije bilo previše brige", govori

---

Osim uspjeha u vojsci, bojnik Krizman postizao je i zavidne rezultate u veslanju, u kojem je još kao srednjoškolac tri puta osvojio titulu državnog prvaka. Zahvaljujući disciplini i izdržljivosti koje je stekao veslanjem, bio je drugi na natjecanju za najspremnijeg pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske "Memorijal bojnik Davor Jović – natjecanje Prvi za Hrvatsku", potvrdivši time iznimne sposobnosti vojnih pilota

---

Krizman i priznaje kako mu je letenje izgledalo puno složenije i nedostižnije nego što zapravo jest, ali u konačnici je ipak pokazao da može naučiti sve što treba u roku koji je za to predviđen. Uslijedio je povratak u Zagreb i fakultetske obveze, a potom se vraća u Zemunik Donji gdje nastavlja obuku, koju uspješno završava 2002. na Pilatusu PC-9 i postaje poručnik, diplomirani inženjer aeronautike, odnosno dobiva krila – postaje pilot.

MEĐUNARODNOG ISKUSTVA NIKAD DOSTA

Završetkom obuke za nastavnika leteњa počinje stjecati iskustvo u letenju na toj dužnosti, koja je sasvim drugačije prirode od ostalih. "Letenje s učenicima nije kao letenje s kolegama. Nastavnik letenja ima veliku odgovornost i u toj ulozi pokazuje sposobnost donošenja odluka. Njegova je odluka

zadnja i što god da se dogodi, na njemu je da spriječi štetu na avionu", objašnjava bojnik. Kao mladi časnik, željan novih iskustava, javlja se za misiju u Afganistanu, kamo odlazi 2007. godine. Bio je prvi pripadnik Eskadrile aviona koji je otišao u tu zemlju. Istaže da bi o tome mogao puno toga reći, ali dovoljno je spomenuti da mu je to posebna uspomena i odlično iskustvo. Po povratku, sudjeluje u programu razmjene nastavnika letenja u Italiji, gdje s njihovim pilotima leti i testira avion tipa Aermacchi MB-339. Naprednu časničku školu završio je u Americi. Postigao je izvrsne rezultate i bio među deset posto najboljih polaznika, što je velik uspjeh za jednog stranca među američkim kolegama, kojima je inače teško konkurirati.

Osim uspjeha u vojsci, bojnik Krizman postizao je i zavidne rezultate u veslanju, u kojem je još kao srednjoškolac tri puta osvojio titulu državnog prvaka. Zahvaljujući disciplini i izdržljivosti koje je stekao veslanjem, bio je drugi na natjecanju za najspremnijeg pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske "Memorijal bojnik Davor Jović – natjecanje Prvi za Hrvatsku", potvrdivši time iznimne sposobnosti vojnih pilota. Sudjelovao je i u velikom omansko-hrvatskom projektu obuke pilota Omanskog kraljevskog zrakoplovstva. U jednoj je grupi bio voditelj obuke te nazvočio njihovoj promociji u

Omanu, pokazavši time koliko su naši piloti cijenjeni među drugim nacijama.

SPECIFIČNOST ZADAĆA

Osim što je nastavnik letenja, nositelj je projekta bliske zračne potpore, zapovjednik letačke posade Obalne straže RH, pokušni i probni pilot na avionu ZLIN, probni pilot na Pilatusu te pilot za snage brzog odgovora. Kaže da svaka zadaća ima specifičnosti, ali priznaje da su mu najdraže posebne zadaće i bliska zračna potpora: "U takvim zadaćama imamo najrealniji scenarij uporabe vojnih pilota u smislu letenja. Letovi na maloj visini i skrivanje iza terena zahtjevni su i izazovni letovi, ali to je ono što mi je najzanimljivije i što uvijek donosi neke nove situacije koje volim rješavati." Iako je prošlo više od 20 godina od prvog leta, ističe kako je strah još prisutan i on uvijek mora postojati jer je to jedini ispravan odnos prema avionu. "Bez obzira na to što imam najviše naleta na avionu ZLIN, dandanas osjećam strahopštovanje prema njemu. Takav avion opršta puno manje pogrešaka nego Pilatus i ne smije se podcijeniti", naglašava bojnik.

BEZ MOTIVACIJE NEMA USPJEHA

Doći do 3000 sati naleta nije jednostavno i zahtijeva dugi niz godina zdravstvenu sposobnost. Bojnik Krizman za sebe kaže da uvijek visoko postavlja ljestvicu i u svemu vidi izazov, pa mu je i ova, dosad neosvojiva brojka, bila izazov koji je na kraju svladao. Motivaciju ističe kao najbitniju komponentu za bilo koji posao, pa tako i za ovaj. "Dugo sam bio u sportu i mogu reći da je motivacija puno bitnija od talenta. Motiviran će otici puno dalje nego onaj koji posjeduje samo talent", zaključio je.

Za svoju postrojbu kaže da je posebna cjelina koja odlično funkcioniра, a ističe i odnos s mlađim kolegama. "Osjetim da sam inspiracija mlađima i to mi puno znači. Njihova energija u kombinaciji s nama i našim iskustvom pokazuje zdrave odnose i dobru radnu atmosferu, što mi je glavni motiv da budem tu gdje jesam", govori Krizman. Dodaje da iz svih nesretnih situacija koje im se dogode uvijek izvuku poruku i na to gledaju kao na naučenu lekciju, što pokazuje čvrstoću i odlučnost 392. eskadrije aviona. Mlađima koji se odluče za zvanje vojnog pilota poručuje da nikad ne znaju što mogu dok ne probaju i da se ne treba ograničavati pričama koje čuju od drugih. "Ako je netko dovoljno motiviran, treba probati i ne predati se tako lako", zaključio je bojnik.

Bojnik Krizman kaže da svaka zadaća ima specifičnosti, ali priznaje da su mu najdraže posebne zadaće i bliska zračna potpora: "U takvim zadaćama imamo najrealniji scenarij uporabe vojnih pilota u smislu letenja. Letovi na maloj visini i skrivanje iza terena zahtjevni su i izazovni letovi, ali to je ono što mi je najzanimljivije i što uvijek donosi neke nove situacije koje volim rješavati."

PODLISTAK

U idućih desetak godina možemo očekivati da će sve više suvremenih borbenih vozila dobiti neki oblik aktivne zaštite, što će jako otežati *posao* protuoklopnim vođenim projektilima

TEKST
Mario Galić

Svi sustavi navođenja protuoklovnih sustava nabrojeni u prethodnim nastavcima podlistka na neki se način mogu – ometati. Radarski je otporan na sve vremenske uvjete i dimne zavjese, ali osjetljiv na radarske ometače – i aktivne i pasivne. Optički sustavi tako su osjetljivi na dimne zavjese, a smetaju im i loši vremenski uvjeti. Teoretski ih se može ometati mamacima sličnim onima što se rabe na vojnim zrakoplovima. Tu su, naravno, i aktivni sustavi obrane tenkova koji djeluju tako da otkriju projektil te ga unište prije nego što on pogodi napadnuto vozilo.

No kako se braniti od projektila koji je samonavođen, ali nema aktivni sustav navođenja? Kako omesti projektil koji je *slijep i gluhi*?

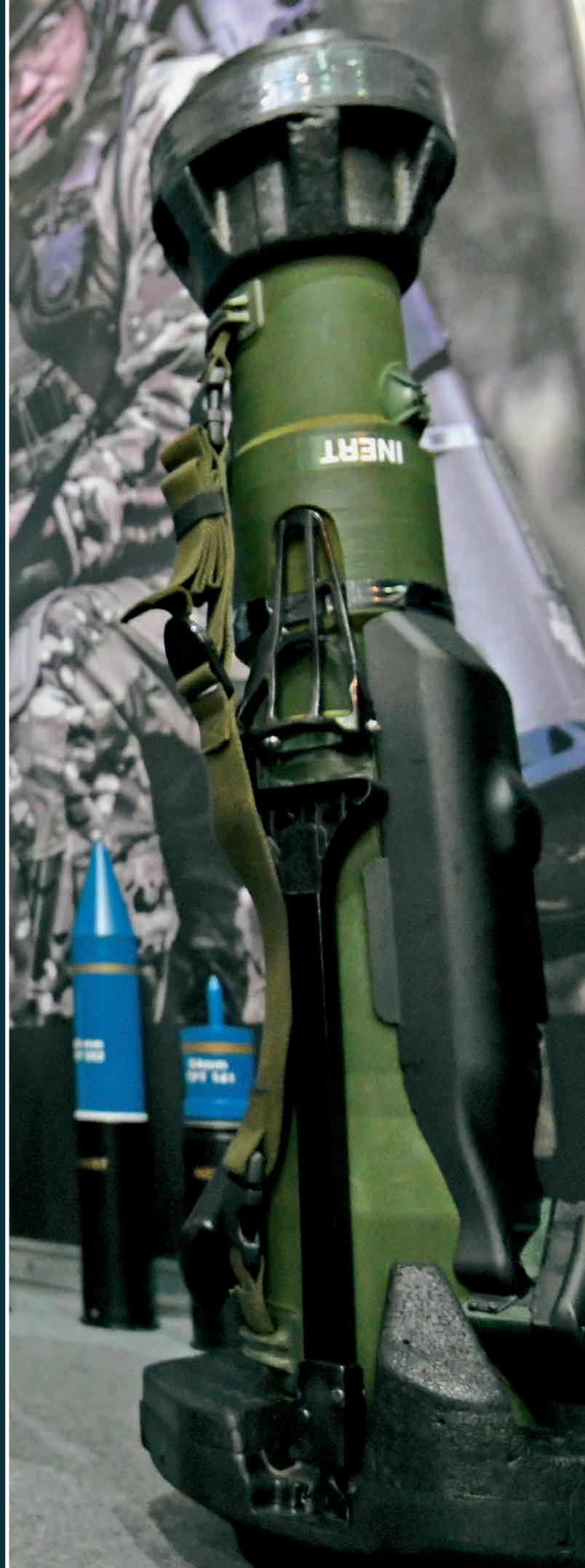
NLAW je pokrata od Next generation Light Anti-tank Weapon, u prijevodu: lako protutenkovsko oružje sljedeće generacije. Tako je nazvan britanski program odabira lakog protuoklopog oružja nove generacije pokrenut 1997. godine. Britanska vojska tražila je zamjenu za protuoklopni bacač LAW 80. Zbog toga je novo oružje moralo biti malo i lagano, tek toliko da se naoruža vojnik unutar desetine za pružanje potpore vodu. Usto, na Otoku su željeli da bude jeftino i što jednostavnije za jednokratnu uporabu. Moralo je također imati dostatnu probojnost da uništi sve suvremene tenkove.

Britanska vojska imala je još jedan uvjet – sustav mora rabiti vođeni projektil, koji će biti toliko jednostavan da će obuka i uporaba biti jednakim kao da se rabi protuoklopni bacač.

Svi ti zahtjevi činili su se teško ostvarivim unutar jednog sustava. Kako postići da se oružje ponaša kao da je ručni raketni bacač, a da istodobno ima vođeni projektil? To znači da bi vojnik trebao naciljati kao da koristi raketni bacač, opaliti i odbaciti lanser. A projektil bi se trebao sam navoditi na cilj.

TAJNA JE U...?

NLAW je danas u ponudi švedske tvrtke Saab. Pa, kako djeliuje? Tajna je u sustavu nazvanom Predicted Line Of Sight ili samo PLOS. Naš je prijevod *predviđena crta ciljanja*, no on baš ne objašnjava kako sustav radi. Zapravo bi bolji prijevod bio *predviđena putanja leta projektila*.

PASIVNO SAMONAVOĐENJE I BUDUĆNOST

RAZVOJ PROTUOKLOPNIH
VOĐENIH SUSTAVA
(XI. DIO)

Maketa sustava NLAW na
Saabovu štandu na izložbi
ASDA u Zadru, svibanj 2023.

PLOS je tako jednostavan da zahtijeva minimalno vrijeme obuke. Manje nego za ručni raketni bacač. Za njegovu se uporabu može oposobiti svaki vojnik koji bi inače koristio jednokratne raketne bacače. Jer PLOS od vojnika traži da tek smireno prati cilj kroz končanicu na ciljniku. Pritom mora držati pritisnut gumb za lansiranje projektila kako bi sustav izračunao parametre leta. Minimalno vrijeme praćenja cilja je tri, a maksimalno šest sekundi. Ništa više nego što bi vojniku trebalo da nacilja cilj kroz ciljnik ručnog raketnog bacača. Postoji i opcija da vojnik prekine postupak ciljanja te započne novi, i to sve dok ima električne energije u bateriji. Vojnik nakon lansiranja više ne utječe na let projektila, već se on usmjerava prema cilju po parametrima koje je sustav za usmjeravanje leta odredio tijekom praćenja cilja kroz ciljnik. Sustav za navođenje projektila tijekom praćenja cilja kroz ciljnik izračunava parametre leta tako da procjenjuje smjer i brzinu cilja. Zbog toga je poželjno da vojnik prati cilj što dulje kako bi sustav preciznije izračunao parametre, to prije ako je cilj na krajnjem dometu ili blizu njega. Zanimljivo je da PLOS ne određuje udaljenost od cilja. To je zbog načina djelovanja projektila. Odmah nakon lansiranja projektil se podiže metar iznad procijenjene visine cilja kako bi bio viši od najviših tenkova, ali i od mogućih prepreka. Takav napad naziva se OTA (Overfly Top Attack). Kad projektil dođe iznad tenka, dva senzora aktiviraju kumulativnu boju glavu. Jedan je magnetometar, a drugi LIDAR (Light Imaging, Dete-

PODLISTAK

ction, And Ranging), koji se koristi za potvrđivanje obrisa i oblika cilja. Ratna iskustva pokazala su da je taj jednostavan LiDAR senzor sposoban razlikovati tenk od velike stijene, ali ne i od velikog vozila. Ne može ni pronaći tenk ako je skriven unutar nekog objekta kao što je garaža ili hangar. Zbog toga OTA ima i mogućnost da vojnik prije lansiranja odredi udaljenost na kojoj će se bojna glava aktivirati. Ta je mogućnost prije svega namijenjena za nepokretnе ciljeve. U tom će slučaju senzor bojne glave ostati neaktivan sve dok se ne dosegne određeni domet (tj. vrijeme leta). Tako je moguće uništiti i zaklonjen ili maskiran tenk.

NA EKSTREMNO MALIM UDALJENOSTIMA

Postoji i mogućnost izravnog napada, koja se označava pokratom DA (Direct Attack). Ona vojniku omogućava uporabu NLAW-a kao da se radi o ručnom raketnom bacaču. Zbog toga je i postupak ciljanja nešto složeniji. Vojnik u DA načinu rada ne mora pratiti cilj, već mora procijeniti udaljenost i odrediti je na ciljničkoj napravi. U pravilu se DA način rada rabi protiv neoklopnih ciljeva. Međutim, iskustva iz ratne uporabe pokazala su da su ga vojnici koristili ili protiv maskiranih ciljeva za koje su mislili da ih elektrooptički senzor neće otkriti, ili su djelovali na ekstremno malim udaljenostima (npr. u urbanoj borbi), pa nisu imali ni tri sekunde vremena da načiljuju.

NLAW je projektiran kao zamjena za ručne raketne bacače. Stoga mu domet nije posebno velik – 800 metara. No zato mu je minimalni domet 20 metara. I opet su ratna iskustva pokazala da je ponekad i to bilo previše, posebno u uskim gradskim ulicama.

Najbolja je odlika NLAW-a već spomenuta – njegova jednostavnost. Da bi ga vojnik uporadio, ne treba puno uvježbavanja. Svi su postupci jednakimi kao kad se rabi ručni raketni bacač za jednokratnu uporabu. Međutim, zbog 12,5 kg ukupne mase ugrađen je teleskopski oslonac postavljen ispod prednjeg dijela lansera. Vojnik ga može postaviti na zemlju ili na svoje tijelo. Jednostavan optički cilnik nalazi se s lijeve strane, pa se oružjem mora djelovati s desnog ramena te se upravlja desnom rukom. Uvježban vojnik može za pet sekundi pripremiti oružje za djelovanje.

Tajna je u sustavu nazvanom Predicted Line Of Sight ili samo PLOS. Tako je jednostavan da zahtijeva minimalno vrijeme obuke

Foto: UK MOD / Crown copyright 2021 / Cpl Danny Houghton

Projektili koji u svojim sustavima upravljanja budu imali umjetnu inteligenciju moći će biti lansirani u zonu djelovanja, gdje će sami odabirati najbolje ciljeve

Zbog primarnog je načina djelovanja OTA ugrađena jednostruka bojna glava zaokrenuta pod 90 stupnjeva prema dolje. Prepostavka projektanata bila je da će kumulativna bojna glava mase 1,8 kg biti dovoljno snažna da probije tanak oklop krova tenkovskih kupola. Postavljalo se stoga pitanje hoće li NLAW biti učinkovit i protiv tenkova koji imaju ploče eksplozivno-reaktivnog oklopa i na krovu kupole. Ratna iskustva pokazala su da hoće.

Na kraju – cijena? NLAW je zamjena za vrlo jeftine ručne raketne bacače, pa je ona itekako važno pitanje. Više izvora daje više podataka, no svi se oni kreću između 30 i 35 tisuća dolara po primjerku. To nije mala suma. Cijena jednokratnog Panzerfausta 3 iznosi, ovisno o opremljenosti, oko deset tisuća dolara, a može ga se uporabiti jako puno puta. Cijena sustava RGW/Matador još je niža – između pet i šest tisuća dolara. Međutim, NLAW zahtijeva vrlo malo obuke vojnika, a pruža iznimnu preciznost djelovanja sve do 800 metara. Svaki učinkovit pogodak u tenk Panzerfaustom 3 ili Matadrom na udaljenostima većim od 200 metara pravi je uspjeh. Na više od 400 metara ravno je čudu. Pa kad se to uzme u obzir, cijena od tridesetak tisuća dolara za NLAW i nije toliko velika.

KAMO DALJE?

Na kraju podlistka postavljamo pitanje uobičajeno za sva oružja – koji će biti smjerovi razvoja protuoklopnih vođenih sustava? NLAW je pokazao da se može napraviti jednostavno, a istodobno učinkovito oružje, koje ne zahtijeva puno uvježbavanja. Samo treba pametno iskoristiti postojeće tehnologije. Tehnologija od koje se najviše očekuje u razvoju oružja, pa tako i na području protuoklopnih vođenih sustava, umjetna je inteligencija. U rudimentarnom obliku već je ugrađena u

neke sustave, no njezini su potencijali znatno veći.

Projektili koji u svojim sustavima upravljanja budu imali umjetnu inteligenciju moći će biti lansirani u zonu djelovanja, gdje će sami odabirati najbolje ciljeve. Spomenuto se odnosi i na lutajuće streljivo, tj. kamikaza dronove (*loitering munition*), koji će moći satima, možda i danima, kružiti nad bojištem te napadati ciljeve kad se pojave.

Najnovija ratna iskustva pokazuju da su kamikaza dronovi neizostavan dio ratovanja. Bilo da su namjenski projektirani za *lutanje*, ili su tek rezultat improvizacije. Stoga možemo očekivati daljnji ubrzani razvoj takvih dronova koji će biti specijalizirani za uništavanje oklopnih vozila, prije svega tenkova. Njihova će učinkovitost biti puno veća budu li sami mogli odabirati ciljeve i navoditi se na njih. Najnovija ratna iskustva pokazala su da je upravo potreba da ih operater navodi najslabija karika sustava.

Već je započeo razvoj višenamjenskih bojnih glava koje se mogu prilagođavati cilju. Tako američki AGM-114R Hellfire II (Hellfire Romeo) ima bojnu glavu koja se može prilagođavati potrebama. Jednak je slučaj i s njegovom zamjenom, projektilom AGM-179 Joint Air-to-Ground Missile (JAGM).

Pripadnik 2. bojne padobranske pukovnije Britanske vojske lansira projektil iz NLAW-a tijekom demonstracije na poligonu Salisbury Plain u južnoj Engleskoj

Daljnji smjer razvoja morat će ići prema projektilima koji mogu pobijediti aktivne sustave zaštite tenkova. Izraelski sustav Trophy dokazao se u borbenim uvjetima, te će se ugrađivati na američke i njemačke tenkove. Sustav Iron Fist također razmatraju mnoge vojske, ponajprije za ugradnju na laka borbena vozila. Ruske tenkove T-14 Armata štiti aktivni sustav Afganit. Međutim, on se, kao i sam tenk T-14, tek treba dokazati u borbi. Spomenuto vrijedi i za kineski sustav GL5 Active Protection System.

Uspjeh Trophyja potaknut će i druge proizvođače na ubrzan razvoj, tako da u idućih desetak godina možemo očekivati sve više suvremenih borbenih vozila s nekim oblikom aktivne zaštite. To će jako otežati *posao* protuoklopnim vođenim projektilima. Jedno od rješenja mogao bi biti povratak razvoja hipersoničnih projektila na koje aktivni sustavi obrane neće moći reagirati. Američka kopnena vojska imala je krajem prošlog i početkom ovog stoljeća niz programa razvoja protuoklopnih projektila koji bi letjeli vrlo velikim brzinama. Zbog toga ciljeve ne bi uništavali bojnim glavama, već kinetičkom energijom.

Zadnji je bio Compact Kinetic Energy Missile (CKem) tvrtke Lockheed Martin. Razvijan je kao nastavak projekta Line of Sight Anti-Tank (LOSAT) Američke kopnene vojske, koji se provodio još 1980-ih i 1990-ih. Cilj je bio sustav koji će moći uništiti svaki tenk, ali biti lak i malen da se može postaviti i na lakša vozila poput Humveea. CKem je bio dug 1,52 m i mase 45 kg. Maksimalna mu je brzina bila izvanrednih šest Macha, a domet osam kilometara. Dosezao je udarnu snagu od 35 megadžula na krajnjem dometu. Na testiranju 2007. godine uništio je tenk iz serije T-72 koji je imao eksplozivno-reaktivni oklop, no ne i dodatnu zaštitu. Kako prema tadašnjim (pogrešnim) procjenama tenkovi nisu imali budućnost, cijeli je program ukinut.

(završetak podlistka)

GODINA SPORTA

Sjedinjene Američke Države bile su 1932. dvostruki domaćin Olimpijskih igara: III. Zimske održane su u veljači u Lake Placidu, a domaćin X. Ljetnih bio je *Grad Andjela*

OLIMPIJSKE IGRE (V. DIO)

HOLIVUDSKE IGRE U LOS ANGELESU 1932. – NA KOJIMA JE SPORT POBIJEDIO MRŽNJU

Protukandidata za dobivanje domaćinstva 1932. nije bilo, a Los Angeles posebno se istaknuo kako bi privukao što veći broj sportaša. Taj je grad u povijesti Igara zabilježen kao prvi koji je izgradio olimpijsko selo, odnosno mjesto gdje borave svi natjecatelji. Gradnja olimpijskog sela odlična je ideja domaćina koja je imala više ciljeva, među ostalim i smanjenje troškova smještaja i prehrane za sve natjecatelje te pružanje prilike za upoznavanje i sklapanje prijateljstava. Usto, cilj je bio i stvaranje zajedništva, jer to i jest olimpijski pokret. Ideja se pokazala uspješnom i povratne informacije bile su dobre. Na Igrama je sudjelovalo 37 zemalja, koje su na Zapadnu obalu poslale 1332 sportaša, među kojima je bilo 126 žena. Bio je to osjetan pad broja sudionika u odnosu na Igre u Amsterdamu. Igre u Los Angelesu trajale su 16 dana, od 30. srpnja do 14. kolovoza, a otvorio ih je potpredsjednik SAD-a Charles Curtis. U povijest se upisao kao jedini potpredsjednik neke zemlje koji je otvorio Igre. Iz Los Angelesa pamte se uspjesi vrhunskih sportaša te prvo pojavljivanje pobjedničkog postolja na kojem su se našli osvajači medalja, iako je zapravo preuzeto od Zimskih olimpijskih igara održanih te godine također u SAD-u, u Lake Placidu. Prvi se put u povijesti pojavila i maskota Olimpijskih igara,

iako još uvijek neslužbena. Bio je to psic Smoky, oštenjen u olimpijskom selu uoči Igara.

Jedna od zvijezda Igara bio je Eddie Tolan, američki atletičar poznat po nadimku Ponočni Ekspres, koji je osvojio zlata na utrkama na 100 i 200 metara. Mladić iz Detroit-a, tadašnjeg diva američke autoindustrije, dva je puta 1929. izjednačavao tadašnji svjetski rekord u vremenu 10.4. Jednom ga je uspio i oboriti, ali kako se radilo o neslužbenom natjecanju, rekord nije priznat.

Talijan Romeo Neri osvojio je tri zlatne medalje u gimnastici. Bio je svestran sportaš, koji se bavio i plivanjem,

TEKST
Ivan Šurbek

dizanjem utega, trčanjem i boksom. Rodni grad Rimini odužio mu se nazvavši nogometni stadion njegovim imenom.

Barun Takeichi Nishi jedini je japski olimpijac u povijesti koji je osvojio zlato u preponskom jahanju. Tijekom Drugog svjetskog rata bio je visoki vojni časnik. Njegov sunarodnjak plivač Kusuo Kitamura sa samo 14 godina i 309 dana pobijedio je u utrci na 1500 metara.

Mildred Ella "Babe" Didrikson Zaharias jedno je od istaknutijih imena s Igara u Los Angelesu. Ta sportašica iz Texasa nastupila je u tri atletske discipline, te osvojila dva zlata – u utrci na 80 metara s preponama i bacanju kopljia, te srebro u skoku u vis. Nakon Olimpijskih igara posvetila se golfu, u kojem je ostvarila svjetski uspjeh. Unatoč karcinomu crijeva, nakon operacije vratila se turnirima i nastupima. Preminula je u dobi od 45 godina.

Golferica Babe Didrikson, najbolja sportašica prve pol. XX. stoljeća

BERLIN 1936.

Glavni grad Njemačke bio je domaćin XI. Olimpijskih igara. U vrijeme dobivanja, odnosno određivanja domaćinstva na vlasti u Njemačkoj nisu bili nacisti stoga Međunarodni olimpijski odbor nije mogao ni slutiti da će povijest te Igre pamtitи upravo po zloglasnom kancelaru Adolfu Hi-

I BERLINSKE 1936.

tleru, koji ih je otvorio, i tamnoputom američkom sportašu Jesseju Owensu. Jedini protukandidat za dobivanje domaćinstva bila je Barcelona, ali Odbor je odabrao Berlin. Jedna je od ključnih osoba u organizaciji Igrala bio Carl Diem. Njegova je ideja bila da se iz Olimpije, gdje se upali s pomoći sunčevih zraka, plamen do mjesta održavanja Igrala prenosi olimpijskom bakljom. Njemački trkač Fritz Schilgen nikad nije osvojio olimpijsku medalju, ali upamćen je kao čovjek koji je prvi zapalio olimpijski plamen.

Igre su trajale od 1. do 16. kolovoza. Sudjelovala su 3963 natjecatelja, najveći broj dotad, među kojima je bila 331 žena. Riječ je o prvim Olimpijskim igrama koje su televizijski prenošene. Korištena je različita tehnika, suvremene kamere, i sve je bilo spremno za početak nečeg novog i velikog. U Berlinu je sport pokazao da je iznad diskriminirajućih ideologija. To je na atletskoj stazi potvrdio spomenuti James Cleveland "Jesse" Owens. Rođen u brojnoj obitelji, kao dijete radio je kao berač pamuka, a već sa 18 godina postao je otac. Zbog iznimnih sportskih uspjeha dobio je stipendiju Sveučilišta u Ohiu, koja mu je omogućila da pokaže svoj talent i nastupi na Igrama u Berlinu. U to je vrijeme i u njegovu rodnom SAD-u postojala rasna segregacija. Međutim, Owens,

Američki atletičar Jesse Owens jedan je od najistaknutijih olimpijaca u povijesti. Na Igrama u Berlinu osvojio je četiri zlata

Foto: Bundesarchiv, Bild 183-R96374 / CC-BY-SA 3.0

Bundesarchiv, Bild 146-1976-116-0BA / CC-BY-SA 3.0

Sportaši nose olimpijski plamen

Foto: Wikimedia Commons

Talijanski gimnastičar Romeo Neri, čije ime nosi stadion u njegovu rodnom Riminiju

podijeljen između pokreta za ravnopravnost i želje za dokazivanjem i promjenama, odlučio je nastupiti na Igrama. U Berlinu je osvojio četiri zlatne medalje, u utrkama na 100 i 200 metara, štafeti 4 x 100 metara te skoku u dalj. Među sportašima koji su ostvarili velik uspjeh u Berlinu je i Glenn Edgar Morris, farmer iz Colorada, koji je osvojio zlato u desetoboju. Britanski veslač Jack Beresford osvojio je peto zlato, što je rekord koji je oboren tek 2000. u Sydneyu. Jedna od velikih priča je i ona Novozelandanina Johna Lovelocka, koji je za vrijeme Igrala već bio liječnik, a sportska karijera bila mu je ugrožena zbog niza ozljeda. Smrtno je stradao sa 38 godina nakon pada pod vlak.

Snage u vaterpolu odmjerilo je čak 16 zemalja. Prvi su se put u tom sportu natjecali Hrvati, kao članovi reprezentacije Kraljevine Jugoslavije. Spričanin Ivo Giovanelli sa svojih je 17 godina bio najmlađi vaterpolist Igrala. Njegov sugrađanin Miro Mihovilović proglašen je najboljim golmanom vaterpolskog turnira. Sportaši su na Igrama u Berlinu svojim uspjesima zasjenili nacizam. Međutim, njegovo je širenje izravno dovelo do Drugog svjetskog rata te ponovnog prekida olimpijskog ciklusa.

ZAPOVJEDNIŠTVO ZA KIBERNETIČKI PROSTOR

Zapovjedništvo za kibernetički prostor (ZzKP) organiziralo je od 18. do 22. ožujka 2024. u Središtu za obuku ZzKP-a u vojarni "Pukovnik Marko Živković" na Plesu natjecanje za najboljeg tehničara za komunikacijsko-informacijsku potporu *Semper melior – uvijek bolji*. Sudjelovala su 24 natjecatelja iz sastava Hrvatske kopnene vojske, Hrvatske ratne mornarice i Zapovjedništva za kibernetički prostor

TEKST I FOTO
ZzKP

SEMPER MELIOR – UVIIJ

"Pohvaljujem inicijativu ZzKP-a za organizaciju ovakvog natjecanja i iznimno mi je drago vidjeti da se ono širi. Samim tim pokazalo se da su natjecanje i IT struka privlačan poziv u OSRH. Čestitao bih svim natjecateljima, a pobjednicima – bilo u pojedinačnoj ili ekipnoj konkurenciji – na postignutim rezultatima. Zahvaljujem Dočasničkom lancu potpore, Središtu za obuku ZzKP-a te instruktorima Središta za obuku na iznimno uspješnoj organizaciji", istaknuo je zamjenik načelnika Uprave za KIS – J6 GS OSRH brigadir Tihomir Tomac.

Cilj natjecanja kontinuiran je razvoj osobina kao što su upornost, znanje, samorazvoj, samoučenje, stega, predanost i motivacija u svakodnevnoj provedbi zadaća te primjena stičenog na natjecanju, a samim tim i nagrađivanje izvrsnosti. Natjecanje je u potpori razvoja sposobnosti razmještivih komunikacijsko-informacijskih

sustava OSRH kroz implementaciju FMN (Federated Mission Network) koncepta u OSRH.

Svrha je natjecanja pokazati spremnost vojnika, dočasnika i vojnih specijalista u znanjima i specijalističkim vještinama iz IT područja. Održano je u pojedinačnoj i ekipnoj konkurenciji, a svaki natjecatelj trebao je u što kraćem vremenu po zadanim standardima proći IT poligon pritom izvršavajući sedam specijalističkih zadaća,

i to: sastavljanje računala, instalaciju operativnog sustava, izradu i spajanje UTP kabela, dodavanje računala na domenu, instalaciju mrežnog pisača, podešavanje VoIP telefona te instalaciju i podešavanje CISCO Jabber VTC aplikacije.

Na prigodnoj svečanosti zadnjeg dana natjecanja najboljima su uručene medalje i prijelazni pehar, a pobjedniku u pojedinačnoj konkurenciji uručena je kovanica ZzKP-a.

Pripadnici Satnije razmjestivog komunikacijskog modula osvojili su drugo mjesto u pojedinačnoj i prvo u ekipnoj konkurenciji

Osvajači medalja
u pojedinačnoj
konkurenciji

NEK BOLJI

Prvi dočasnik Zapovjedništva za kibernetički prostor časnički namjesnik Stipica Bolanča rekao je: "Iznimna mi je čast i zadovoljstvo svih ovih godina voditi ovo natjecanje, jedino natjecanje u OSRH gdje se promoviraju specijalističke vještine pojedinca u okviru roda/strukte. Smatram da na ovaj način najbolje prezentiramo Dočasnički lanac potpore ZzKP-a, prije svega provedbom natjecanja koje promovira specijalističke vojne vještine iz zahtjevnog IT područja, jer to je naš svakodnevni posao. Iduća natjecanja mogu biti još bolja i s većim brojem sudionika iz ostalih postrojbi OSRH.

Cilj natjecanja kontinuiran je razvoj osobina kao što su upornost, znanje, samorazvoj, samoučenje, stega, predanost i motivacija u svakodnevnoj provedbi zadaća te primjena stečenog na natjecanju, a samim tim i nagrađivanje izvrsnosti

"Informatika nas uči kako razmišljati kritički, kako rješavati probleme te kako suradnjom postižemo zajedničke ciljeve. Neka nam ovo natjecanje bude podsjetnik na to koliko je važno nikad ne prestati učiti i razvijati se", rekao je pobjednik u pojedinačnoj konkurenciji pozornik Romano Gorupić

Svečanost proglašenja pobjednika natjecanja **Semper melior – uvijek bolji**

Posebnu pohvalu upućujem pobjednicima natjecanja i najboljoj ekipi. Ove godine pobjedio je pripadnik Bojne veze. To me čini iznimno ponosnim jer pokazuje da je obuka u Središtu postigla svoj cilj – podjednaku disperziju znanja za sve pripadnike roda veze bez obzira na njihovu ustrojstvenu cjelinu. To je u prvom redu postignuće ovog mладог čovjeka, rezultat njegova zalaganja, i još mu jednom čestitam na tome. Čestitam i ekipi Satnije razmjestivog komunikacijskog modula na obranjenoj prošlogodišnjoj tituli jer, sportskim žargonom rečeno, lakše je osvojiti nego obraniti. Zahvalio bih svim sudionicima, koji su na najbolji način, časno i pošteno, predstavljali svoje ustrojstvene cjeline te prikazali znanja, vještine i kompetencije. Istaknuo bih i zapovjednicu Središta za obuku te instruktore, koji su profesionalnim pristupom omogućili kvalitetnu provedbu natjecanja."

Pobjednik u pojedinačnoj konkurenciji pozornik Romano Gorupić rekao je da mu je bila iznimna čast i zadovoljstvo predstavljati svoju postrojbu – Bojnu veze. "Naša sposobnost da se prilagodimo ključna je za uspjeh u digitalnom dobu. Informatika nas uči kako razmišljati kritički, kako rješavati probleme te kako suradnjom postižemo zajedničke ciljeve. Neka nam ovo natjecanje bude podsjetnik na to koliko je važno nikad ne prestati učiti i razvijati se. Želio bih zahvaliti Središtu za obuku i instruktorma na poštenom suđenju te natjecateljima na korektnoj borbi", naglasio je.

"Zahvaljujem svim natjecateljima i Dočasničkom lancu potpore na organizaciji natjecanja. Zahvaljujem također Središtu za obuku i instruktorma, koji su sve proveli, osigurali poštenu igru i svima jednaku mogućnost da ostvare pobjedu. Ove godine pobjedu u pojedinačnoj konkurenciji odnijela je Bojna veze, odnosno pozornik Romano Gorupić. Čestitam mu i iznimno mi je draga zbog toga, jer se vidi širenje ekspertize u IT području na druge ustrojstvene cjeline OSRH. Pehar i ove godine ostaje u Zapovjedništvu za kibernetički prostor, tako da je i dalje izazov ostalim postrojbama da nam ga dogodine uzmu", rekao je zapovjednik ZzKP-a brigadir Daor Dabo.

POREDAK – POJEDINAČNO

1. pozornik Romano Gorupić / Bojna veze, HKov
2. desetnica Tajana Maločić / ZzKP
3. pozornik Josip Vranjković / ZzKP

POREDAK – EKIPNO

1. Satnija razmjestivog komunikacijskog modula / ZzKP
2. Bojna veze / HKov
3. Satnija veze / GOMBR

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), Uprava za ljudske potencijale Ministarstva obrane raspisuje

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2024./2025. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do šest kandidata/kinja, upisanih na prvu godinu sveučilišnog prijediplomskog studija na:

I. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU – FAKULTET PROMETNIH ZNANOSTI

sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa

Rok za podnošenje prijava je **13. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2002. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2024.)
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti

za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16 i 97/17), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnim uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne buduje se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se kandidati/kinje koji u odabirnom postupku postignu najbolje rezultate i steknu pravo upisa na sveučilišni prijediplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja, krajem kolovoza 2024. bit će pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2024.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23).

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju točke IV. Odluke ministra obrane (KLASA: 023-03/23-03/1, URBROJ: 512-01-23-111) od 30. studenog 2023., Ministarstvo obrane raspisuje

JAVNI POZIV
ZAINTERESIRANIM KANDIDATIMA – UČENICIMA 3. RAZREDA SREDNJE
ŠKOLE ZA STUDIJ AERONAUTIKA – VOJNI PILOT
FAKULTETA PROMETNIH ZNANOSTI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti/kinje upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronautika – vojna kontrola zračnog prometa (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i praktična obuka za vojnog kontrolora zračnog prometa u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin" u Zemuniku Donjem.

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, stimulativni sustav profesionalnog razvoja i mogućnost sudjelovanja u domaćim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na mrežnoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/238-0202) te u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrane Ministarstva obrane.

Studij traje ukupno deset semestara. Nakon uspješno završenog sveučilišnog prijediplomskog studija Aeronautika – vojni pilot (šest semestara) na Fakultetu prometnih znanosti u Zagrebu, kadeti/kinje upisuju sveučilišni diplomski studij Aeronautika – vojni pilot (četiri semestra) na Fakultetu prometnih znanosti u koji je uključena Temeljna časnička izobrazba i letačka obuka u Središtu za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva "Rudolf Perešin".

Kandidati/kinje – učenici 3. razreda srednje škole mogu iskazati interes za navedeni studij, uz mogućnost do djele stipendije tijekom srednjoškolskog obrazovanja ako to žele.

Rok za podnošenje prijava je **3. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku na mrežnoj stranici <https://vojnipilot.hr> ili pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2008. godine ili ranije
- prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj
- učenik 3. razreda četverogodišnje srednje škole
- opći uspjeh najmanje 3,00 u prethodnoj školskoj godini
- da nije korisnik stipendije u svrhu zaposlenja kod drugog poslodavca
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19 i 158/23)
- da su ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15

i 138/15) i Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti za vojnu službu (Narodne novine, br. 42/14, 134/15, 109/16 i 97/17), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij – uspješan završetak seleksijskog letenja.

Kandidati/kinje trebaju priložiti:

- popunjeno obrazac prijave
- presliku osobne iskaznice i rodnog lista
- dokument kojim se dokazuje upis u 3. razred srednje škole u školskoj godini 2023./2024.
- presliku svjedodžbe 2. razreda srednje škole
- potvrdu o prebivalištu uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

Nakon zaprimanja prijave Ministarstvo obrane pozvat će zainteresirane kandidate/kinje – učenike 3. razreda srednje škole na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete te posebno vrednovanje na seleksijskom letenju kandidata za vojne pilote, u trajanju od pet tjedana, tijekom srpnja i kolovoza 2024.

Kandidati/kinje – učenici 3. razreda srednje škole koji zadovolje kriterije odabirnog postupka uključujući kriterije seleksijskog letenja moći će, ako žele, s Ministarstvom obrane Republike Hrvatske potpisati ugovor o stipendiranju, na temelju kojeg će primati stipendiju tijekom srednjoškolskog obrazovanja.

Informacije u vezi s javnim pozivom nalaze se na mrežnim stranicama Ministarstva obrane <https://www.morh.hr> ili <https://www.vojnipilot.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti u Središnjici za upravljanje osobljem (tel. 01/3784-812 i 01/3784-814), u Referadi Fakulteta prometnih znanosti Sveučilišta u Zagrebu (tel. 01/238-0202) te u područnim odjelima i odsjecima za poslove obrane Ministarstva obrane.

OBLJETNICA KRVAVOG USKRSA

Prije 33 godine, u akciji nazvanoj Krvavi Uskrs, život je izgubio 22-godišnji Josip Jović. Hrvatski redarstvenik, pripadnik Jedinice za posebne namjene MUP-a RH Rakitje postao je prva žrtva Domovinskog rata. Pred spomen-obilježjem u njegovu čast na Plitvicama je obilježena 33. obljetnica akcije Plitvice i njegova stradanja

ISTINA KOJA SE NE IZGOVARA BRZO UMIRE

Obilježavanje obljetnice započelo je polaganjem vijenaca i paljenjem svijeća. Vrijenac su položili članovi obitelji poginulog hrvatskog redarstvenika Josipa Jovića te predstavnici udruga sudionika akcije Plitvice: Udruga ratnih pripadnika ATJ Lučko '90, Udruga Tigra 90/91 Rakitje, Udruga prvi hrvatski redarstvenik, Udruga specijalne policije iz Domovinskog rata RH, Udruga Specijalne jedinice policije Grom Karlovac. Zajednički vrijenac položili su potpredsjednici Vlade, ministar unutarnjih poslova Davor Božinović i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved u pratinji generala Josipa Lucića i Mladena Markača, brigadnog generala Ivana Turkalja ravnatelja Vojne sigurnosno-obavještajne agencije, glavnog

ravnatelja policije Nikole Miline i njegovih suradnika.

Kao i ranijih godina, u sklopu obljetnice članovi udruga proizlišlih iz Domovinskog rata, aktivni i umirovljeni policijski službenici, pripadnici svih rodova policije, članovi sportskih klubova, dali su svoj jedinstven doprinos sjećanju na ulogu hrvatske policije u obrani i oslobođanju Hrvatske. Tim povodom, Udruga Specijalne jedinice policije Grom Karlovačke županije, zajedno s Atletskim klubom Plitvice organizirala je već tradicionalni 14. ultramaraton, dug 87 kilometara (od Karlovca do Plitvica), koji su sudionici započeli dan prije i nakon 14 otrčanih sati odali počast ispred spomen-obilježja Josipu Joviću. U organizaciji

TEKST
MUP RH

FOTO
Filip Klen

Herojska pogibija Josipa Jovića postala je najsnažniji motivacijski faktor svim hrvatskim braniteljima u bespoštednoj obrani od velikosrpskog agresora, simbol svih naših žrtava i uzor novim generacijama. Sa zahvalnošću i ponosom prisjećamo se Josipa Jovića i svih hrvatskih branitelja čija nam je žrtva omogućila život u slobodnoj i neovisnoj Hrvatskoj. Neka nam njihova ljubav prema domovini i spremnost na žrtvu budu trajan poticaj i vječna inspiracija

Ustanove za sveobuhvatnu skrb o pri-padnicima 1. gardijske brigade Tigrovi i Jedinice za posebne namjene MUP-a RH Rakitje, članovi biciklističke ekipe Tigrovi zajedno s polaznicima Policijske škole "Josip Jović" odvozili su 145 kilometara dug biciklistički maraton Krvavi Uskrs, od Policijske škole do Plitvičkih jezera. Obilježavanju su se ove godine na spo-men-obilježju pridružili i mnogobrojni pripadnici službi koje djeluju u sklopu sustava Civilne zaštite.

Nakon minute šutnje za poginulog hrvatskog redarstvenika Josipa Jovića i sve branitelje poginule u Domovinskom ratu, okupljeni su se kroz program prisjetili samog tijeka akcije Plitvice i pogibije Josipa Jovića. Desetorici novih pripadnika Antiterorističke jedinice Lučko, nakon intenzivne šestomjesečne obuke, zapovjednik Antiterorističke jedinice Lučko Mate Bilobrk uručio je ambleme. Potpredsjednik Vlade i ministar unutar-njih poslova Davor Božinović rekao je da se 33. put obilježava pogibija prvog hrvatskog redarstvenika, mladog policijaca Josipa Jovića te uspješna akcija hrvatske policije na Uskrs kojom su osu-jećene namjere neprijatelja da presijeće Hrvatsku na dva dijela kako bi je poslije lakše uništilo. "Sve što je uslijedilo nakon ove akcije bila je hrabrost hrvatskih ljudi, hrvatskih branitelja, koja je dovela do stvaranja slobodne i neovisne hrvatske države. Mene posebno čini ponosnim da su te prve akcije, uključujući i ovu akciju na Plitvicama, izveli pripadnici Ministarstva unutarnjih poslova, Anti-terorističke jedinice Lučko, Jedinice za posebne namjene MUP-a Rakitje i Jedinice za posebne namjene Kumrovec. Posebno me raduje što je svake godine ovdje sve više građana koji prepoznaju važnost održavanja sjećanja na tu akciju, na Josipa Jovića, i iz godine u godinu vidim sve više mlađih ljudi, a to znači da prenosimo istinu o slavnim danima nastanka hrvatske države, našim naj-mlađima. Jer mora se znati istina, jer istina koja se ne izgovara, pogotovo u vrijeme obljetnica, brzo umire. Zato smo mi odlučni nastaviti tim putem izgrađi-vati Hrvatsku kao prosperitetnu državu," istaknuo je ministar Božinović.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2024./2025. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno do 110 kandidata/kinja upisanih na prvu godinu siveučilišnih prijediplomskih studija na:

SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

- sveučilišni prijediplomski **studij Vojno inženjerstvo – do 70 kandidata/kinja**
- sveučilišni prijediplomski **studij Vojno vođenje i upravljanje – do 40 kandidata/kinja.**

Rok za podnošenje prijava je **13. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Ilica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno navesti za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2002. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak pokrenut po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osuđivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2024.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na sveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne bude se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne maturi i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati/kinje koji su stekli pravo upisa na vojni studij u prvom upisnom roku u srpnju 2024. Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U slučaju nepotpunjenosti upisne kvote na pojedinom studijskom programu nakon završenog srpanjskog upisnog roka, otvorena je mogućnost prijave kandidata/kinja za rujanski upisni rok, za koji će biti objavljen novi natječaj Ministarstva obrane, a sve informacije bit će dostupne i na internetskim stranicama <https://www.morh.hr>.

Upise na sveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima javnog natječaja koji raspisuje Sveučilište u Zagrebu, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija (<https://vojni.unizg.hr>).

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu sveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza 2024. pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2024.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23).

Nakon završenog sveučilišnog prijediplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u nacionalnim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morh.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefone referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (01/3786-666), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima i područnim odsjecima za poslove obrane.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE

Na temelju članka 27. stavka 1. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24) i članka 8. Pravilnika o načinu i postupku privlačenja, oglašavanja i odabira za prijam u djelatnu vojnu službu i kadetsku službu (Narodne novine, br. 158/13, 77/15, 14/17 i 91/18), raspisuje se

JAVNI NATJEČAJ ZA PRIJAM U KADETSKU SLUŽBU

U akademskoj godini 2024./2025. u status kadeta/kadetkinja bit će primljeno **do deset kandidata/kinja** upisanih na prvu godinu siveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog studija na:

SVEUČILIŠTU OBRANE I SIGURNOSTI "DR. FRANJO TUĐMAN"

- **siveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij Vojno pomorstvo.**

Rok za podnošenje prijava je **13. svibnja 2024.**

Kandidati/kinje prijavljuju se u propisanom roku elektronički Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* (<https://www.postani-student.hr>) i pismeno na adresu: Ministarstvo obrane Republike Hrvatske, Središnjica za upravljanje osobljem, Illica 256b, 10 000 Zagreb.

Uz prijavu kandidati/kinje trebaju priložiti:

- zamolbu sa životopisom, adresom i brojem telefona/mobitela
- presliku osobne iskaznice
- presliku rodnog lista
- uvjerenje da nije pokrenut kazneni postupak, ne starije od šest mjeseci.

U slučaju prijave na više vojnih studijskih programa, kandidat/kinja šalje samo jednu prijavu u kojoj mora jasno nавести za koje se sve vojne studijske programe natječe.

UVJETI KOJE KANDIDATI/KINJE MORAJU ISPUNJAVATI:

- državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen/a 2002. godine ili kasnije
- završena četverogodišnja srednja škola
- da se protiv njega/nje ne vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti
- da nije pravomoćno osudjivan/a za kaznena djela navedena u članku 35. stavku 1. podstavku 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 73/13, 75/15, 50/16, 30/18, 125/19, 158/23 i 14/24)
- da je upisan/a na prvu godinu redovitog studija (u prvom upisnom roku u srpnju 2024.)
- ispunjeni zdravstveni, psihički, tjelesni i sigurnosni kriteriji za kadete/kinje propisani Pravilnikom o utvrđivanju zdravstvenih, psihičkih, tjelesnih i sigurnosnih uvjeta za prijam u službu u Oružane snage Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 13/14, 134/15 i 138/15), koji će se po pozivu Ministarstva obrane utvrditi u posebnom postupku prije upisa na siveučilišni studij.

Kandidate za kadete/kinje koji ispunjavaju propisane uvjete za prijam u kadetsku službu i koji se u propisanom postupku elektronički prijave Središnjem prijavnom uredu na portalu *postani-student* u roku navedenom u ovom natječaju, Ministarstvo obrane pozvat će na odabirni postupak.

U odabirnom postupku kandidati/kinje moraju zadovoljiti zdravstvene, psihičke, tjelesne i sigurnosne kriterije za kadete. Odabirni postupak ne bude se, ali njegovo je zadovoljavanje preduvjet zadržavanja na listi kandidata zainteresiranih za vojne studije na portalu *postani-student*.

Svi kandidati koji zadovolje uvjete odabirnog postupka Ministarstva obrane rangiraju se na listi kandidata/kinja za odabrani studijski program na portalu *postani-student* u skladu s bodovima ostvarenim na ispitima državne mature i uspjehom u srednjoj školi unutar upisne kvote.

U kadetsku službu primaju se svi kandidati/kinje koji su stekli pravo upisa na vojni studij u prvom upisnom roku u srpnju 2024.

Prije potpisivanja ugovora o kadetskoj službi Ministarstvo obrane provjerit će po službenoj dužnosti nepostojanje zapreka za prijam u službu u Oružane snage iz članka 35. stavka 1. podstavka 2. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

U slučaju nepotpunjenoći upisne kvote na studiju Vojno pomorstvo nakon završenog srpanjskog upisnog roka, otvorena je mogućnost prijave kandidata/kinja za rujanski upisni rok, za koji će biti objavljen novi natječaj Ministarstva obrane, a sve informacije bit će dostupne i na internetskim stranicama www.morph.hr.

Upise na siveučilišni studij iz ovog natječaja kandidati/kinje provode u skladu s propisima i uvjetima javnog natječaja koji raspisuje Sveučilište obrane i sigurnosti "Dr. Franjo Tuđman" Zagreb, a u skladu s obavijestima objavljenim na mrežnim stranicama Ministarstva obrane i vojnih studija.

Kandidati/kinje koji zadovolje uvjete odabirnog postupka i upisu siveučilišni studij iz ovog natječaja bit će krajem kolovoza 2024. pozvani na pripremni kamp, koji će se provesti tijekom rujna 2024.

Tijekom školovanja kadeti/kinje ostvaruju prava propisana Pravilnikom o načinu i uvjetima sklapanja ugovora o kadetskoj službi i ugovora o stipendiranju (Narodne novine, br. 50/23). Nakon završenog siveučilišnog integriranog prijediplomskog i diplomskog studija kadeti/kinje bit će primljeni u djelatnu vojnu službu te imaju mogućnost stalnog stručnog usavršavanja, profesionalnog razvoja i sudjelovanja u nacionalnim i međunarodnim aktivnostima.

Informacije u vezi s natječajem nalaze se na internetskoj stranici Ministarstva obrane <https://www.morph.hr>, a dodatne obavijesti kandidati/kinje mogu dobiti na telefone referade Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman" (021/354-927), Središnjice za upravljanje osobljem (01/3784-812 i 01/3784-814) te u područnim odjelima i područnim odsjecima za poslove obrane.

PRIČE O DOMOVINSKOM RATU

Ministarstvo hrvatskih branitelja i ove je godine raspisalo natječaj za najbolju priču o Domovinskom ratu, na koji se i ovaj put javio velik broj učenika. I ovaj, peti po redu natječaj, pokazao je zanimanje djece za tematiku vezanu uz Domovinski rat, što je još jedna potvrda ovog iznimno poticajnog projekta. Za razliku od dosadašnjih, ovogodišnji natječaj dao je priliku i učenicima srednjih škola iz Bosne i Hercegovine koje izvode nastavu prema nastavnom planu i programu na hrvatskom jeziku. U ovom broju donosimo zadnju od pet priča koje su osvojile treću nagradu

MRAK

Kada odrastete, mislite da se više nikada nećete bojati stvari kojih ste se bojali kada ste bili djeca. Svoje dodatašnje strahove, koji su često bili plod bujne dječje maštice, jednostavno ostavite iza sebe i prijeđete preko njih. Sjećam se tako svojeg prijatelja Vite. Od vrtića smo bili nerazdvojni prijatelji. Svaki od nas imao je svoje strahove. Vito se bojao susjedova zapuštenog i obraslog dvorišta. Zvuči glupo, ali zapravo bojao se nekakve ostave sa stražnje strane susjedove kuće na koju je gledao prozor njegove sobe. Stalno je razmišljao kako će nešto izletjeti i u isti trenutak skočiti na njegov prozor. "Što može biti tako strašno u dvorištu?" pitao sam Vitu pokušavajući sakriti svoj sumnjičavi osmijeh da ga ne bih uvrijedio, ali on me uvjeravao kako u toj kući nešto čuči što ga promatra svaku noć. Pokušavao sam sve okrenuti na šalu i izvaditi Vitu iz njegove smrte ozbiljnosti, no on bi samo slegnuo ramenima i pognuo glavu prema tlu dajući mi jasan signal da sam opet, po tko zna koji put, pretjerao. I ja sam imao svoj strah. Bojao sam se mraka. Vrata moje sobe uvijek su morala biti otvorena kako bi iz hodnika dopiralo svjetlo. Svake sam noći strepio od čudovišta koje će me zgrabitи i sa sobom odvuci u tamu. Vito mi se nije smijao. Razumio me je i kao da je video u tom mraku i više negoli sam ja video. S vremenom je moj strah prošao, a ja sam mislio da se više nikada neću bojati mraka. No samo sam mislio. Mrak ima sposobnost pritiliti se i praviti se kao da ga nema. Ali samo čeka priliku da te zgrabi. Kada u tebi bude najmanje svjetla.

Kao da je sada, vidim nas petoricu kako se borimo i ne damo mraku da proguta naše selo. Silno smo željeli obraniti svoje selo, ali jednostavno više nismo mogli. Bez hrane, streličica. Bez nade, potpuno ostavljeni u mraku iz kojeg jednostavno nismo vidjeli svjetlo. Zatvorili su nas, pokušavali od nas izvući bilo kakvu informaciju. Nismo im ništa otkrili. Svijetlili smo, ne dopuštajući mraku da nas zamrači. Njihov odgovor bile su batine. Batine ponedjeljkom, batine utorkom, batine srijedom. I u četvrtak, barem mislim, dospio sam u čeliju, skučeni sobičak bez tračka svjetla.

Ivan Mandarić, učenik
4. razreda Nadbiskupijske
klasične gimnazije "Don Frane
Bučić" s pravom javnosti, Split

Mrak. Mračan kao i čelija u kojoj sam bio zatvoren. Potpuni, crni, teški mrak. Jedino sam njega tada vidi. Ako se mrak uopće može vidjeti. Osjećao sam ga. Isto kao i one noći kad sam se u svojoj sobi probudio nakon ružnog sna. Iako je iz hodnika dolazio svjetlo. U toj mračnoj čeliji opet je u meni oživio onaj mali izgubljeni i preplašeni dječak koji je sjedio na krevetu i dozivao mamu. "Mama! Mama!" O, kako sam je želio vidjeti tada. Da se kao nekada, onako preplašen i malen, privinem uz nju i bacim u njezin sigurni zagrljaj. Dolazile su polako i suze, ali mrak je i dalje bio prisutan. Ni traga od svjetla ni glasa od glasa koji bi me izbavio iz ove smrdljive čelije. A želio sam pobjeći i sve ih vidjeti, i mamu i tatu. Barem još jednom. Ali ispred sebe video sam samo mrak. Pokušavao sam odškrinuti svoje srce da bi ušlo barem malo svjetla. Želio sam vidjeti svoju obitelj. Osjetiti toplinu svojega doma. Vidjeti mamu kako viri iz kuhinje čekajući peticu iz testa iz matematike za koji sam se spremao danima. Čuti tatine ohrabrujuće riječi nakon izgubljene nogometne utakmice s protivničkom ekipom iz susjednog grada. Fida kako se, mašući repićem, veseli mojem povratku iz škole. Ali nije bilo ničega. Smrad čelije gušio je sva moja sjećanja. Zatvarao sva vrata i prozore mojega srca. Mrak je sve gutao, nezasitno i bijesno, ne dopuštajući da ostane i jedna koščica uspomene, makar slomljena, na životu. Kao da je sada, čujem komešanje ispred zgrade, vjerojatno se mijenjala straža. Više nisam znao ni koliko je sati. Minute su trajale kao vječnost. Svaka sve neizvjesnija. Dugo sam već bio ondje. Ni sam ne znam koliko. Dvije su čelije s moje desne strane bile prazne. Prije nekog vremena odvukli su mladića iz čelije do moje. Nekolici na muškaraca, bilo ih je barem pet. Strašniji od mraka. Lica su im bila poput dvorišta Vitina susjeda. Neuredna i prljava. U njihovim očima kao da je nešto samo čekalo trenutak da nekoga proguta. Možda čudovište iz mojega sna? Prenuo sam se na zvuk ključeva misleći da će otvoriti moja vrata. Ali kada sam čuo drugo ime, osjetio sam neko olakšanje. Bilo je kratkotrajno jer sam od tog

trenutka bio sve napetiji iščekujući trenutak kada će se opet čuti zveket ključeva. Tada će biti moj red, znao sam da sam ja sljedeći po kojega će doći. Ne znam gdje su odveli mladića iz susjedne ćelije, ali u tu ćeliju nije se nitko vratio. Bojao sam se najgoreg. Da sam mogao, bio bih najradije povikao iz svega glasa. Mrak me je prožimao, a umjesto lijepih uspomena ispred mene su tada bile slike prokletog rata koji nikako nije prestajao. Sjećam se onih dana kada je sve krenulo. Vito se prestao bojati onoga susjedova dvorišta. Uvijek mi je ponavljao da u ljubavi nema straha i da ljubav razgoni svaki strah. Vjerovao sam mu. No, u meni je ostao i dalje onaj isti strah. Možda jer nisam dovoljno ljubio? Ali Vito mi se nikada zbog toga nije smijao. Bio je tu za mene. Vjerovao je u mene. I ja sam vjerovao njemu. I uz njega me nije bilo strah. Kao i obično subotom ujutro Vito je stigao po mene, ali umjesto u park ili do grada ovaj smo put otišli do vojarne gdje smo se, da nitko od naših ne zna, prijavili kao dobrovoljci. Nisam tada znao što je zapravo rat. Iako smo svakodnevno gledali snimke naših vojnika s bojišta, sve mi je to bilo nestvarno. I nekako daleko. Čudno, nije me bilo strah. Možda zato jer sam stvarno ljubio? Vjerovao sam Viti. I znao da činim pravu stvar. Dopuštamo svjetlu da odagna sav mrak. No nisam znao da će iz tog rata, ako uopće izidem, izići bez nasmijanog mladića koji me i natjerao da onog jutra u vojarni stavim svoj potpis i pobijedim svoj strah. Bez Vite. U tom sam trenutku poželio umrijeti samo da više nikad ne vidim tu sliku pred očima. Onaj snijeg koji je pod njim polako dobivao crvenu boju i onaj pogled za koji smo obojica znala da nam je posljednji. "Tko će sada svirati njegovu gitaru brižno naslonjenu u kutku sobe? Hoće li itko ikada imati snage iz njegova ormara izvući Zvonin dres? Tko će sada uperiti prst u moj bijeli dres imitirajući smiješni naglasak kakvim pričaju moja nona i nono?" pokušavao sam u sebi ostaviti upaljeno svjetlo, ali mrak je postajao sve prozdrljiviji i jači. I Vitu je progutao kao i sve što sam volio. Samo je bilo pitanje kada će odvući i mene... Kao da je sada, čujem zveket ključeva i duboki muški glas: "Ante. Ćelija broj 7." Užurbani koraci postajali su sve bliži. U tren oka izvukli su me iz ćelije i preko mene prebacili neku smrdljivu vreću. Borio sam se s njima, a kao rezultat mojeg opiranja stiglo je nekoliko bolnih udaraca u rebra. Moje tijelo više je i otupilo na udarce koliko ih je primilo tih zadnjih dana. Opet su me premjestili, ovaj put u neku prostraniju sobu čiji je jedan maleni prozor gledao na dvorište velike zgrade. Dvorište strašnije od dvorišta Vitina susjeda. Ondje su bili parkirani autobusi iz kojih je izlazila gomila žena i djece. Nadao sam se vidjeti nekog našeg vojnika, ali očito

Foto: Željko Gašparović

da su onđe bili samo civili koji su u koloni, praćeni stražarima, ulazili u jedan od velikih hangara. Nastao je žamor nakon kojeg su stražari pucali u zrak tjerajući preostale ljudе da što brže uđu unutra. Dvojica vojnika zvјerski su zgrabilo jednu djevojku s kraja kolone i odvukli je sa sobom. Opirala se svom snagom, ali više nije mogla. Pala je na pod i pljunula jednom vojniku u lice.

Njezino vrištanje postajalo je sve tiše i tiše kako su se odmicali od hangara. Osjećaj znatiželje i zanimanja za zbivanja sada je ponovno zamijenio strah. Više nisam gledao na prozor. Legao sam na pod i bacao pogled na sobu. Metci na podu i tragovi krvi na zidovima dali su mi do znanja kako se onđe obavljaju strijeljanja. I ono malo svjetla što je dopiralo kroz prozor pretvorilo se u mrak. Sklupčao sam se u kutu i zaplakao toliko jako da više nisam imao suza. Znao sam da su to bili moji posljednji trenutci. Brzinom su munje u prostoriju uletjela dva vojnika, ista ona koja su maločas vukla djevojku. Jedan od njih već je imao uperenu pušku. "Diži se gore i da se nisi mrdao!" golim zidovima odzvanjao je prodoran glas vojnika koji mi se tada činio toliko dalek i nestvaran. Više ništa nisam čuo, osim prigušenog zvuka puške u daljinici. Više ništa nisam vidiо, osim mraka u koji sam propadao sve dublje i dublje.

... Iz tog mraka ispred mene se odjednom stvorio tračak svjetla, nekakva bjelina. Trčao sam prema svjetlu što sam brže mogao. Kao da više nisam osjećao modrice. Kao da je rat sada negdje daleko. Kao da se vraćam doma. Svojima. Kao da će opet susresti s Vitom. Stigao sam nadomak svjetla, ostavljujući iza sebe mrak rata i patnje. Odjednom, više nisam bio sam. Prišao mi je netko kao svjetlo. Zapravo on je bio svjetlo. Širio je oko sebe neopisivi mir.

"Nema veće ljubavi od ove: dati život za svoje prijatelje", rekao mi je stavljajući svoje ruke na moje rame.

"Dati život za prijatelje? Pa Hrvatska je za mene i više od toga", odgovorio sam mu.

On se samo nasmiješio. Blago i nježno. Uzeo me za ruke i uveo u svjetlo.

Odavde svijetlim svojoj Hrvatskoj.
U ljubavi nema straha. Prava ljubav razgoni svaki mrak.

